

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego
Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030

GRUPA EKSPERYMENTALNA SP. Z O.O.

Biadaczka 25, 21-132 Kamionka,
NIP-7142044287

Zespół autorski w składzie:

Krzysztof Zbiciak (ochrona środowiska, ekologia)

Grzegorz Wronowski (strategia, analizy, prawo)

Włodawa 2024

SPIS TREŚCI

1. STRESZCZENIE PROGNOZY	5
2. PODSTAWY PRAWNE I METODOLOGIA	16
2.1. Przedmiot opracowania i podstawy prawne	16
2.2. Cel i zakres opracowania	18
2.3. Metodologia i źródła	19
3. ZAŁOŻENIA STRATEGII ZIT MOF WŁODAWA	20
3.1. Zasięg instytucjonalny i terytorialny strategii ZIT MOF Włodawa	20
3.2. Struktura i elementy strategii	21
3.3. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań	22
3.3.1. Wizja i cele rozwoju	22
3.3.2. Projekty kluczowe	25
3.3.3. Zarządzanie strategią	28
3.4. Komplementarność strategii	32
4. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE STRATEGII	40
4.1. Położenie i klimat	40
4.2. Zasoby wodne	42
4.2.1. Wody powierzchniowe	42
4.2.2. Wody podziemne	43
4.3. Obszary chronione	45
4.3.1. Obszary chronionego krajobrazu	45
4.3.2. Rezerваты	47
4.3.3. Obszary Natura 2000	51
4.3.4. Inne formy ochrony	52
5. UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURALNE STRATEGII	54
5.1. Zagospodarowanie przestrzenne	54
5.2. Układ komunikacyjny	56
5.3. Mieszkalnictwo i infrastruktura sieciowa	60
5.4. Infrastruktura społeczna	65
6. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO – GOSPODARCZE STRATEGII	68
6.1. Ludność obszaru MOF Włodawa	68
6.2. Przedsiębiorczość	71
6.3. Działalność rolnicza	72

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

7. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII	74
8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	79
8.1. Zakres i metoda analizy	79
8.2. Oddziaływanie poszczególnych przedsięwzięć na środowisko	81
8.2.1. Analiza przedsięwzięć wod.-kan.- macierz skutków środowiskowych	81
8.2.2. Analiza przedsięwzięć dotyczących budynków - macierz skutków środowiskowych	83
8.2.3. Analiza przedsięwzięć dotyczących mobilności - macierz skutków środowiskowych	85
8.2.4. Analiza przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych - macierz skutków środowiskowych	87
8.3. Oddziaływanie strategii na środowisko – wnioski	88
8.3.1. Oddziaływanie na obszary Natura 2000 oraz inne formy ochrony	88
8.3.2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną oraz stan flory i fauny	98
8.3.3. Oddziaływanie na ludzi	101
8.3.4. Oddziaływanie na zasoby wodne	103
8.3.5. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	107
8.3.6. Oddziaływanie na krajobraz i powierzchnię ziemi	108
8.3.7. Oddziaływanie na klimat	110
8.3.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	113
8.3.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne	114
8.4. Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane i inne	115
8.5. Oddziaływanie przedsięwzięć na środowisko na etapie budowy	118
9. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	125
10. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH	126
11. DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE I KOMPENSACYJNE	128
11.1. Działania łagodzące	128
11.2. Działania kompensacyjne	132
12. NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY	133
13. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	134
14. ŹRÓDŁA	136
OŚWIADCZENIE AUTORÓW	139

1. STRESZCZENIE PROGNOZY

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Głównym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030” nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień analizowanego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku. Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹. W dokumencie zaprezentowano również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030”, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody. Zakres i stopień szczegółowości przedmiotowej prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo z dnia 23 lutego 2024 roku)² oraz Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym (pismo z dnia 5 marca 2024 roku)³.

PRZEDMIOT PROGNOZY

Spójność terytorialna jest istotnym elementem polityki rozwoju UE wpływającym na zwiększenie konkurencyjności obszarów. Jej elementem jest instrument Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), który jest narzędziem wspierającym wdrażanie strategii terytorialnych z wykorzystaniem wsparcia finansowego środków europejskich. Warunkiem wdrożenia instrumentu ZIT w latach 2021 - 2027 jest:

---

¹ Art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz.U. 2023 poz. 1094 z późn. zm.

² Pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: WSTII.410.8.2024.DB.

³ Pismo LPWIS w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: DNS-NZ.716.29.2024.

- ⇒ powołanie związku ZIT - w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym⁴,
- ⇒ opracowanie i uchwalenie przez podmioty związku ZIT strategii terytorialnej oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030”, będąca przedmiotem niniejszej prognozy, opracowana została przez samorządy Miasta i Gminy Włodawa na podstawie Porozumienia Międzygminnego z dnia 27 maja 2021 roku w sprawie powołania Związku ZIT w celu współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa, służącej realizacji działań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Zasięgi terytorialny strategii obejmuje dwie jednostki administracyjne, położone w powiecie włodawskim, tj.:

- ⇒ Miasto Włodawa,
- ⇒ Gmina Włodawa.

Jest on zgodny z delimitacją miejskich obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”, w ramach której wskazano miasto Włodawę jako ośrodek rdzeniowy, a gminę wiejską Włodawa – jako strefa zewnętrzna MOF⁵. Spełnia również warunek określony w art. 34 ust. 2. Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027⁶, który wskazuje, iż ZIT są realizowane w miejskich obszarach funkcjonalnych wskazanych jako obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”, zgodnie ze wskazaniem art. 13. ust. 1a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zawiera następujące elementy:

- ⇒ kompleksową diagnozę społeczno – gospodarczą obszaru MOF Włodawa,
- ⇒ wnioski z diagnozy,
- ⇒ zidentyfikowane potencjały i problemy rozwoju, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych,
- ⇒ strategiczne wyzwania rozwojowe,
- ⇒ cele strategiczne rozwoju w zakresie objętym strategią, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych,

---

⁴ Art. 64, art. 74 i art. 84 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Dz.U. 2023 poz. 40.

⁵ Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 roku nr XXIV/406/2021 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

⁶ Art. 34 ust. 2 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, Dz.U. 2022, poz. 1079.

- ⇒ kierunki interwencji, w tym interwencji podmiotów prowadzących politykę rozwoju oraz działania służące osiągnięciu celów strategicznych rozwoju,
- ⇒ zakres interwencji na wybranych obszarach strategicznej interwencji wraz ze szczegółową listą projektów,
- ⇒ oczekiwane rezultaty planowanych interwencji, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- ⇒ systemy realizacji, monitorowania i aktualizacji strategii,
- ⇒ założenia ram finansowych i potencjalne źródła finansowania⁷.

Specyfika uwarunkowań organizacyjnych, instytucjonalnych i przestrzennych wymagała dostosowywania obszarów planowania strategicznego do charakteru potrzeb i możliwości odnoszących się do współpracy samorządów.

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII

Wizja rozwoju obszaru Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa przedstawiona została w następujący sposób:

Miasto i gmina Włodawa jednostki samorządu terytorialnego wspólnie tworzące MOF, aktywnie i sprawnie prowadzą działania na rzecz likwidacji barier rozwoju, potęgowania aktywności społecznej i gospodarczej, stawiając na realizację zasady partnerstwa oraz kompleksowość działań, zwiększając funkcjonalność obszaru na którym działają.

Poprzez wspólne inicjatywy dążą do zwiększenia spójności transportowej oraz jak najbardziej harmonijnego rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawy, a podejmowane działania prowadzą do wyeliminowania z terenu MOF obszarów najbardziej zdegradowanych społecznie i gospodarczo. Ponadto wspierane są tereny cenne przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo. Promowane są przedsięwzięcia zmierzające do wzrostu bezpieczeństwa oraz jak największej cyfryzacji usług administracji publicznej. Prowadzone w drodze współpracy jednostek samorządu terytorialnego działania maksymalizują korzyści wynikające z ich realizacji.

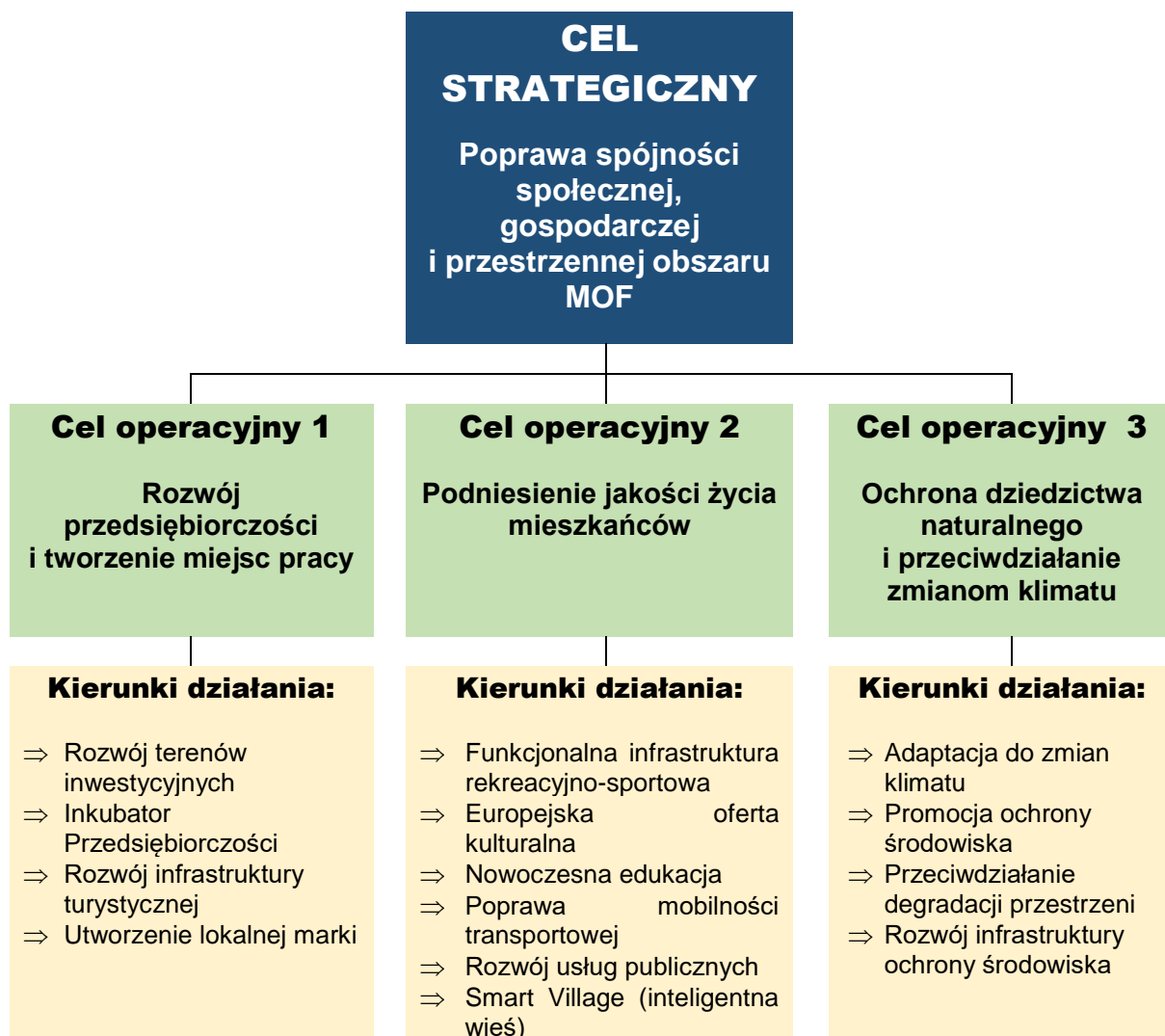
Rozwinięciem zdefiniowanej powyżej wizji rozwoju obszaru są: cel strategiczny i cele operacyjne, które obejmują najistotniejsze potrzeby i oczekiwania interesariuszy w zakresie rozwoju społeczno - gospodarczego obszaru. Cel strategiczny i cele operacyjne są wobec siebie komplementarne, dzięki czemu działania zaplanowane w ramach nich tworzą wspólną całość przyczyniającą się do rozwoju MOF. W ramach

---

⁷ Art. 13. ust. 1a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz.U. 2024 poz. 324.

celów operacyjnych przedstawiono główne działania, których realizacja będzie kluczowa dla osiągnięcia celu operacyjnego.

Ryc. 1. Struktura celów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Elementem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 jest część pn. „Lista przedsięwzięć realizujących cele Strategii MOF Włodawa”, która stanowi załącznik nr 2 do cytowanego dokumentu. To właśnie w ich ramach nastąpi konsolidacja środków i zasobów najważniejszych z punktu widzenia rozwoju MOF. Przedsięwzięcia wynikają ze specyfiki obszaru, jego problemów i potwierdzonych potencjałów rozwojowych. Zostały zidentyfikowane w sposób partycypacyjny w ramach prac nad strategią. Ich pełna lista została przedstawiona w zestawieniu zamieszczonym poniżej.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

Tab. 1. Lista projektów strategicznych.

L.p.	Cel operacyjny	Nazwa i krótki opis przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację/ Partner
1.	Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy	Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój infrastruktury turystycznej Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie turystycznym Jezioro Białe – Glinki w tym wokół zbiorników wodnych (kąpieliska, plaża, pomosty, mola, ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, promenady).	Gmina Włodawa
2.	Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa infrastruktury rowerowej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa Planowany okres realizacji: 2024-2027 Opis: Wykonanie: ścieżki rowerowej dwukierunkowej, chodnika, bezpiecznika, wykonaniu pobocza za ścieżką rowerową, montaż małej architektury (wiaty, ławki, stojaki rowerowe, kosze na śmieci), oznakowanie, oświetlenie ścieżki rowerowej, które nie będzie dominującym elementem projektu.	Lider: Gmina Miejska Włodawa Partner: Gmina Włodawa
3.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	Nazwa przedsięwzięcia: Przebudowa budynków przedszkolnych na terenie MOF Włodawa Planowany okres realizacji: 2024-2027 Opis: Przedsięwzięcie obejmuje: 1. Rozbudowę budynku przedszkola Integracyjnego we Włodawie, w tym dobudowę nowej sali terapeutycznej i utworzenie gabinetów specjalistycznych, przebudowę ciągów komunikacyjnych, wykonanie nowych posadzek i stropów, stolarkę, przebudowę układu funkcjonalnego, wykonanie nowej więźby wraz poszyciem dachu, modernizację instalacji. 2. Przebudowę, rozbudowę z częściową nadbudową budynku wraz z utworzeniem sali terapeutycznej i gabinetu specjalistycznego w zamiejscowych oddziałach przedszkolnych w Korolówce podlegających pod Szkołę Podstawową w Żukowie. Zaplanowano: docieplenie ścian zewnętrznych, rozbudowę budynku (dobudowanie 2 klatki schodowej), pochylnię dla niepełnosprawnych, wymianę pokrycia dachowego, przystosowanie łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych, schodolaz gąsienicowy, remont ciągów komunikacyjnych i sal dydaktycznych. 3. Wyremontowanie pomieszczeń z przeznaczeniem na salę terapeutyczną i gabinety specjalistyczne w oddziałach przedszkolnych Szkoły Podstawowej w Różance.	Lider: Gmina Włodawa Partner: Gmina Miejska Włodawa
4.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	Nazwa przedsięwzięcia: Wsparcie specjalistyczne dla dzieci przedszkolnych na terenie MOF Włodawa. Planowany okres realizacji: 2024 – 2027 Opis: Wdrożenie nowych programów rozwojowych, dotyczących realizacji zajęć rewalidacyjnych w placówkach przedszkolnych objętych projektem, które zapewnią dzieciom ze specjalnymi potrzebami, w tym dzieciom niepełnosprawnym, osiągnięcia jak najlepszego poziomu funkcjonowania psychicznego i fizycznego (adekwatnie do możliwości).	Lider: Gmina Włodawa Partner: Gmina Miejska Włodawa
5.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	Nazwa przedsięwzięcia: Utworzenie miejsko-gminnego zrównoważonego, systemu transportu publicznego Planowany okres realizacji: 2025-2027	Lider: Gmina Miejska Włodawa

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

		<p>Opis: Utworzenie miejsko - gminnego zrównoważonego systemu transportu publicznego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ sieć przystanków autobusowych z punktem przesiadkowym - intermodalnym, zintegrowanie z planowanym dworcem kolejowym [rewitalizowanej linii kolejowej Chełm – Włodawa w ramach Programu KOLEJ+ inwestycja Województwa Lubelskiego], ⇒ parkingi park & ride, ⇒ system inteligentnego zarządzania ruchem, ⇒ zakup autobusów elektrycznych z systemem ładowania, ⇒ stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych, ⇒ samoobsługowy system rowerów miejsko-gminnych z rozbudową ścieżek rowerowych). 	<p>Partner: Gmina Włodawa</p>
6.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój e-usług na terenie MOF Włodawa Planowany okres realizacji: 2025-2027 Opis: 1. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw podatkowych, 2. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw oświatowych, 3. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące obsługi procedury wydawania i konsultacji dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego, 4. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dotyczące obsługi procedury konsultacji zdalnych z Radnymi. 5. Wsparcie rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją - wdrożenie systemu elektronicznego obiegu dokumentów</p>	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa Partner: Gmina Włodawa</p>
7.	Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej Planowany okres realizacji: 2025-2026 Opis: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym: Szkoła Podstawowa nr 2 we Włodawie, Przedszkole Integracyjne we Włodawie, Urząd Gminy we Włodawie, Szkoła Podstawowa w Różance. Inwestycją objęte zostaną budynki historyczne. Minimalny próg oszczędności energii pierwotnej dla powyższych budynków będzie na poziomie nie niższym niż 30%.</p>	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa Partner: Gmina Włodawa</p>
8.	Cel operacyjny 3. Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Włodawa Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korolówka na terenie Gminy Włodawa</p>	<p>Gmina Włodawa</p>
9.	Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców, Planowany okres realizacji: 2025 – 2027 Opis: Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców na terenie gminy</p>	<p>Gmina Włodawa</p>
10.	Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Inwestycje w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków. Planowany okres realizacji: 2025 - 2027</p>	<p>Gmina Włodawa</p>

*Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030*

naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	Opis: Inwestycje realizowane w miejscowościach położonych poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.	
---	---	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Właściwy dobór działań inwestycyjnych został potwierdzony w ramach konsultacji społecznych projektu strategii. Nie zostały zgłoszone uwagi, które zasadniczo kwestionowałyby przyjęty układ celów i kierunków działań oraz propozycje przedsięwzięć strategicznych. Należy zatem przyjąć, że w opinii lokalnej społeczności działania zostały prawidłowo dobrane pod kątem osiągnięcia wyznaczonych celów i stwarzają szansę skutecznej realizacji strategii. Koszt realizacji wszystkich projektów w ramach przedsięwzięć strategicznych to ok. 125 - 130 mln zł. Miasto Włodawa oraz Gmina Włodawa nie są w stanie wygospodarować w relatywnie krótkim czasie odpowiednich zasobów kapitałowych, szczególnie w warunkach ograniczonego poziomu samodzielności finansowej. Z tego względu założono, że kluczowym źródłem finansowania będą fundusze zewnętrzne (głównie Unii Europejskiej), a skala i rodzaj działań będą uzależnione przede wszystkim od pozyskania takiego finansowania.

Projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 przedłożony został Zarządowi Województwa Lubelskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Procedowany dokument uzyskał pozytywną opinię, co zostało wskazane w Uchwale nr CDXCI/8648/2023 z dnia 7 sierpnia 2023 roku Zarządu Województwa Lubelskiego⁸.

Istotna część zamierzeń inwestycyjnych planowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” może wymagać przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych uwarunkowań środowiskowych. Potwierdzają to opinie:

- ⇒ Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie - pismo z dnia 23 lutego 2024 roku⁹,
- ⇒ Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego - pismo z dnia 5 marca 2024 roku¹⁰.

W związku z powyższym niniejsza strategiczna prognoza oceny na środowisko koncentruje się na omówieniu typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Zauważyć należy, iż w analizowanych przypadkach wielokrotnie identyfikowano jednoczesny

⁸ Uchwała nr CDXCI/8648/2023 z dnia 7 sierpnia 2023 roku Zarządu Województwa Lubelskiego w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030.

⁹ Pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: WSTII.410.8.2024.DB.

¹⁰ Pismo LPWIS w Lublinie z dnia 5 marca 2024 roku, znak: DNS-NZ.716.29.2024.

negatywny i pozytywny wpływ przedsięwzięcia na dany element środowiska, co zależne było od rozpatrywanego kontekstu oddziaływania.

ODDZIAŁYWANIE STRATEGII NA ŚRODOWISKO

Analiza i ocena oddziaływania zaplanowanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska dokonana została przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji. Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z tym etapem inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze.

Przeprowadzone analizy wskazują, iż „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” jest **zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym**. Badania zgodności celów z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na ich spójność oraz zharmonizowanie. Zgodność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju MOF Włodawa jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio- i długookresowym. Dzięki temu dokument ten może stać się skutecznym **narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie**.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” **umożliwia identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców** regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu. Określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na terenie MOF Włodawa oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska. Do pozytywnych skutków realizacji planowanych zadań należy zaliczyć:

- ⇒ korzystny wpływ na bioróżnorodność,
- ⇒ zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych,
- ⇒ mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza,
- ⇒ poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej,
- ⇒ minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Niektóre z przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to będzie chwilowe i występować będzie na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.

Zadania inwestycyjne będą w zdecydowanej większości realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy. Do typowych negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych można zaliczyć:

- ⇒ zmiany stosunków gruntowo-wodnych,
- ⇒ zmianę warunków siedliskowych,
- ⇒ tworzenie barier w migracji zwierząt,
- ⇒ wycinkę roślinności,
- ⇒ użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji),
- ⇒ zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej czy modernizacją i rozbudową infrastruktury komunikacyjnej (sieć komunikacji pasażerskiej opartej na autobusach elektrycznych) i turystycznej (trasy turystyczne, elementy infrastruktury turystycznej) można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależy będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

W niniejszej prognozie zaproponowano szereg zaleceń i działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko. Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie realizacji przedsięwzięć będzie wymagać przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

ODDZIAŁYWANIE TRANSGRANICZNE

Przepisy zawarte w art. 104. Ust. 1. Pkt. 3 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wskazują, iż strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonuje się w przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji przedsięwzięcia albo projektu. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” ma charakter gminnych inwestycji komunalnych i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Wobec powyższego uznano, iż skutki realizacji założeń dokumentu nie będą miały znaczenia transgranicznego.

DZIAŁANIA KOMPENSACYJNE

Zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”. Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” będzie niewielki i w przypadku zdecydowanej większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy).

Większość zaplanowanych przedsięwzięć bazuje na tzw. „istniejącym śladzie”, tzn. zakłada modernizację, termomodernizację, przebudowę już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Jednak w przypadku zaistnienia takiej konieczności (np. w zakresie przedsięwzięć dotyczących infrastruktury turystycznej), należy podjąć szereg działań, prowadzących do przywrócenia równowagi w przyrodzie na danym terenie, naprawy szkód dokonanych w środowisku oraz odtworzenia walorów krajobrazowych. Działania najczęściej przyjmują formę robót budowlanych i ziemnych, w tym obejmują:

- ⇒ rekultywacja gleb,
- ⇒ rekultywacja wód, w tym odnowa obiegu wody,
- ⇒ renaturyzacja terenu (odtworzenie naturalnych warunków siedliskowych, urozmaicenie siedlisk),
- ⇒ introdukcja gatunków np. ichtiofauny,
- ⇒ zalesianie i nasadzenia roślinności (odtworzenie terenów zielonych),
- ⇒ budowa skrzynek lęgowych dla ptaków i nietoperzy,
- ⇒ tworzenie sieci zadrzewień śródpolnych, ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie nowych obszarów ochronnych, co umożliwi migrację fauny i flory poprzez zmniejszenie fragmentacji środowiska.

Kompensacja przyrodnicza zawsze powinna być poprzedzona dokładną analizą wszystkich możliwych wariantów wykonania przedsięwzięcia i wybraniem spośród nich rozwiązania najbardziej korzystnego dla środowiska, a także określeniem działań minimalizujących negatywny wpływ przedsięwzięcia na środowisko. Natomiast nigdy kompensacja przyrodnicza nie powinna być środkiem, który stosuje się tylko po to, by umożliwić realizację przedsięwzięcia.

TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć, w niniejszej

strategii nie ma możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych z powodu braku dostępnej wiedzy na ten temat (dokumentacje projektowe poszczególnych przedsięwzięć nie są jeszcze opracowane). W związku z tym poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego dokumentu. Możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w strategii przedsięwzięć. Dane techniczne opisujące planowane zadania prezentują bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – w większości przypadków dostępne są tylko koncepcje i założenia projektowe.

Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

2. PODSTAWY PRAWNE I METODOLOGIA

2.1. Przedmiot opracowania i podstawy prawne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest **prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”**. Dokument został sporządzony w oparciu o art. 46 oraz art. 47 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko¹¹.

Zgodnie z zapisami artykułu 46 wskazanej powyżej ustawy, **przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:**

- ⇒ planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- ⇒ polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- ⇒ polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione powyżej, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony¹².

Zgodnie z artykułem 47 tej samej ustawy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, np. właściwym Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska,

---

¹¹ Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, (Dz.U. 2023 poz. 1094 z późn. zm.).

¹² Art. 46, tamże.

organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko¹³. **Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.**

W kontekście powyższych przepisów, właściwe organy władzy samorządowej, podjęły określone w przepisach prawa działania konsultacyjne i uzgodnienia. **W odpowiedzi na wniosek Burmistrza Włodawy** z dnia 14 lutego 2024 roku (znak: IR.042.5.3.2024.SŻ) o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021-2030”, **Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie**, działając na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1, art. 57 ust 1 pkt 2 w związku z art. 48 i 49 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie, **poinformował o braku możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030”** (pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku)¹⁴. W sentencji przesłanej opinii określono: „*Na podstawie przeprowadzonej analizy załączonych dokumentów, biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie wyraża stanowisko, iż realizacja postanowień danego dokumentu może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko dlatego też informuje o braku możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030”.*

Podobne stanowisko przedstawił Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z dnia 5 marca 2024 roku¹⁵. Wskazane powyżej opinie były podstawą faktyczną i prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w formie przedmiotowej prognozy.

---

¹³ Art. 47, tamże.

¹⁴ Pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: WSTII.410.8.2024.DB.

¹⁵ Pismo LPWIS w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: DNS-NZ.716.29.2024.

2.2. Cel i zakres opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie, czy zapisy projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030” nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego, a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień analizowanego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Zakres prognozy jest zgodny z art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zawiera następujące elementy:

- ⇒ informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- ⇒ informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- ⇒ propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- ⇒ informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- ⇒ streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym¹⁶.

Dokument oparty jest stosownym oświadczeniem autorów, a także informacjami redakcyjnymi.

W ramach przeprowadzonych prac badawczych dokonano:

- ⇒ oceny istniejącego stanu środowiska oraz potencjalnych zmian tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- ⇒ Analizy stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- ⇒ opisu istniejących problemów ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody¹⁷,

---

¹⁶ Art. 51 ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz.U. 2023 poz. 1094 z późn. zm.

¹⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

- ⇒ analizy celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotnych z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposobów, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- ⇒ opisu przewidywanego znaczącego oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

W dokumencie **zaprezentowano również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko**, mogących być rezultatem realizacji „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030”, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody.

Zakres i stopień szczegółowości przedmiotowej prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie (pismo z dnia 23 lutego 2024 roku)¹⁸ oraz Lubelskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo z dnia 5 marca 2024 roku)¹⁹.

2.3. Metodologia i źródła

Prognoza została **opracowana zgodnie z zasadami określonymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko**²⁰. Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autorzy kierowali się swoją wiedzą i doświadczeniem, stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie wdrożone metody badawcze i analityczne zostały dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030”.

Część dotyczącą oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

---

¹⁸ Pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: WSTII.410.8.2024.DB.

¹⁹ Pismo LPWIS w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: DNS-NZ.716.29.2024.

²⁰ Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, (Dz.U. 2023 poz. 1094 z późn. zm.).

3. ZAŁOŻENIA STRATEGII ZIT MOF WŁODAWA

3.1. Zasięg instytucjonalny i terytorialny strategii ZIT MOF Włodawa

---

Spójność terytorialna jest istotnym elementem polityki rozwoju UE wpływającym na zwiększenie konkurencyjności obszarów. Jej elementem jest instrument **Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT)**, który jest narzędziem wspierającym wdrażanie strategii terytorialnych z wykorzystaniem wsparcia finansowego środków europejskich.

Warunkiem wdrożenia instrumentu ZIT w latach 2021 - 2027 jest:

- ⇒ **powołanie związku ZIT** - w jednej z form współpracy jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 64, art. 74 i art. 84 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²¹,
- ⇒ **opracowanie i uchwalenie przez podmioty związku ZIT strategii terytorialnej** oraz jej pozytywne zaopiniowanie przez właściwą instytucję zarządzającą programem w terminie 60 dni od dnia otrzymania.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 - 2030” opracowana została przez samorządy Miasta i Gminy Włodawa na podstawie Porozumienia Międzygminnego z dnia 27 maja 2021 roku w sprawie powołania Związku ZIT w celu współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa, służącej realizacji działań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Zasięgi terytorialny strategii obejmuje dwie jednostki administracyjne, położone w powiecie włodawskim, tj.:

- ⇒ **Miasto Włodawa,**
- ⇒ **Gmina Włodawa.**

Jest on **zgodny z delimitacją miejskich obszarów funkcjonalnych wyznaczonych w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku”**, w ramach której wskazano miasto Włodawę jako ośrodek rdzeniowy, a gminę wiejską Włodawa – jako strefa zewnętrzną MOF²². **Spełnia również warunek** określony w art. 34 ust. 2. Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027²³, który wskazuje, iż

---

²¹ Art. 64, art. 74 i art. 84 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Dz.U. 2023 poz. 40.

²² Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, załącznik do Uchwały Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 29 marca 2021 roku nr XXIV/406/2021 w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

²³ Art. 34 ust. 2 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, Dz.U. 2022, poz. 1079.

ZIT są realizowane w miejskich obszarach funkcjonalnych wskazanych jako obszary strategicznej interwencji w strategii rozwoju województwa.

3.2. Struktura i elementy strategii

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”, zgodnie ze wskazaniem art. 13. ust. 1a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zawiera następujące elementy:

- ⇒ kompleksową diagnozę społeczno – gospodarczą obszaru MOF Włodawa,
- ⇒ wnioski z diagnozy,
- ⇒ zidentyfikowane potencjały i problemy rozwoju, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych,
- ⇒ strategiczne wyzwania rozwojowe,
- ⇒ cele strategiczne rozwoju w zakresie objętym strategią, z uwzględnieniem różnicowań przestrzennych,
- ⇒ kierunki interwencji, w tym interwencji podmiotów prowadzących politykę rozwoju oraz działania służące osiągnięciu celów strategicznych rozwoju,
- ⇒ zakres interwencji na wybranych obszarach strategicznej interwencji wraz ze szczegółową listą projektów,
- ⇒ oczekiwane rezultaty planowanych interwencji, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- ⇒ systemy realizacji, monitorowania i aktualizacji strategii,
- ⇒ założenia ram finansowych i potencjalne źródła finansowania²⁴.

Specyfika uwarunkowań organizacyjnych, instytucjonalnych i przestrzennych wymagała dostosowywania obszarów planowania strategicznego do charakteru potrzeb i możliwości odnoszących się do współpracy samorządów. Zgodnie z najlepszymi praktykami w dziedzinie planowania strategicznego, wyodrębniono wymiar społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Podstawową treścią dokumentu, jako programu rozwoju, było uszczegółowienie celu strategicznego na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i kierunków działań do każdego z celów strategicznych), a także zdefiniowanie projektów kluczowych. Plan działań, który umożliwi skuteczne osiągnięcie celów strategicznych zawiera rekomendacje podjęcia interwencji w konkretnych obszarach i kierunkach, w oparciu o możliwości wykorzystania synergii zasobów.

W ostatniej części strategii określono system wdrażania dokumentu, w tym metod monitoringu skuteczności osiągania celów wypracowanych na etapie planowania. Kluczowe było zdefiniowanie struktur wdrażania strategii oraz

---

²⁴ Art. 13. ust. 1a Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz.U. 2024 poz. 324.

mechanizmów ewaluacji. System monitoringu i ewaluacji uwzględnia specyfikę działania Włodawskiego Obszaru Funkcjonalnego. Na potrzeby projektowanych procedur wykorzystano najlepsze praktyki w zakresie ewaluacji strategicznej.

3.3. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

3.3.1. Wizja i cele rozwoju

Strategia rozwoju MOF Włodawa określona została poprzez układ celów podporządkowanych wspomaganie rozwoju społecznego i gospodarczego. Natomiast wybór narzędzi możliwych do zastosowania określony został poprzez kierunki działań. Podkreślić należy, że jest to najważniejsza część dokumentu, która określa katalog przyszłych inicjatyw adekwatnych do aspiracji władz i mieszkańców, słabych i mocnych stron obszaru oraz uwarunkowań zewnętrznych jej rozwoju. Cele zostały sformułowane w następującym układzie:

- ⇒ **Wizja obszaru** – wskazuje generalny kierunek, w którym podąża partnerstwo gmin tworzących MOF. W sposób ogólny określa on, co gminy chcą osiągnąć w założonym horyzoncie czasowym oraz kierunkować działania głównie na uaktywnienie najważniejszych potencjałów rozwojowych w połączeniu ze specyficznym ich położeniem w regionie, kraju i w Europie.
- ⇒ **Cel strategiczny** (co chcemy osiągnąć?) – wskazuje potrzebę likwidacji najważniejszych słabych stron obszaru, w tym zagrożeń oraz efektywne wykorzystanie mocnych stron, w tym szans, z uwzględnieniem możliwości wsparcia finansowego przez fundusze strukturalne Unii Europejskiej i inne źródła.
- ⇒ **Cele operacyjne** (jak to chcemy osiągnąć?) w wybranych dziedzinach określające zadania lub grupy zadań konieczne do podejmowania na rzecz rozwoju MOF Włodawa,
- ⇒ **Kierunki działań** - rodzaje planowanych przedsięwzięć, przedstawione w ujęciu ogólnym.

Wizja rozwoju obszaru Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa przedstawiona została w następujący sposób:

Miasto i gmina Włodawa jednostki samorządu terytorialnego wspólnie tworzące MOF, aktywnie i sprawnie prowadzą działania na rzecz likwidacji barier rozwoju, potęgowania aktywności społecznej i gospodarczej, stawiając na realizację zasady partnerstwa oraz kompleksowość działań, zwiększając funkcjonalność obszaru na którym działają.

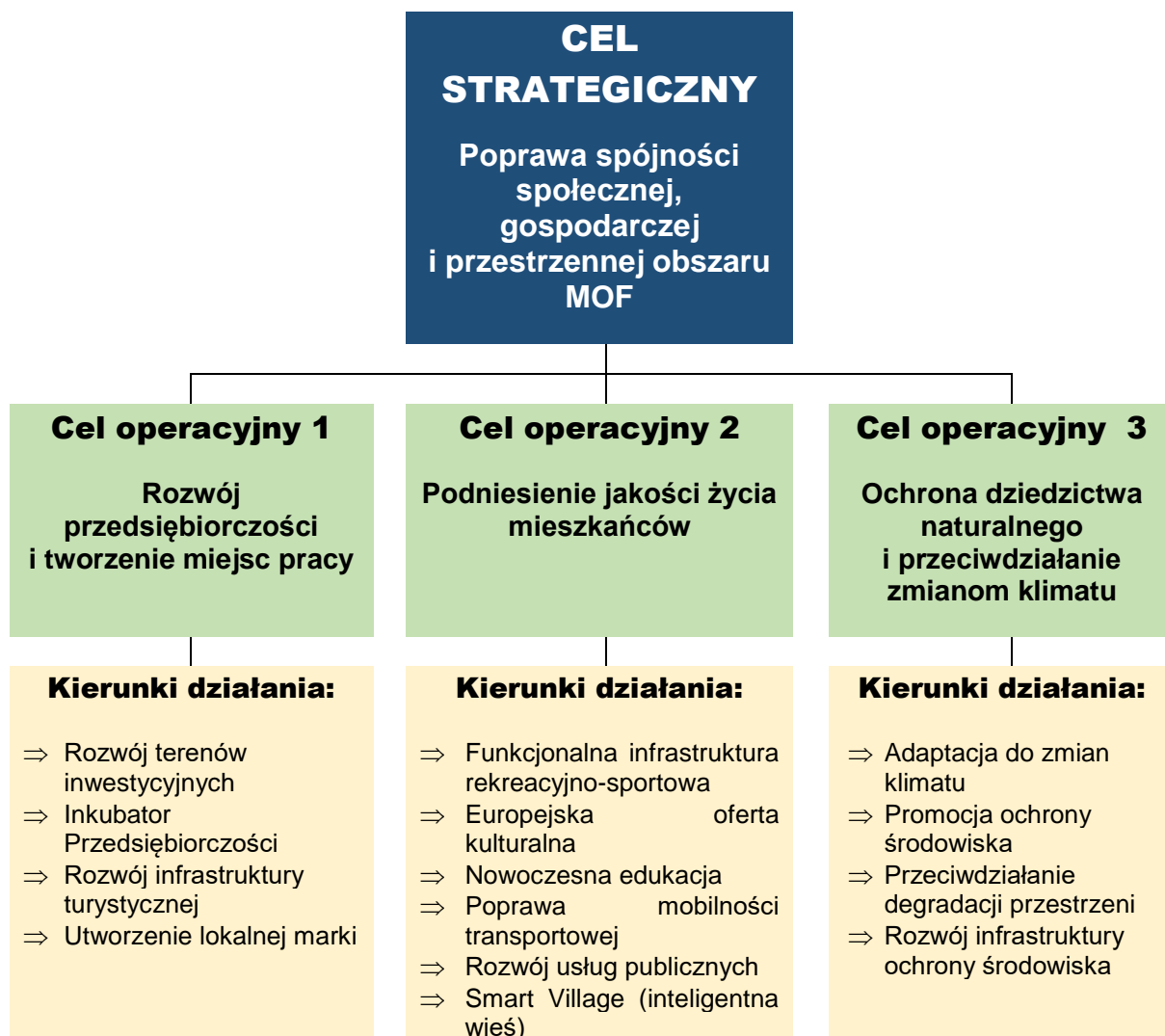
Poprzez wspólne inicjatywy dążą do zwiększenia spójności transportowej oraz jak najbardziej harmonijnego rozwoju Miejskiego Obszaru

Funkcjonalnego Włodawy, a podejmowane działania prowadzą do wyeliminowania z terenu MOF obszarów najbardziej zdegradowanych społecznie i gospodarczo. Ponadto wspierane są tereny cenne przyrodniczo, krajobrazowo i kulturowo. Promowane są przedsięwzięcia zmierzające do wzrostu bezpieczeństwa oraz jak największej cyfryzacji usług administracji publicznej. Prowadzone w drodze współpracy jednostek samorządu terytorialnego działania maksymalizują korzyści wynikające z ich realizacji.

Rozwinięciem zdefiniowanej powyżej wizji rozwoju obszaru są: cel strategiczny i cele operacyjne, które obejmują najistotniejsze potrzeby i oczekiwania interesariuszy w zakresie rozwoju społeczno - gospodarczego obszaru. Cel strategiczny i cele operacyjne są wobec siebie komplementarne, dzięki czemu działania zaplanowane w ramach nich tworzą wspólną całość przyczyniającą się do rozwoju MOF. W ramach celów operacyjnych przedstawiono główne działania, których realizacja będzie kluczowa dla osiągnięcia celu operacyjnego.

Ryc. 3. Struktura celów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Kierunki działania przekładają się na konkretne projekty (projektu strategiczne) realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego i inne podmioty zainteresowane udziałem w realizacji strategii. Lista tych projektów może ulegać zmianie i powinna być aktualizowana jako wynik działań monitoringowych. Zdefiniowane cele dotyczą rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego, jako że obszary te wzajemnie się przenikają i jedynie wspólna ich realizacja może generować trwałe efekty rozwojowe. Zaprezentowane cele opracowano w zgodzie z zasadami prowadzenia polityk rozwojowych tj.:

- ⇒ zasadą zintegrowanego podejścia terytorialnego,
- ⇒ zasadą wielopoziomowego zarządzania,
- ⇒ zasadą współdziałania i partycypacji społecznej,
- ⇒ zasadą racjonalnego kształtowania przestrzeni.

Ewaluacja dowiodła adekwatności celów strategii w odniesieniu do wyzwań rozwoju MOF Włodawa. Delimitacja negatywnych zjawisk oraz potencjałów wskazuje, że osiągnięcie sukcesu w realizacji polityki rozwoju MOF oparte będzie na zasobach zarówno Miasta Włodawa, jak i Gminy Włodawa. Przyjęte cele wzajemnie się uzupełniają. Trafność wizji, celów rozwoju i kierunków działań potwierdziła otwarta ankieta internetowa, której wyniki wskazują zgodność respondentów w odniesieniu do celów i kierunków działań związanych z rozwojem gospodarczym, poprawa jakości życia oraz ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego.

3.3.2. Projekty strategiczne

Elementem Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 jest część pn. „Lista przedsięwzięć realizujących cele Strategii MOF Włodawa”, która stanowi załącznik nr 2 do cytowanego dokumentu. To właśnie w ich ramach nastąpi konsolidacja środków i zasobów najważniejszych z punktu widzenia rozwoju MOF. Przedsięwzięcia wynikają ze specyfiki obszaru, jego problemów i potwierdzonych potencjałów rozwojowych. Zostały zidentyfikowane w sposób partycypacyjny w ramach prac nad strategią. Ich pełna lista została przedstawiona w zestawieniu zamieszczonym poniżej.

Tab. 2. Lista projektów strategicznych.

L.p.	Cel operacyjny	Nazwa i krótki opis przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację/ Partner
1.	Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy	Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój infrastruktury turystycznej Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie turystycznym Jezioro Białe – Glinki w tym wokół zbiorników wodnych (kąpieliska, plaża, pomosty, mola, ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, promenady).	Gmina Włodawa
2.	Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa infrastruktury rowerowej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa Planowany okres realizacji: 2024-2027 Opis: Wykonanie: ścieżki rowerowej dwukierunkowej, chodnika, bezpiecznika, wykonaniu pobocza za ścieżką rowerową, montaż małej architektury (wiaty, ławki, stojaki rowerowe, kosze na śmieci), oznakowanie, oświetlenie ścieżki rowerowej, które nie będzie dominującym elementem projektu.	Lider: Gmina Miejska Włodawa Partner: Gmina Włodawa
3.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	Nazwa przedsięwzięcia: Przebudowa budynków przedszkolnych na terenie MOF Włodawa Planowany okres realizacji: 2024-2027 Opis: Przedsięwzięcie obejmuje: 1. Rozbudowę budynku przedszkola Integracyjnego we Włodawie, w tym dobudowę nowej sali terapeutycznej i utworzenie gabinetów specjalistycznych, przebudowę ciągów komunikacyjnych, wykonanie nowych posadzek	Lider: Gmina Włodawa Partner: Gmina Miejska Włodawa

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

		<p>i stropów, stolarkę, przebudowę układu funkcjonalnego, wykonanie nowej więźby wraz poszyciem dachu, modernizację instalacji.</p> <p>2. Przebudowę, rozbudowę z częściową nadbudową budynku wraz z utworzeniem sali terapeutycznej i gabinetu specjalistycznego w zamiejscowych oddziałach przedszkolnych w Korolówce podlegających pod Szkołę Podstawową w Żukowie. Zaplanowano: docieplenie ścian zewnętrznych, rozbudowę budynku (dobudowanie 2 klatki schodowej), pochylnię dla niepełnosprawnych, wymianę pokrycia dachowego, przystosowanie łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych, schodołaz gąsienicowy, remont ciągów komunikacyjnych i sal dydaktycznych.</p> <p>3. Wyremontowanie pomieszczeń z przeznaczeniem na salę terapeutyczną i gabinety specjalistyczne w oddziałach przedszkolnych Szkoły Podstawowej w Różance.</p>	
4.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Wsparcie specjalistyczne dla dzieci przedszkolnych na terenie MOF Włodawa.</p> <p>Planowany okres realizacji: 2024 – 2027</p> <p>Opis: Wdrożenie nowych programów rozwojowych, dotyczących realizacji zajęć rewalidacyjnych w placówkach przedszkolnych objętych projektem, które zapewnią dzieciom ze specjalnymi potrzebami, w tym dzieciom niepełnosprawnym, osiągnięcia jak najlepszego poziomu funkcjonowania psychicznego i fizycznego (adekwatnie do możliwości).</p>	<p>Lider: Gmina Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Miejska Włodawa</p>
5.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Utworzenie miejsko-gminnego zrównoważonego, systemu transportu publicznego</p> <p>Planowany okres realizacji: 2025-2027</p> <p>Opis: Utworzenie miejsko - gminnego zrównoważonego systemu transportu publicznego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ sieć przystanków autobusowych z punktem przesiadkowym - intermodalnym, zintegrowanie z planowanym dworcem kolejowym [rewitalizowanej linii kolejowej Chełm – Włodawa w ramach Programu KOLEJ+ inwestycja Województwa Lubelskiego], ⇒ parkingi park & ride, ⇒ system inteligentnego zarządzania ruchem, ⇒ zakup autobusów elektrycznych z systemem ładowania, ⇒ stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych, ⇒ samoobsługowy system rowerów miejsko-gminnych z rozbudową ścieżek rowerowych). 	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Włodawa</p>
6.	Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój e-usług na terenie MOF Włodawa</p> <p>Planowany okres realizacji: 2025-2027</p> <p>Opis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw podatkowych, 2. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw oświatowych, 3. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące obsługi procedury wydawania i konsultacji dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego, 4. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dotyczące obsługi procedury konsultacji zdalnych z Radnymi. 5. Wsparcie rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją - wdrożenie systemu elektronicznego obiegu dokumentów 	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Włodawa</p>

*Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030*

7.	Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	Nazwa przedsięwzięcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej Planowany okres realizacji: 2025-2026 Opis: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym: Szkoła Podstawowa nr 2 we Włodawie, Przedszkole Integracyjne we Włodawie, Urząd Gminy we Włodawie, Szkoła Podstawowa w Różance. Inwestycją objęte zostaną budynki historyczne. Minimalny próg oszczędności energii pierwotnej dla powyższych budynków będzie na poziomie nie niższym niż 30%.	Lider: Gmina Miejska Włodawa Partner: Gmina Włodawa
8.	Cel operacyjny 3. Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Włodawa Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korolówka na terenie Gminy Włodawa	Gmina Włodawa
9.	Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców, Planowany okres realizacji: 2025 – 2027 Opis: Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców na terenie gminy	Gmina Włodawa
10.	Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu.	Nazwa przedsięwzięcia: Inwestycje w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków. Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Inwestycje realizowane w miejscowościach położonych poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.	Gmina Włodawa

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Właściwy dobór działań inwestycyjnych został potwierdzony w ramach konsultacji społecznych projektu strategii. Nie zostały zgłoszone uwagi, które zasadniczo kwestionowałyby przyjęty układ celów i kierunków działań oraz propozycje przedsięwzięć strategicznych. Należy zatem przyjąć, że w opinii lokalnej społeczności działania zostały prawidłowo dobrane pod kątem osiągnięcia wyznaczonych celów i stwarzają szansę skutecznej realizacji strategii.

Koszt realizacji wszystkich projektów w ramach przedsięwzięć strategicznych to ok. 125 - 130 mln zł. Miasto Włodawa oraz Gmina Włodawa nie są w stanie wygospodarować w relatywnie krótkim czasie odpowiednich zasobów kapitałowych, szczególnie w warunkach ograniczonego poziomu samodzielności finansowej. Z tego względu założono, że kluczowym źródłem finansowania będą fundusze zewnętrzne (głównie Unii Europejskiej), a skala i rodzaj działań będą uzależnione przede wszystkim od pozyskania takiego finansowania. Rodzi to ryzyko niezrealizowania projektów strategicznych przy braku dofinansowania. Samorządy posiadają jednak duże doświadczenie w skutecznym aplikowaniu o środki zewnętrzne.

Do MOF Włodawa będzie skierowana kolejna edycja Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Dodatkowo samorządy MOF EtK mają możliwość korzystania z krajowych programów operacyjnych, programu Polska Wschodnia i programów transgranicznych. Do tego dochodzi Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz programy finansowane z budżetu państwa (np. NFOŚiGW). W warunkach ograniczonych środków własnych i niskich zdolnościach do zaciągania nowych zobowiązań przez JST istotne będzie skrupulatne rozpatrywanie wszystkich planowanych inwestycji pod kątem ponoszonych kosztów i potencjalnych korzyści w długim okresie.

3.3.3. Zarządzanie strategią

Gmina Miejska Włodawa oraz Gmina Włodawa podjęły współpracę w procesie wdrażania strategii ponadlokalnej w ramach Miejskiego Obszaru na mocy porozumienia międzygminnego Funkcjonalnego Włodawy (zgodnie z art. 10g, ust. 4 ustawy o samorządzie gminnym). By zapewnić skuteczność realizacji założonych celów, transparentność podejmowanych decyzji oraz podkreślić rolę wszystkich partnerów, proces zarządzania wymagał określenia przejrzystej struktury systemu wdrażania strategii. Ze względu na specyfikę MOF Włodawy w której skład wchodzi tylko dwie jednostki samorządu terytorialnego, z spośród możliwych modeli zarządczych, zdecydowano się na uproszczony system zarządzania, kładący nacisk na partycypację społeczną, składający się z: Lidera Porozumienia, Rady Porozumienia, Zespołu Operacyjnego oraz Rady Społecznej.

Lider Porozumienia ZIT (organ wykonawczy)

Prerogatywy Lidera zostały określone w treści Porozumienia międzygminnego z dnia 27 maja 2021 roku w sprawie powołania Związku ZIT w celu współpracy jednostek samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawy służącej realizacji działań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Lider Porozumienia (Burmistrz Miasta Włodawa) reprezentuje strony przy podejmowaniu ustaleń dotyczących opracowania, akceptacji i wdrażania strategii wobec podmiotów zewnętrznych po uprzedniej konsultacji ze stronami, uczestniczy też w spotkaniach zewnętrznych związanych z realizacją i promocją strategii, co nie wyklucza udziału przedstawicieli innych stron.

Rada Porozumienia ZIT (ciało wspierające i doradcze)

Rada pełni funkcję decyzyjną i programowo – opiniodawczą. W skład Rady Porozumienia ZIT wchodzi osoby pełniące funkcję organów wykonawczych członków związku ZIT, tj. Burmistrz Miasta Włodawa oraz Wójt Gminy Włodawa. Przewodniczącym Rady jest Lider Porozumienia ZIT, tj. Burmistrz Miasta Włodawa.

Zespół Operacyjny

Zespół Operacyjny jest podmiotem roboczym, pełniącym kluczową rolę w procesie wdrażania strategii ponadlokalnej. Odpowiada za organizację i sprawny przebieg procesu opracowania Strategii ZIT, jej aktualizacji lub zmian. Członkami są pracownicy członków związku ZIT wskazani przez członków Rady Partnerstwa ZIT. Pracami Zespołu kieruje Lider Porozumienia.

Rada Społeczna ZIT

Kluczowym aspektem przygotowania strategii, zgodnie z zasadą partnerstwa, było **zapewnienie szerokiej partycypacji partnerów społecznych** (wykraczającej poza proces konsultacji społecznych) **na wszystkich etapach prac nad strategią**, od projektu aż po przyjęcie dokumentu przez odpowiednie organy uchwałodawcze partnerów MOF. Konieczność ta została określona w art. 34 ust. 15. pkt 6 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027²⁵, który wskazuje, że Strategia ZIT określa w szczególności „*opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii ZIT oraz sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych*”. W celu spełnienia wskazanych warunków oraz zapewnienia możliwie szerokiego zaangażowania innych podmiotów (nie tylko publicznych) w realizację strategii ponadlokalnej powołano w strukturze zarządczej strategii Radę Społeczną ZIT - reprezentatywną grupę przedstawicieli interesariuszy obszaru, tj. przedstawicieli mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, lokalnych liderów, twórców itp. Jej działania będą polegać w szczególności na:

- ⇒ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- ⇒ prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych, w tym o istocie, celach, zasadach wdrażania strategii oraz przebiegu tego procesu,
- ⇒ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół strategii,
- ⇒ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących wdrażania instrumentu ZIT, w szczególności strategii,
- ⇒ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji strategii,

---

²⁵ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, Dz.U. 2022 poz. 1079.

*Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030*

⇒ zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia, oceny i aktualizacji strategii możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

W zestawieniu zamieszczonym poniżej przedstawione zostały szczegółowe kompetencje poszczególnych elementów struktury zarządzania strategią ZIT MOF Włodawa.

Tab. 3. Kompetencje poszczególnych elementów struktury zarządzania strategią ZIT MOF Włodawa.

L.p.	Nazwa organu	Kompetencje
1.	Rada Porozumienia ZIT	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Opiniowanie projektu strategii ZIT oraz projektu jej aktualizacji lub zmian oraz innych dokumentów niezbędnych do uchwalenia i realizacji strategii ZIT celem przedstawienia Liderowi Porozumienia ZIT rekomendacji dotyczących projektu Strategii ZIT oraz projektu jej aktualizacji lub zmian, ⇒ Inicjowanie aktualizacji lub zmian strategii ZIT, ⇒ Opiniowanie projektów innych dokumentów wymaganych przez uprawnione podmioty, ⇒ Podejmowanie decyzji niezbędnych do bieżącego funkcjonowania struktur Porozumienia ZIT, ⇒ Powoływanie członków Zespołu Operacyjnego i Rady Społecznej; ⇒ Powoływanie i rozwiązywanie dodatkowych struktur roboczych służących realizacji Strategii ZIT, np. zespołów roboczych dla poszczególnych projektów, ⇒ Nadzór nad monitorowaniem wskaźników strategii i ocena osiągnięcia przyjętych celów rozwojowych. ⇒ Rozpatrywanie innych spraw oraz opiniowanie dokumentów niezbędnych do realizacji Strategii ZIT.
2.	Zespół Operacyjny	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Dostarczanie danych i wkładu merytorycznego na potrzeby opracowania, aktualizacji lub zmiany Strategii ZIT lub innych niezbędnych dokumentów do uchwalenia i realizacji Strategii ZIT, ⇒ Opracowanie propozycji projektów strategicznych zawartych w strategii ZIT, ⇒ Dostarczenie Liderowi ZIT i Radzie Porozumienia ZIT rekomendacji i wniosków dotyczących opracowania, wdrażania, aktualizacji lub zmian strategii ZIT, ⇒ Inicjowanie prac nad aktualizacją lub zmianami strategii ZIT. ⇒ Współpraca z ekspertami zewnętrznymi oraz innymi instytucjami związanymi z realizacją Strategii ZIT; ⇒ Prowadzenie działań informacyjnych i konsultacyjnych skierowanych do interesariuszy.
3.	Rada Społeczna ZIT	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Udział w organizowanych spotkaniach i warsztatach związanych z opracowaniem Strategii ZIT i procesem jej wdrożenia, ⇒ Udział w pracach Zespołu Operacyjnego na zaproszenie Lidera Porozumienia ZIT, ⇒ Opiniowanie projektu Strategii ZIT oraz jej aktualizacji i zmian, ⇒ Inicjowanie prac nad aktualizacją i zmianami strategii ZIT.

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Na etapie wdrażania założeń „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” będzie

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

podlegać procedurze monitorowania i aktualizacji, zgodnie z art. 10g ust. 9 ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U.2022. poz. 559 t.j.)²⁶. Korekta zapisów strategii może wynikać ze zmiany uwarunkowań lokalnych, regionalnych, krajowych lub międzynarodowych, pojawienia się nowych problemów i potrzeb lub nowych szans rozwojowych. Podstawową przesłanką dla podjęcia aktualizacji staną się wnioski z prowadzonego monitoringu.

W zestawieniu zamieszczonym poniżej podano zestaw podstawowych źródeł monitorowania osiągnięcia celów projektu wraz z harmonogramem ich weryfikacji, a także podawania wyników monitorowania do publicznej wiadomości.

Tab. 4. Zestaw podstawowych źródeł monitorowania osiągnięcia celów projektu wraz z harmonogramem ich weryfikacji.

Wykaz dokumentów wykorzystywanych do monitorowania wdrażania strategii	Okres monitorowania	Znaczenie
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Dokumentacja techniczna robót budowlanych, ⇒ Dokumentacja powykonawcza przedsięwzięcia, ⇒ Protokół końcowy odbioru robót budowlanych, ⇒ Umowy z dostawcami i wykonawcami, ⇒ Protokół odbioru dostaw, ⇒ Specyfikacja techniczna sprzętu, ⇒ Inne dokumenty wynikające ze specyfiki projektu, 	Monitorowanie postępu rzeczowego pojedynczych przedsięwzięć w ramach strategii. Prowadzony odrębnie dla każdego przedsięwzięcia.	Potwierdzenie realizacji przedsięwzięcia zgodnie z założeniami - zgodność ze strategią.
<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Umowy o dofinansowanie projektu ze źródeł zewnętrznych, ⇒ Umowy z wykonawcami lub dostawcami, ⇒ Faktury, ⇒ Wyciągi z rachunku bankowego potwierdzające poniesione koszty, ⇒ Inne dokumenty wynikające ze specyfiki projektu 	Monitorowanie postępu finansowego pojedynczych przedsięwzięć w ramach strategii. Prowadzony odrębnie dla każdego przedsięwzięcia.	Potwierdzenie realizacji przedsięwzięcia zgodnie z założeniami - zgodność ze strategią.
Raport o stanie gminy Miasto Włodawa zgodnie z art. 28a ustawy o samorządzie gminnym - Dz.U.2022.poz. 559 t.j.	Monitorowanie w okresach rocznych w ujęciu gminnym postępów we wdrażaniu strategii. Sporządzany każdego roku wdrażania strategii.	Weryfikacja zgodności wdrażania strategii z harmonogramem rzeczowo – finansowym przez poszczególnych partnerów
Raport o stanie Gminy Włodawa zgodnie z art. 28a ustawy o samorządzie gminnym - Dz.U.2022.poz. 559 t.j.	Monitorowanie w okresach rocznych w ujęciu gminnym postępów we wdrażaniu strategii. Sporządzany każdego roku wdrażania strategii.	Weryfikacja zgodności wdrażania strategii z harmonogramem rzeczowo – finansowym przez poszczególnych partnerów
Raporty roczne z wdrażania Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030	Sporządzane corocznie przez Zespół Operacyjny. Przedstawiany jest Radzie Porozumienia, Radzie Społecznej oraz podawany	Weryfikacja zgodności wdrażania strategii z harmonogramem rzeczowo – finansowym w każdym roku jej wdrażania. Raport może

²⁶ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 2023 poz. 40.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

	jest do publicznej wiadomości.	być podstawą do wprowadzenia zmian w strategii.
Raport z ewaluacji ex-post wdrożenia strategii	Sporządzony przez Zespół Operacyjny w 2031 roku, po zamknięciu okresu wdrażania strategii.	Oszacowanie jakości, wartości i znaczenia strategii oraz analiza wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na sytuację społeczną i gospodarczą obszaru MOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektu „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

W proces monitorowania zaangażowane będą podmioty: Lider Porozumienia, Rada Porozumienia, Zespół Operacyjny oraz Rada Społeczna, zgodnie z przydzielonymi kompetencjami. Poza bieżącym monitorowaniem planuje się ewaluację ex-post (w 2031 roku). Proces ten obejmować będzie oszacowanie jakości, wartości i znaczenia wdrożonego planu inwestycyjnego w odniesieniu do zakładanych kierunków działań, ocenę stopnia osiągnięcia celów strategii oraz analizę wpływu zrealizowanych przedsięwzięć na sytuację społeczną i gospodarczą obszaru MOF.

3.4. Komplementarność strategii

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO 2030

W procesie definiowania celów i kierunków działań strategii MOF Włodawa zachowano tożsamość z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030 (SRWL 2030), w tym z założeniami zrównoważonego rozwoju województwa, których funkcjonalny charakter i oparty jest o cztery filary:

- ⇒ zrównoważony terytorialnie rozwój regionu,
- ⇒ integrację zasobów i potencjałów,
- ⇒ stymulowanie racjonalnymi wyborami strategicznymi,
- ⇒ ukierunkowanie na osiągnięcie wysokiej jakości życia²⁷.

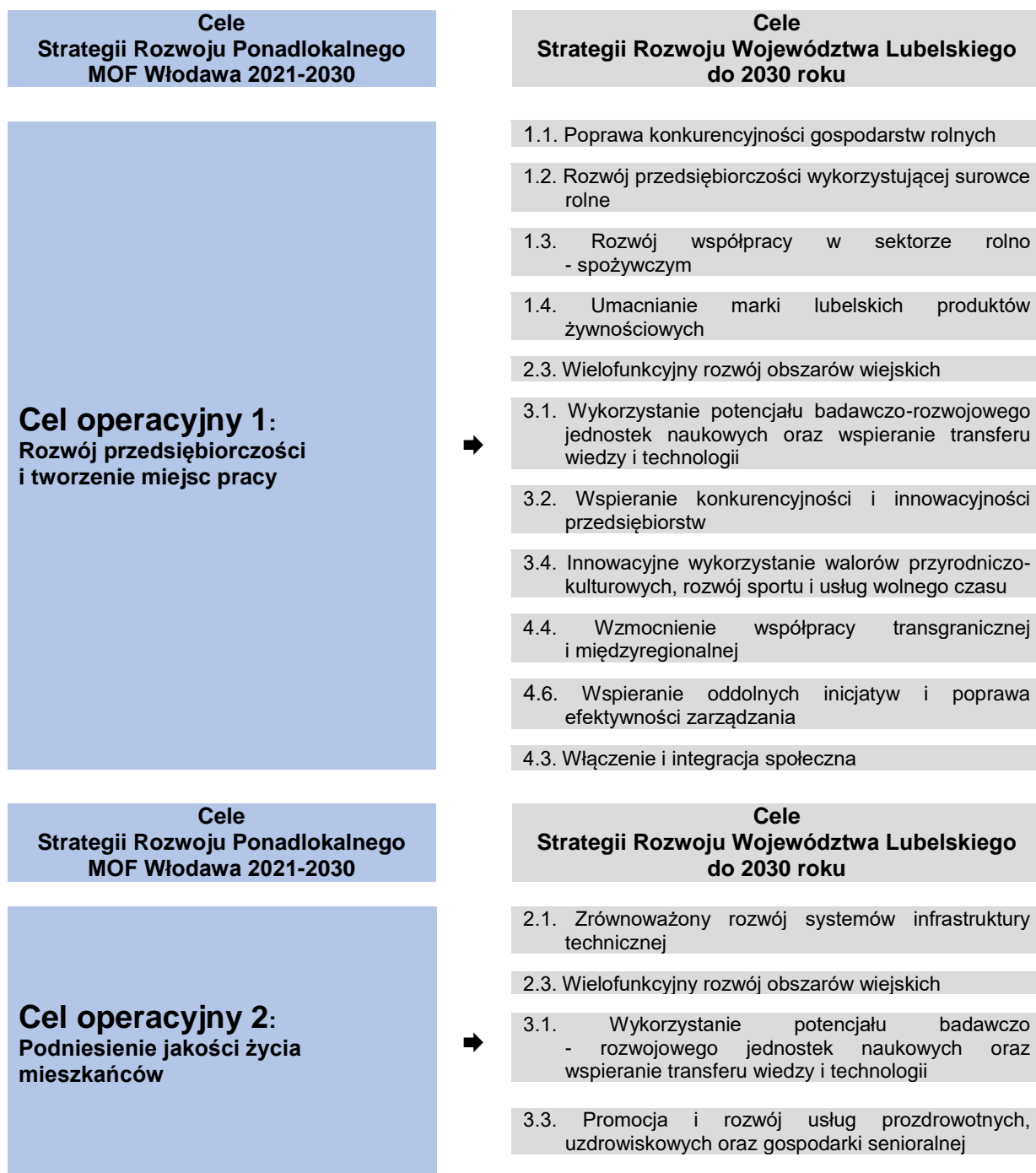
W określeniu celów i kierunków działań uwzględniono zasady horyzontalne opisane w SRWL 2030, które obowiązują wszystkich interesariuszy regionalnej polityki rozwoju oraz determinują sposób osiągania celów rozwoju przyjętych w skali województwa. Wykorzystanie modeli, zasad i rekomendacji zawartych w SRWL 2030 było ważnym aspektem w formułowaniu celów strategii MOF, głównie dla możliwości wykorzystania nowych instrumentów rozwoju terytorialnego zapewniających większą

²⁷ Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, załącznik do Uchwały Nr XXIV/406/2021 z dnia 29 marca 2021 roku Sejmiku Województwa Lubelskiego.

efektywność wydatkowania środków publicznych i koncentrację na realizacji wspólnych i zintegrowanych projektów.

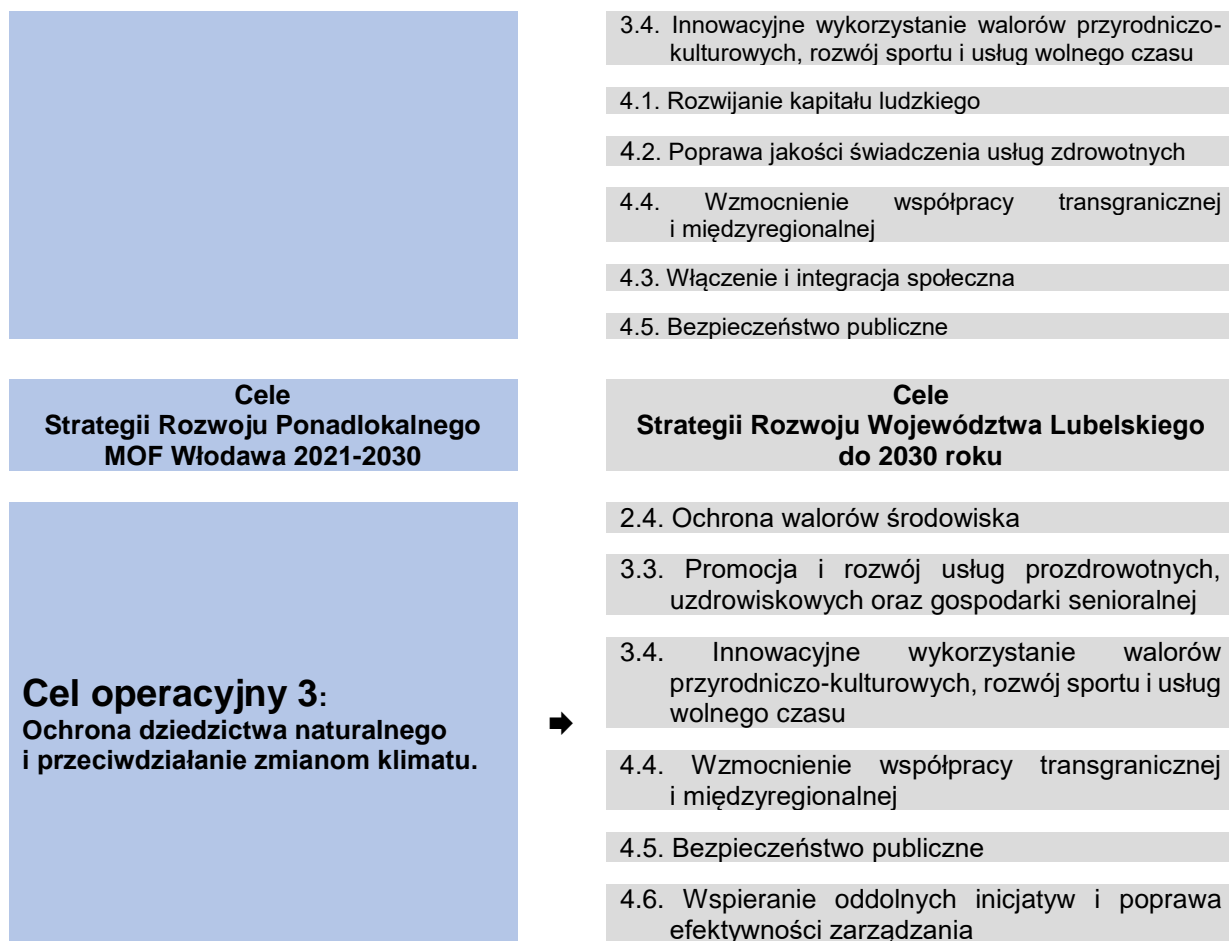
Analizując wspólne problemy, potencjały i przewagi konkurencyjne obu gmin partnerskich Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawy oraz określając cele strategii ponadlokalnej zachowano spójność z celami operacyjnymi SRWL 2030.

Ryc. 4. Spójność celów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa 2021 – 2030 z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego 2030.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

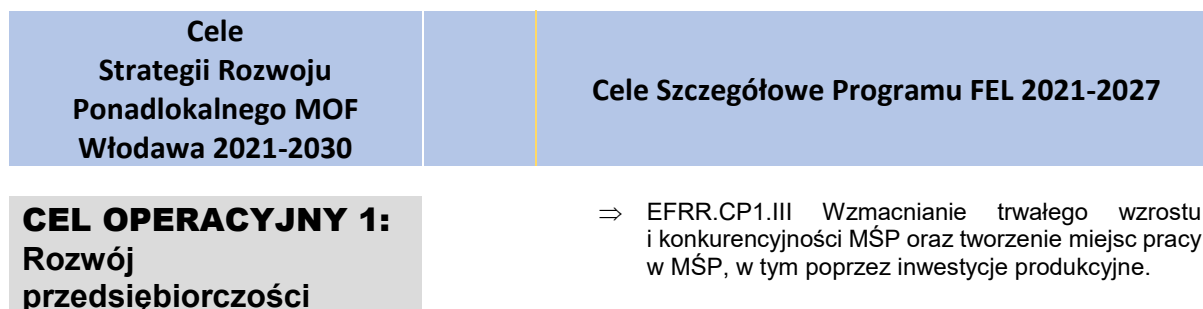

Źródło: opracowanie własne.

**PROGRAM FEL
NA LATA 2021 – 2027**

Planowane kierunki interwencji określone dla miejskiego obszaru funkcjonalnego są również zgodne z założeniami Programu FEL na lata 2021 – 2027, który będzie podstawowym instrumentem wdrażania strategii. Szczegółowe powiązania celów operacyjnych Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 z określonymi Celami Szczegółowymi Programu FEL 2021-2027 przedstawione zostały w poniższym diagramie.

Ryc. 5. Spójność celów Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa 2021 – 2030 z celami Programu FEL na lata 2021-2027.

i tworzenie miejsc pracy

- ⇒ EFRR.CP2.VII Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
- ⇒ EFRR.CP4.VI Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
- ⇒ EFS+.CP4.A - Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.
- ⇒ EFS+.CP4.C – Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- ⇒ EFS+.CP4.D – Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia.
- ⇒ EFS+.CP4.E – Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego.
- ⇒ EFS+.CP4.F – Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

CEL OPERACYJNY 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców

- ⇒ EFRR.CP1.II Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych.
- ⇒ EFRR.CP2.VII Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
- ⇒ EFRR/FS.CP2.I Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych.
- ⇒ EFRR.CP.2.II Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

- ⇒ EFRR/FS.CP2.VIII Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
- ⇒ EFRR.CP4.II Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.
- ⇒ EFRR.CP4.III Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz
- ⇒ grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne.
- ⇒ EFS+.CP4.H - Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.
- ⇒ EFS+.CP4.K – Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.
- ⇒ EFS+.CP4.K– Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.
- ⇒ EFS+.CP4.L – Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
- ⇒ EFS+.CP4.C – Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
- ⇒ EFS+.CP4.E – Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji

**CEL OPERACYJNY 3:
Ochrona dziedzictwa
naturalnego
i przeciwdziałanie
zmianom klimatu**

cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego.

- ⇒ EFRR.CP2.IV Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.
- ⇒ EFRR.CP2.V wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej.
- ⇒ EFRR.CP2.VI wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej.
- ⇒ EFRR.CP2.VII Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
- ⇒ EFRR.CP.2.II Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.
- ⇒ EFRR.CP5.I Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich.
- ⇒ EFRR.CP5.II Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona analiza wskazuje jednoznacznie na zgodność kierunków interwencji zaplanowanych zarówno na poziomie regionalnym, jak i na poziomie lokalnym, dotyczącym miejskiego obszaru funkcjonalnego Włodawa. **Projekt Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030** przedłożony został Zarządowi Województwa Lubelskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa. Procedowany dokument uzyskał pozytywną opinię, co zostało wskazane w Uchwale nr CDXCI/8648/2023 z dnia 7 sierpnia 2023 roku Zarządu Województwa Lubelskiego²⁸.

²⁸ Uchwała nr CDXCI/8648/2023 z dnia 7 sierpnia 2023 roku Zarządu Województwa Lubelskiego w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

**KRAJOWEJ STRATEGIA
ROZWOJU REGIONALNEGO 2030**

Dokonano również oceny zgodności celów i kierunków działań wskazanych w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030²⁹. Wyniki tej analizy przedstawiono w zestawieniu zamieszczonym poniżej.

Tab. 5. Analiza porównawcza Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030
<p>Cel szczegółowy 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją ⇒ Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno – gospodarcze. ⇒ Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska ⇒ Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych ⇒ Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszących atrakcyjność inwestycyjną obszaru 	<p>Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Rozwój terenów inwestycyjnych ⇒ Inkubator Przedsiębiorczości ⇒ Rozwój infrastruktury turystycznej ⇒ Utworzenie lokalnej marki <p>Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Poprawa mobilności transportowej ⇒ Rozwój usług publicznych ⇒ Smart Village (inteligentna wieś)
<p>Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p> <p>Kierunki działania:</p> <p>2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu lokalnym i regionalnym</p> <p>2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>	<p>Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Rozwój terenów inwestycyjnych ⇒ Inkubator Przedsiębiorczości ⇒ Utworzenie lokalnej marki <p>Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Funkcjonalna infrastruktura rekreacyjno-sportowa ⇒ Europejska oferta kulturalna ⇒ Nowoczesna edukacja ⇒ Poprawa mobilności transportowej ⇒ Smart Village (inteligentna wieś) <p>Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Adaptacja do zmian klimatu

²⁹ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Promocja ochrony środowiska ⇒ Przeciwdziałanie degradacji przestrzeni ⇒ Rozwój infrastruktury ochrony środowiska
<p>Cel szczegółowy 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie:</p> <p>Kierunki działania:</p> <p>3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem</p> <p>3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym</p> <p>3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych</p> <p>3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.</p>	<p>Cel operacyjny 1: Rozwój przedsiębiorczości i tworzenie miejsc pracy</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Inkubator Przedsiębiorczości ⇒ Utworzenie lokalnej marki <p>Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości życia mieszkańców</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Europejska oferta kulturalna ⇒ Nowoczesna edukacja ⇒ Poprawa mobilności transportowej ⇒ Smart Village (inteligentna wieś) <p>Cel operacyjny 3: Ochrona dziedzictwa naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu</p> <p>Kierunki działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Adaptacja do zmian klimatu ⇒ Promocja ochrony środowiska ⇒ Przeciwdziałanie degradacji przestrzeni ⇒ Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne.

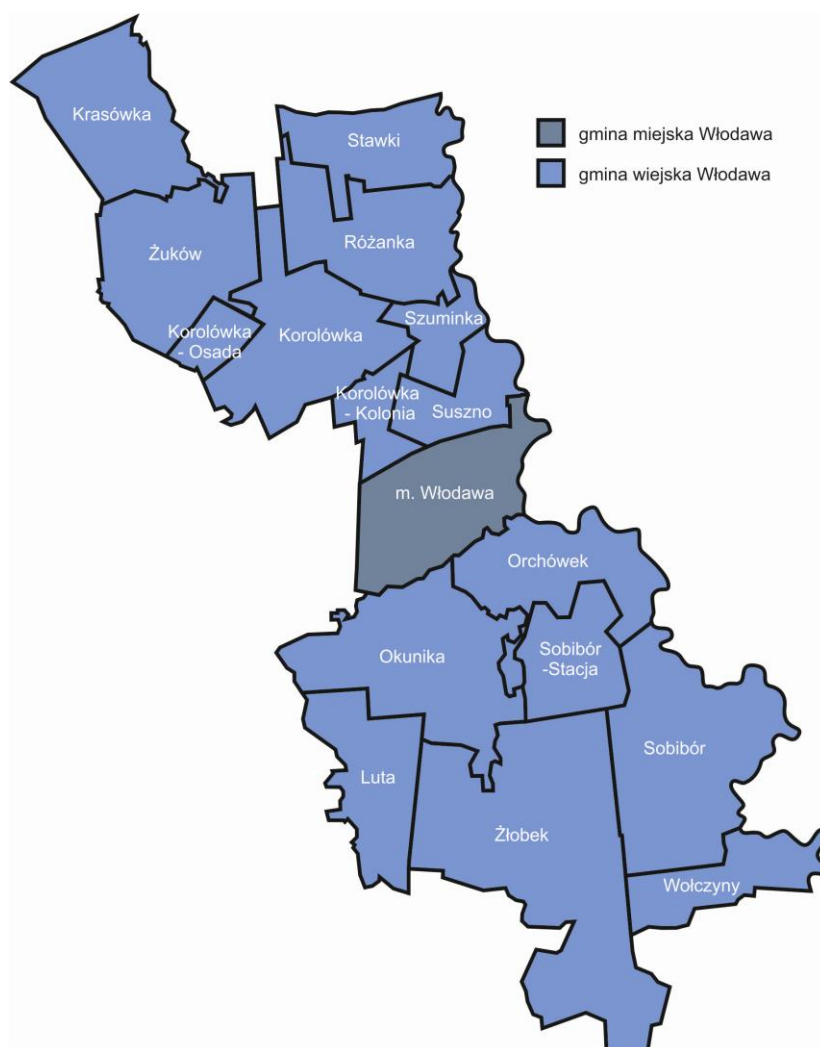
Analiza porównawcza Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 wykazała pełną zgodność dokumentów na poziomie celów, a także planowanych kierunków interwencji strategicznej.

4. UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE STRATEGII

4.1. Położenie i klimat

Pod względem administracyjnym obszar MOF Włodawa obejmują dwie gminy: Miasto Włodawa i Gminę Włodawa, które położone są w środkowo-wschodniej części powiatu włodawskiego (województwo lubelskie).

Ryc. 6. Miejski Obszar Funkcjonalny Włodawa w podziale na gminy i jednostki pomocnicze.

Źródło: opracowanie własne.

Według podziału fizycznogeograficznego, obszar położony jest w prowincji Niżu Wschodniobałtycko - Białoruskiego, makroregionie Polesie Zachodnie, w obrębie mezoregionów: Zakłęsłości Sosnowickiej, Garbu Włodawskiego,

Równiny Łęczyńsko - Włodawskiej oraz Polesia Brzeskiego. Zakłęśłość Sosnowica występuje w północno - zachodniej części obszaru MOF – jest to teren obejmujący płaską równinę sandrową urozmaiconą niewielką kulminacją wznoszącą się do 170 m n.p.m.

Falista wysoczyzna morenowa (Garb Włodawski) związana jest ze zlodowaczeniem Odry i obejmuje centralną część obszaru. Powierzchnia zbudowana jest z glin zwałowych i nadbudowana formami polodowcowymi. Pagórki moren czołowych, występujące w okolicach Stawek, Różanki i Korolówki, maksymalną wysokość osiągają na zachód od Włodawy (180,7 m n.p.m.). Powierzchnie sandrowe tworzą łagodne przejście morfologiczne do doliny Bugu. W okolicy Włodawy i Korolówki występują płaskie, pojezierne równiny.

Równina Łęczyńsko-Włodawska jest terenem o płaskiej powierzchni, podmokłej i zatorfionej z licznymi zagłębieniami krasowymi. Jest to region bardzo ciekawy pod względem przyrodniczym (lasy, jeziora, torfowiska, bagna). Dominują tu formy pochodzenia rzeczno-jeziornego. Są to doliny Włodawki, Tarasienki i częściowo Krzemianki oraz akumulacyjne tarasy nadzalewowe Bugu i Włodawki. Na tym terenie występuje kilka jezior, wokół których koncentrują się równiny jeziorne, największe to Jezioro Białe Włodawskie, Jezioro Glinki, Lipinie, Czarne i Święte. Charakterystycznym elementem są też równiny torfowe w dolinie Włodawki oraz na tarasie nadzalewowym.

Od wschodu z równiną graniczy Polesie Brzeskie, którego zasięg jest ograniczony do doliny Bugu i jego tarasów nadzalewowych. Na płaskiej powierzchni dominują osady zdeponowane w środowisku wodnym (torfy i piaski). Równina tarasu zalewowego Bugu (165–158 m n.p.m.) ma maksymalną szerokość 3 km. Płaską powierzchnię doliny urozmaicają liczne zawodnione lub suche starorzecza.

Grunty orne zajmują 10 442 ha, co stanowi zaledwie 39,7% powierzchni obszaru (w województwie lubelskim wskaźnik wykorzystania terenów na cele rolnicze wynosi 70%). Dominują gleby klasy bonitacyjnej V i VI - gleby orne słabe, kamieniste lub piaszczyste ubogie w substancje organiczne oraz klasy IVa i IVb - gleby orne średnie, podatne na wahania poziomu wód gruntowych, który jest szczególnie częsty na tym terenie. Ze względu na niską jakość gleb, tylko 48% gruntów jest wykorzystywanych pod zasiewy, a prawie 39% stanowią łąki i pastwiska. Wśród upraw dominują zboża (95%) w większości żyto i owies oraz ziemniaki (35%), głównie jako podstawa do dalszej produkcji zwierzęcej. Hodowla w przeważającej części ogranicza się do drobiu, trzody chlewnej i bydła.

Pod względem klimatycznym obszar należy do regionu klimatycznego lubelsko - zamojskiego, a jego północna część do regionu mazowiecko - podlaskiego. Obszar ten charakteryzuje się klimatem umiarkowanie kontynentalnym, kształtowanym zarówno przez masy powietrza kontynentalnego, jak i oceanicznego. Najbardziej napływa powietrze

zwrotnikowe. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec (17,8°C), a najchłodniejszym styczeń (-4,1°C). Dzięki swojemu położeniu obszar charakteryzuje się m.in. dłuższą porą letnią, trwającą do 98 dni, jak również dłuższą zimą (do 80 dni). Opady atmosferyczne są tu niewielkie i wynoszą 550–600 mm/rok. W roku przeciętnym notuje się około 140 dni z opadem, w tym 90 dni z opadem równym lub wyższym od 1 mm. Około 15% wielkości zasilania atmosferycznego stanowi opad śniegu, a pokrywa śnieżna utrzymuje się od 70 do 80 dni w roku. Przeważają wiatry z kierunku południowo-zachodniego i zachodniego.

4.2. Zasoby wodne

4.2.1. Wody powierzchniowe

Obszar MOF Włodawa w całości należy do dorzecza środkowego Bugu, który stanowi główną oś hydrograficzną na tym obszarze. Bieg rzeki na tym odcinku jest kręty, meandrujący, a stosunkowo wąska lewobrzeżna dolina urozmaicona jest licznymi starorzeczami. W granicach obszaru do Bugu wpadają lewobrzeżne dopływy: Włodawka i Kanał Partyzantów oraz nieliczne drobne ciek. Włodawka jest odbiorcą wód swego prawobrzeżnego dopływu rzeki Tarasienki. Obie rzeki odwadniają obszar centralny i południowy MOF (miasto i sołectwa gminy położone na południe), zaś Kanał Partyzantów wraz z kilkoma dopływami jego północną część.

Zagrożenie powodziowe występuje w dolinach Bugu oraz Włodawki. Objęte nim są m.in. w obrębie miasta Włodawa: ogródki działkowe, były Zakład Mięsny, oczyszczalnia ścieków, ulice Nadstawna i Podzamcze. Potencjalnie zagrożone są również pojedyncze gospodarstwa rolne we wsiach: Różanka, Stawki, Orchówek oraz pojedyncze zabudowania we wsi Sobibór. Wymienione obszary znajdują się w strefie prawdopodobieństwa zalewu o wartości 5%. W 1999 roku zalane zostały łąki nadbużańskie i częściowo pola uprawne, ale nie zaszła potrzeba ewakuacji ludności. Ochrona doliny Bugu przed powodzią, zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, niemal wyłącznie opiera się na retencji dolinowej i utrzymaniu rzeki w niezakłóconym rytmie przepływu.

Na południowy wschód od zabudowań miasta Włodawy znajduje się niewielki zbiornik „Okopiec” (2,5 ha), który do niedawna pełnił funkcję zbiornika małej retencji. Obecnie maksymalna głębokość akwenu to 2,4–2,6 m i zależy ona od okresowego poziomu wody. Zbiornik jest ogólnodostępnym łowiskiem, kąpiel jest zabroniona.

W centralnej i południowej części obszaru MOF Włodawy zlokalizowane są największe jeziora pojezierza łączyńsko-włodawskiego: Jezioro Białe o powierzchni 106,4 ha, Jezioro Orchowe - 58,23 ha, Jezioro Spólne - 65,3

ha, Jezioro Glinki – 46,9 ha, a także mniejsze zbiorniki: Perespa – 24,3 ha. Czarne - 23,60 ha, Święte - 5,7 ha, Lipiniec - 4,1 ha i starorzecze – Bużysko.

4.2.2. Wody podziemne

Według podziału Polski na 172 JCWPd, teren MOF Włodawa leży na obszarze jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 67 (PLGW200067). Zgodnie z podziałem regionalnym zwykłych wód podziemnych Polski według jednostek jednolitych części wód podziemnych badany obszar położony jest w całości w subregionie nizinnym Regionu Bugu (Prowincja Wisły)³⁰. Wydzielono trzy piętra wodonośne: czwartorzędowe, trzeciorzędowe i kredowe. Czwartorzędowe i kredowe pełnią rolę głównych poziomów użytkowych, a piętro trzeciorzędowe jest piętrzem podrzędnym³¹. Czwartorzędowe piętro wodonośne występuje na całym opisywanym obszarze, a jako główny poziom użytkowy w części środkowej oraz w okolicy Włodawy. Wody podziemne występują w piaskach zlodowaceń północnopolskich i środkowopolskich. Lokalnie możliwy jest bezpośredni ich kontakt z piaskami paleogenu. Swobodne zwierciadło wody występuje na głębokości od kilku do kilkunastu metrów. Miąższość poziomu wodonośnego wynosi średnio 25 m, a wydajności potencjalne studni wynoszą od 10 do 50 m³/h. Czwartorzędowe piętro wodonośne nie posiada wystarczającej izolacji od powierzchni terenu, dlatego mimo niewielkiej ilości ognisk zanieczyszczeń, charakteryzuje się średnim stopniem zagrożenia. Trzeciorzędowe piętro wodonośne występuje w środkowej części obszaru i jest piętrzem podrzędnym. Budują go piaski oligoceńskie (kwarcowo-glaukonitowe) i piaski mioceńskie, niekiedy przewarstwione pyłkami, mułkami i iłami, głównie w stropie. W okolicach Włodawy mioceńskie piaski zalegają płatami i osiągają miąższość około 25 metrów. Kredowe piętro wodonośne stanowią szczelinowate utwory kredy górnej wykształcone jako margle i kreda piszcząca. Główny poziom wodonośny utwory kredowe tworzą w północnej i południowej części obszaru. Wodonośność tego piętra zdecydowanie obniża się wraz z głębokością. Najbardziej wodonośne jest ono do głębokości 100 m, a na głębokości 200 m staje się nieprzepuszczalne. Zasilanie piętra kredowego odbywa się głównie poprzez infiltrację wód opadowych, a w mniejszym stopniu poprzez dopływ podziemny z innych rejonów wyżej położonych. Miąższość utworów zawodnionych zmienia się w granicach 50-70 m. Wydajność z pojedynczego otworu waha się najczęściej od 10 do 50 m³/h, sporadycznie więcej³².

Największym ujęciem wód podziemnych, w granicach opisywanego obszaru jest miejskie ujęcie wód z utworów kredowych we Włodawie, o zasobach eksploatacyjnych 220 m³ /h. Dla tego ujęcia została

---

³⁰ Paczyński B., Sadurski A. (red.), 2007 – Hydrogeologia regionalna Polski, t. I – Wody słodkie. Państw. Inst. Geol., Warszawa.

³¹ Chowaniec J., Freiwald P., Witek K., 2004 — Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 arkusz Włodawa. Centr. Arch. Geol. Państw. Inst. Geol. Państw. Inst. Geol., Warszawa.

³² Tamże.

wyznaczona strefa ochrony pośredniej. Dla tego samego piętra wodonośnego duże zasoby eksploatacyjne ustalono dla ujęcia zakładów garbarskich w Orchówku (100 m³/h), jednostki wojskowej we Włodawie (63,7 m³/h), spółdzielni mleczarskiej we Włodawie (31,5 m³/h) oraz ujęcia ośrodka wypoczynkowego w Okunince (43,9 m³/h). Największym ujęciem wód z utworów czwartorzędowych jest ujęcie położone we wsi Różanka, o zasobach eksploatacyjnych – 70 m³/h oraz ujęcia we Włodawie dla ogródków działkowych (34 m³/h) i szpitala (30 m³/h). Ludność wiejska często pobiera wodę ze studni kopanych, ujmujących pierwszy, przypowierzchniowy poziom wodonośny.

W obrębie całego opisywanego obszaru, w obu piętrach wodonośnych, występują wody klasy IIa (dobrej), IIb (średniej) i III (złej). Wody klasy IIa wymagają prostego uzdatniania, głównie w wyniku przekroczenia dopuszczalnej dla wód pitnych zawartości żelaza i manganu. Zawartość siarczanów waha się od 3,0 do 34,6 mg/dm³, a chlorków od 1,0 do 298,0 mg/dm³. Wody tej klasy występują w obrębie wszystkich jednostek. Lokalnie, w okolicy Włodawy, Orchówka i Okuninka, występują wody niskiej jakości (IIb i III klasa), wymagające skomplikowanego uzdatniania. We Włodawie zlokalizowany jest punkt kontrolny nr 1727 (PIG) z sieci krajowej monitoringu wód podziemnych. Badania jakości wód kredowego piętra wodonośnego, wykonane w 2021 roku, wykazały dobrą jakość (klasa II) wód. Wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływanie antropogeniczne i nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody do spożycia przez ludzi.

Południowo-zachodnią część opisywanego obszary obejmuje fragment szczelinowo - porowego, kredowego głównego zbiornika wód podziemnych nr 407 – Niecka Lubelska (Chełm-Zamość). Jest to zbiornik o powierzchni 9 051,00 km² i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wynoszących 1 099 600 m³/d. Położony jest on na głębokości od 60 m p.p.t. do 120m p.p.t. Na przeważającym obszarze GZWP nr 407 stwierdzono dobry stan chemiczny wód podziemnych (klasy I–III) jedynie w tensyjnych strefach dyslokacyjnych rozciągających się pomiędzy linią Zamość – Tomaszów Lubelski a granicą państwa wyznaczono obszar występowania wód o słabym stanie chemicznym (klasy IV –V). Składnikami obniżającymi klasy jakości są głównie: potas, cynk, nikiel i kadm. Wody podziemne zbiornika są ogólnie dobrej jakości i spełniają w większości przypadków kryteria stawiane wodom przeznaczonym do picia. Miejscami obserwuje się przekroczenia takich substancji, jak żelazo, mangan i amoniak, jednak ich podwyższone stężenia mają genezę geogeniczną i nie wskazują na zanieczyszczenia antropogeniczne z powierzchni terenu. Dla zbiornika opracowano dokumentację hydrogeologiczną oraz wyznaczono strefy ochronne zbiornika.

4.3. Obszary chronione

4.3.1. Obszary chronionego krajobrazu

POLESKI OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Utworzony w 1983 roku, częściowo zlokalizowany na terenie MOF, obejmuje znaczną część Równiny Łęczyńsko - Włodawskiej, łącząc ze sobą zespół obszarów chronionych w rejonie Poleskiego Parku Narodowego i Poleskiego Parku Krajobrazowego z Sobiborskim Parkiem Krajobrazowym oraz Szackim Parkiem Narodowym na Ukrainie. Wymienione powyżej formy ochrony przyrody wchodzi w skład Transgranicznego Rezerwatu Przyrody UNESCO „Polesie Zachodnie”. Podstawowym elementem krajobrazu jest rozległa równina z licznymi torfowiskami niskimi (m. in. Krowie Bagno, Torfowisko Dubeczyńskie), wilgotnymi łąkami, jeziorami (m.in. Białe Sosnowickie, Uściwierz, Białe Włodawskie) oraz lasami sosnowymi i mieszanymi. Przepływa tędy rzeka Włodawka, która na całej swojej długości stanowi bardzo ważny korytarz ekologiczny. Jest również jednym z najważniejszych szlaków migracyjnych żółwia błotnego na Polesiu. Do interesujących gatunków fauny można zaliczyć wilki, łosie, bobry, jelenie, wydry i żółwie błotne – jedyny przedstawiciel żółwi żyjących naturalnie w naszym kraju. Z ptaków drapieżnych na uwagę zasługują orlik krzykliwy, bielik, puchacz, puszczyk mszarny oraz włośchatka a także zalatujący orlik grubodzioby. Wśród ptaków związanych ze środowiskiem wodnym należy wspomnieć o wodniku, kropiatce, zielonce, perkozie dwuczubym, zauszniku, rdzawoszym. Licznie reprezentowane są również blaszkodziobe: łabędź niemy, gęś zbożowa, kaczki – krzyżówka, czernica, krakwa, głowienka czy cyranka. Wśród ptaków śpiewających możemy zaobserwować ziębę, świstunkę, sikory: bogatkę, ubogą, czarnogłówkę, czubatkę, modrą czy raniuszka. Na polach i łąkach, oprócz pospolitych gatunków, tj. trznadel czy skowronek można spotkać również świergotka: polnego i łąkowego, pliszkę żółtą i siwą, dudka, czajkę, grzywacza oraz kłaskawkę, kszycę, rycykę, rokitniczkę a także wodniczkę. Bagienne ostępy lasów oraz podmokłe łąki i torfowiska bardzo chętnie zasiedla żuraw.

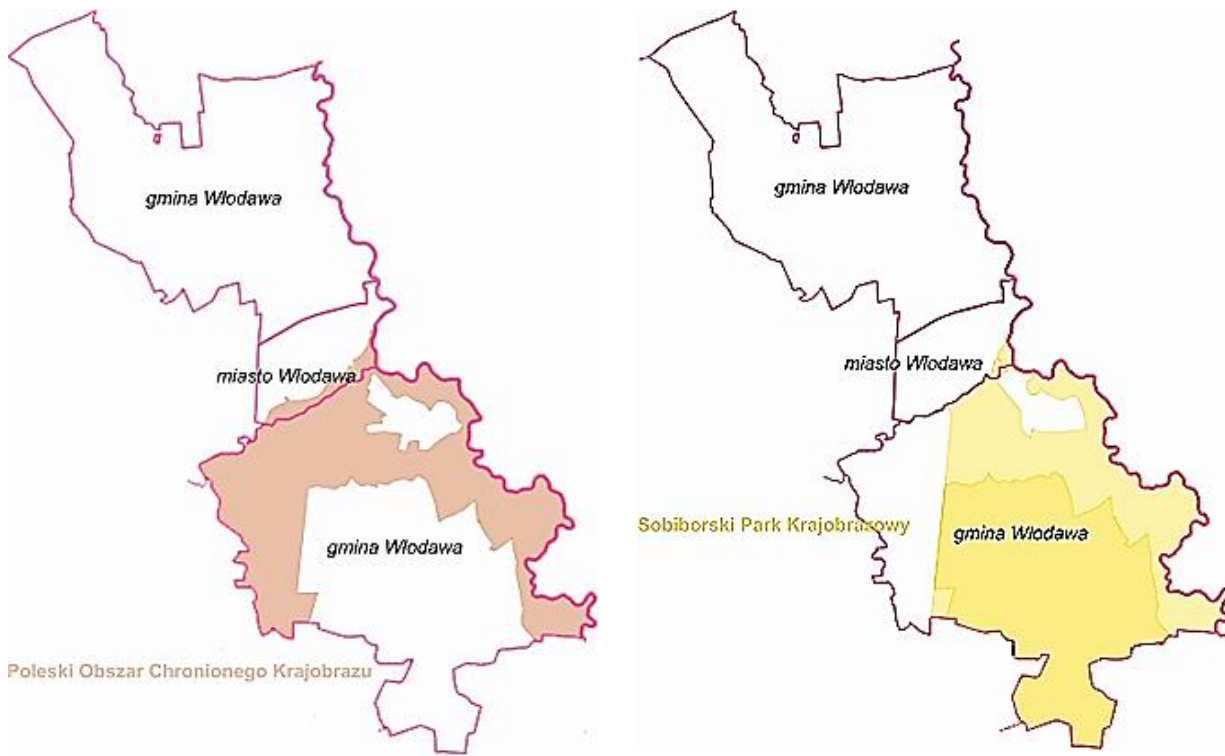
Flora obszaru to gatunki typowe dla siedlisk łąkowych (rdesty storczyki), mokradłowych (wełnianki, turzyce, wierzby – lapońska i borówko listna, rzadziej brzoza niska), wodnych (grzybienie białe, grązel żółty, pałka wodna, turzyca brzegowa, nitkowata czy filcowata) i leśnych (wierzby, topole, olsza czarna, brzoza brodawkowata, sosna, dąb, grab). Charakterystycznym dla Polesia typem siedliska jest zmiennowilgotna łąka trzęślicowa z trzęślicą modrą, natomiast najciekawszym gatunkiem jest jeden z najrzadszych storczyków występujących na obszarze Polski - lipiennik Loesela. Dostęp do obszaru zapewniają szlaki turystyczne:

- ⇒ Szlak Żółty „Siedmiu Jezior Włodawskich” – dł. 20,7 km (Włodawa PKP - północny skraj Lasów Sobiborskich - rez. Jezioro Orchowe - Tarasiuki - Jezioro Białe - szosa 83 - Jezioro Czarne – południowo-wschodni skraj Lasów Włodawskich - Jezioro Lipiniec - Okuninka - Jezioro Święte - Kol. Okuninka - Jezioro Glinki - Orchówek - Włodawa PKP),
- ⇒ Szlak Czarny „Lasów Sobiborskich” – dł. 11,6 km (Sobibór PKP – wschodni skraj rez. Żółwiowe Błota – Żłobek II – zachodni skraj rez. Jezioro Orchowe – Tarasiuki – Jezioro Białe – Okuninka PKS),
- ⇒ Szlak Zielony „Pętla Sobiborska” – dł. 11,3 km (Sobibór PKP – „Bandycka Droga” – południowo-wschodnia część rez. Żółwiowe Błota, pomiędzy jeziora Perespa, Spólne i Koseniec – Sobibór PKP),
- ⇒ Szlak Niebieski „Trzech Jezior” - dł. 21,7 km (Sobibór PKP – Sobibór Nadleśnictwo – rez. Trzy Jeziora; wschodni brzeg jeziora Brudno; rybakówka; południowy brzeg Jeziora Płotycze – Stulno – wschodni skraj rez. Małoziemce – Majdan Stuleński; park z pomnikowymi drzewami 8 jesionów wyniosłych i 1 dąb szypułkowy – wzgórze 208,3 m. n.p.m. na Łuku Włodawskim – Nadbużanka – Wola Uhruska – Uhrusk PKP),
- ⇒ Szlak Czerwony „Nadbużański” – fragment (Włodawa - Orchówek – Włodawa PKP – Dubnik – Sobibór – wschodni skraj Lasów Sobiborskich – rez. Magazyn - Wołczyń – Kol. Zbereże – Zbereże – Stulno – skraj rez. Trzy Jeziora – pomnik przyrody lipa drobnolistna w Stulnie Starym – Bytyń – Wola Uhruska),
- ⇒ Szlak Niebieski „Pojeziorny Północny” – fragment (Włodawa PKS – Jezioro Glinki – Tarasiuki – Jezioro Białe – szosa 83 – Luta),
- ⇒ Szlak turystyczny historyczno-przyrodniczy Sosnowica-Jamniki "Nałęcz";
- ⇒ Trasa rowerowa Parczew – Sosnowica.

SOBIBORSKI PARK KRAJOBRAZOWY

Utworzony w 1983 roku na terenie gminy Włodawa oraz gmin Hańsk i Wola Uhruska, o powierzchni ok. 10000 ha (otulina 9500 ha), obejmuje najcenniejsze partie lasów Sobiborskich z bardzo licznie występującymi torfowiskami i siedmioma śródlęsnymi jeziorami, objętymi ochroną rezerwatową. Dominują tu zróżnicowane siedliska borowe niemal wszystkie typy borów niżowych oraz brzezina bagienna. W parku występują wszystkie trzy typy torfowisk. Osobliwością jest żółw błotny, gatunek zagrożony wyginięciem, którego populacja jest największa w Europie Środkowej. Rzeka Tarasienka jest jedynym znanym w Europie rzeczny stanowiskiem strzebli przekopowej - reliktu glacialnego. Dostyc licznie występują również wilki i bobry oraz żmije zygzakowate. Bogata jest także awifauna tego obszaru licząca co najmniej 130 gatunków lęgowych. Na terenie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego utworzono dotychczas sześć rezerwatów przyrody (jezioro Orchowe, Magazyn, Żółwiowe Błota, Brudzieniec, Małoziemce oraz Trzy Jeziora).

Ryc. 7. Lokalizacja Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie MOF Włodawa.

Źródło: Opracowanie na podstawie Geoportal INSPIRE – GIOS Corine Land Cover.

4.3.2. Rezerwaty

TRZY JEZIORA

Wodno-torfowiskowy rezerwat obejmuje trzy śródleśne, mocno zarastające roślinnością torfowiskową jeziora w południowoschodniej części Sobiborskiego Parku Krajobrazowego: Płotycze, Brudno i Brudzieniec, stanowiące jeden system hydrologiczny. Wszystkie otoczone są torfowiskami niskimi, wysokimi i przejściowymi, na których występuje wiele rzadkich roślin, typowych dla północnych rejonów lasotundry, m.in.: wierzba japońska i borówkolistna, brzoza niska, a także owadożerne – rosiczka okrągłolistna i aldrowanda pęcherzykowata.

ŻÓLWIOWE BŁOTA

Rezerwat faunistyczny utworzony w 1988 roku w środkowo-zachodniej części Sobiborskiego Parku Krajobrazowego. Zajmuje powierzchnię 724,08 ha. Ochroną objęte są siedliska najliczniejszej w kraju populacji żółwia błotnego. Obejmuje jeziora Spólne, Koseniec i Perespa oraz otaczające je podmokłe lasy z dużą ilością śródleśnych stawów i zalewisk, niejednokrotnie tworzonych przez bobry. Takie środowisko jest miejscem bytowania i lęgów jedyne go rodzimego gatunku żółwia, objętego tu, podobnie jak w nieodległym Poleskim Parku Narodowym, programem ochronnym miejsc lęgowych. Dzięki temu poleska populacja żółwia

łotnego jest od lat największa w kraju – ok. 500 dorosłych żółwi. Żółwiowe Błota to także ostoja innych gadów (padalec, zaskroniec, żmija zygzakowata), a wśród ssaków żyją tu wydry, borsuki, jelenie.

JEZIORO ORCHOWE

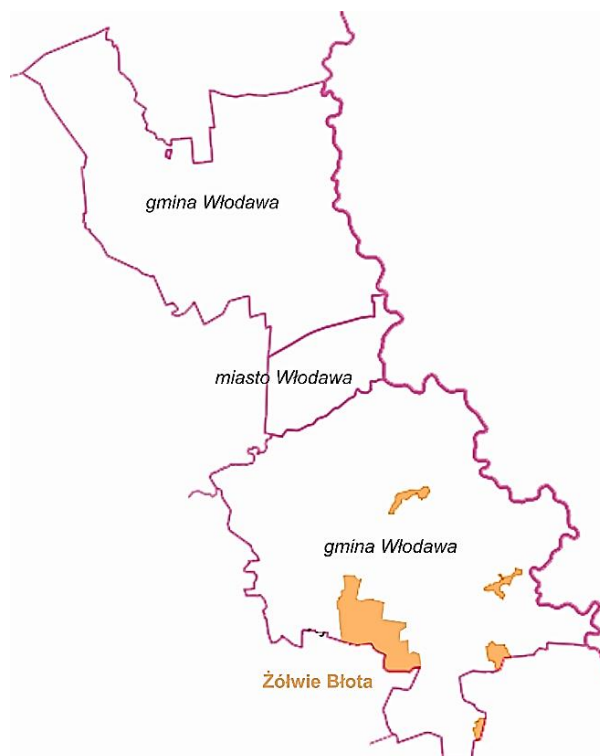
Rezerwat wodno-torfowiskowy „Jezioro Orchowe” utworzono w 1996 roku na powierzchni 58,23 ha. Położony jest w północnej części kompleksu Lasów Sobiborskich, około 2 km w kierunku wschodnim od miejscowości Tarasiuki (gmina Włodawa). Celem ochrony jest zachowanie jeziora oraz otaczających go torfowisk z unikatową florą naczyniową. Przedmiotem ochrony jest stale podtopione torfowisko wraz z dystroficznym jeziorem o nazwie Orchowe (Księżowskie). Na terenie rezerwatu występuje wiele gatunków roślin chronionych i rzadkich. Do najciekawszych z nich należą: wierzby lapońska i borówko listna, trzy gatunki rosiczek, brzoza niska, goryczka wąskolistna, storczyk krwisty, grzybień północny oraz widłaki.

MAGAZYN

Rezerwat torfowiskowy „Magazyn” utworzono w 1996 roku na powierzchni 51,98 ha, pomiędzy Wołczynami a Sobiborem. Przedmiotem ochrony jest torfowisko niskie oraz podmokłe siedliska leśne. Część wschodnią rezerwatu stanowi rozległe, stale podtopione turzycowisko z wyraźną strukturą kępiastą wzdłuż ciek wodnego. W części zachodniej dominują bagienne siedliska leśne – olsy i bory mieszane wilgotne. Występuje tu dwadzieścia sześć zespołów roślinnych, w tym zbiorowiska torfowisk niskich. Spośród przedstawicieli fauny na szczególną uwagę zasługują: pijawka lekarska, zaskroniec, żmija zygzakowata oraz żuraw.

Ryc. 8. Lokalizacja rezerwatów na terenie MOF Włodawa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Geoportal INSPIRE – GIOS Corine Land Cover.

TRANSGRANICZNY REZERWAT BIOSFERY „POLESIE ZACHODNIE”

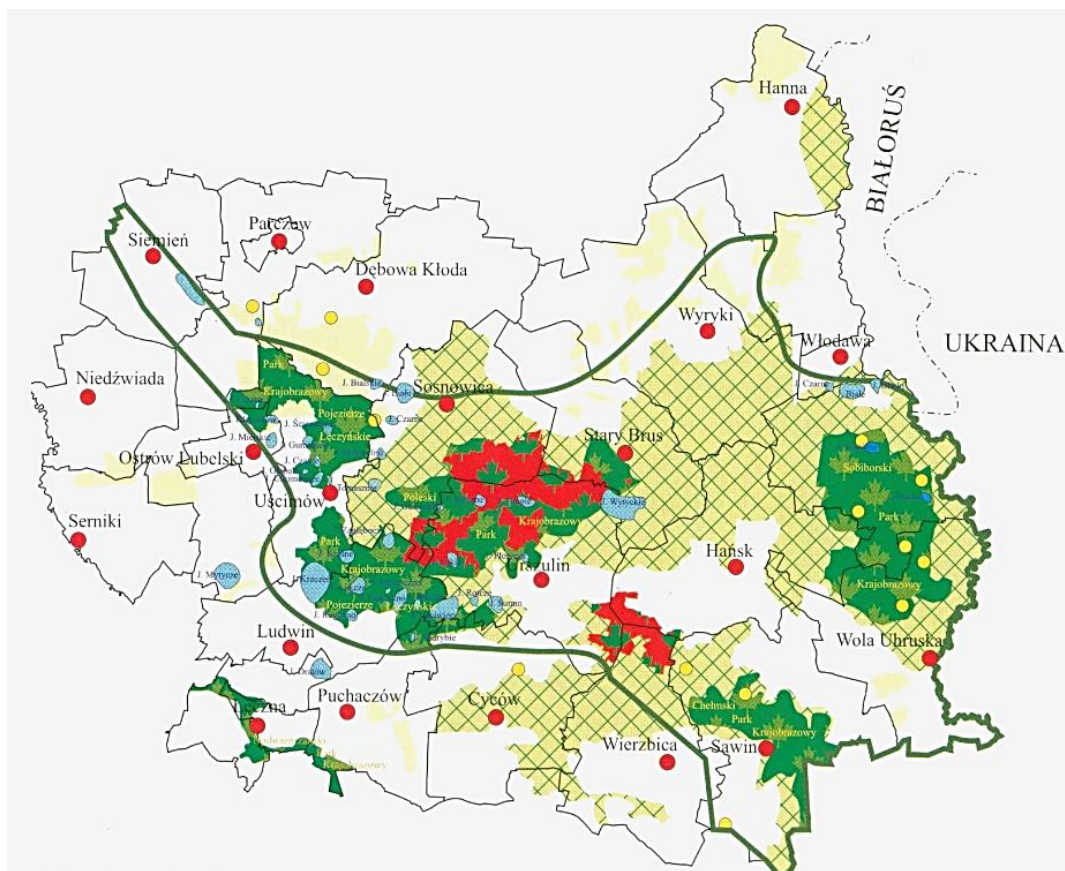
W 2002 roku Poleski Park Narodowy stał się częścią światowej sieci rezerwatów biosfery jako część Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie”. Obejmuje trzy obiekty, które istniały już wcześniej na pograniczu polsko-ukraińsko-białoruskim. W Polsce jest to powstały w 2002 roku „RB Polesie Zachodnie”, obejmujący obszar Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego i Poleskiej Doliny Bugu, na Ukrainie jest to stworzony również w tym samym roku „Szacki Rezerwat Biosfery”, położony na terenie Szackiego Parku Narodowego, który obejmuje obszar z największymi jeziorami na Ukrainie, a na Białorusi - obszar między Polską a Ukrainą, gdzie utworzono w 2006 roku „RB Polesie Nadbużańskie”.

Znaczące fragmenty obecnego obszaru rezerwatu biosfery zostały już wcześniej objęte różnymi formami ochrony przyrody. Centrum zajmuje Poleski Park Narodowy wraz z otuliną. Jego otoczenie stanowią parki krajobrazowe: Poleski, Sobiborski oraz Pojezierze Łęczyńskie, także Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu i fragment Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Ponadto na tym obszarze znajduje się 12 zatwierdzonych rezerwatów przyrody oraz liczne pomniki przyrody. Projektowane jest dalszy rozwój systemu obszarów chronionych regionu.

Mozaikowy układ powierzchni leśnych, torfowiskowych, łąkowych, wodnych i polnych składa się na wielką różnorodność biologiczną i krajobrazową tego regionu. Odzwierciedla się to w dużej liczbie gatunków roślin i zwierząt w tym gatunków chronionych, rzadkich i zagrożonych. Łącznie na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim stwierdzono występowanie ok. 1470 gatunków roślin naczyniowych, w tym 17 gatunków z polskiej „Czerwonej Księgi Roślin”.

Bardzo bogaty jest świat zwierzęcy. Jako szczególnie cenne elementy fauny Rezerwatu Polesie Zachodnie uznano: 24 gatunki ssaków, 49 gatunków ptaków, 4 gatunki gadów, 8 gatunków płazów, 11 gatunków ryb i 23 gatunki owadów (ważki, motyle i chrząszcze). Z wymienionych ssaków tylko 2 (popielica i łoś) nie są zamieszczone na europejskiej liście CORINE. Osiem gatunków znajduje się w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt (PCKZ): 7 ma status rzadkich, a jeden - status wydobytego z niebezpieczeństwa (bóbr). Natomiast łoś jest jedynym gatunkiem łownym, który w RB Polesie Zachodnie skupia ok.15% krajowej populacji, a zagęszczenia w Poleskim Parku Narodowym (powyżej 30 osobników na 1000 ha) są osobliwością w skali europejskiej.

Ryc. 9. Transgraniczny Rezerwat Biosfery „Polesie Zachodnie”.

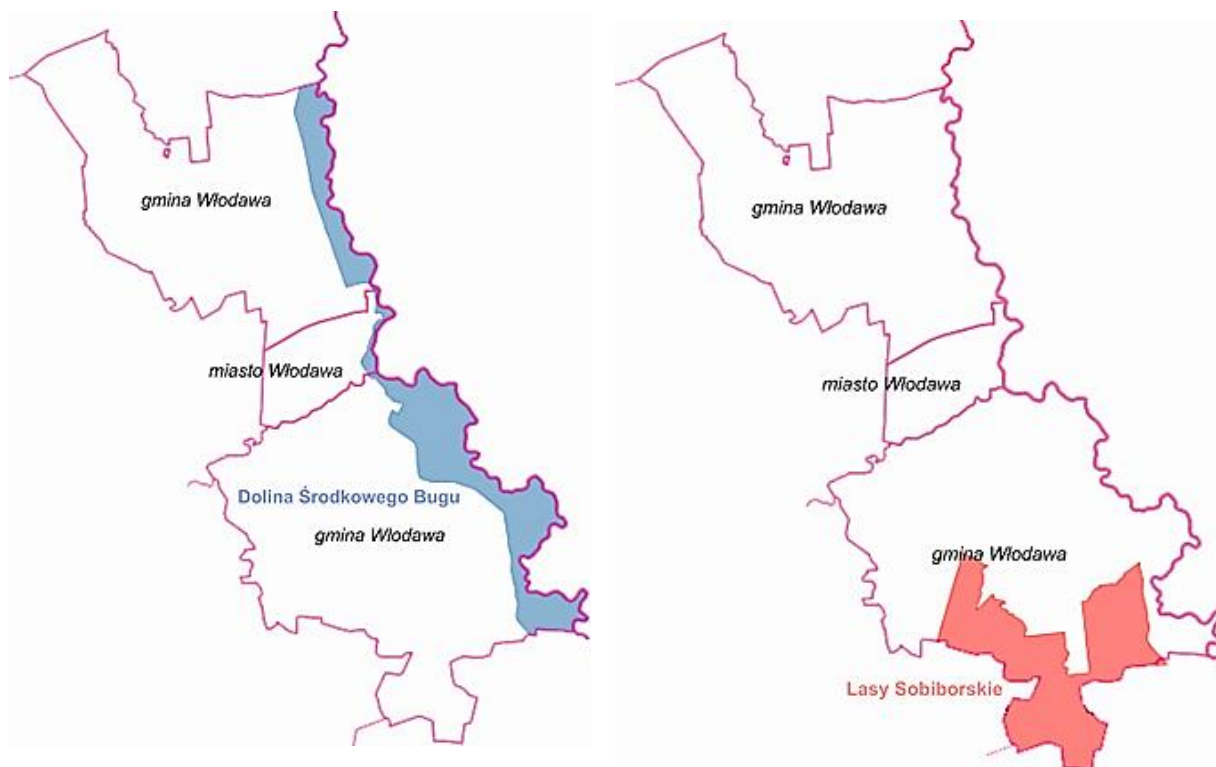
Źródło: <http://polesie24.pl/pl/przyroda-polesia-zachodniego/>

4.3.3. Obszary Natura 2000

DOLINA ŚRODKOWEGO BUGU (PLB060003)

Obszar sieci NATURA 2000 o randze europejskiej E67 (kod: PLB060003), wyznaczony w 2004 roku, o powierzchni 28096,55 ha, częściowo zlokalizowany jest w obszarze MOF. Występuje na nim 27 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej gatunków ptaków: błotniak łąkowy, bocian biały, derkacz, dzięcioł białoszyi, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, zimorodek, brodziec piskliwy, krwawodziób, rybitwa białoskrzydła, rycyk. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bąk, błotniak stawowy, podróżniczek i jarzębatka. Występuje również powyżej 5% krajowej populacji lęgowej brzegówki, a także bogata flora roślin naczyniowych, w tym wiele gatunków rzadkich i zagrożonych. Na całym tym odcinku rzeka ma naturalny charakter, z licznymi meandrami i starorzeczami. Koryto jest głęboko wcięte, skarpy osiągają kilka metrów wysokości. Dolina rzeki zajęta jest przez łąki, miejscami niewielkie płyty zdegradowanych lasów nadrzecznych, kępy zarośli wierzbowych i pola uprawne. Dla obszaru stwierdzono zagrożenia wynikające w wysokiego i średniego poziomu hałasu oraz zanieczyszczeń wynikających ze stosowania azotu, fosforu/ fosforanów, kwasów/ zakwaszanie, toksycznych chemikaliów nieorganicznych i organicznych.

Ryc. 10. Lokalizacja obszarów Natura 2000 na terenie MOF Włodawa.

Źródło: opracowanie na podstawie Geoportal INSPIRE – GIOS Corine Land Cover.

LASY SOBIBORSKIE (PLH060043)

Obszar sieci NATURA 2000 o randze europejskiej (kod: PLH060043) ustanowiony w 2009 roku. Obszar obejmuje trzy fragmenty dużego kompleksu leśnego, położonego we wschodniej części Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Największy z nich, położony na wschodzie, obejmuje lasy ze znacznym udziałem borów bagiennych i olsów, są tu też liczne płyty śródleśnych torfowisk wysokich. Znajduje się tu grupa sześciu eutroficznych jezior, otoczonych przez przyjeziorne torfowiska przejściowe i niskie. Doliny małych cieków lub lokalne zagłębienia terenu to miejsca występowania kompleksów bagiennych i łąkowych. Ostoja o dużej różnorodności biologicznej, z zachowanymi w bardzo dobrym stanie fragmentami torfowisk wysokich i przejściowych oraz borów bagiennych. W jednym z jezior stwierdzono występowanie unikatowego gatunku mchu wodnego (*Scorpidium scorpidoides*), będącego reliktem polodowcowym. Torfowiska są miejscem występowania wielu rzadkich, zagrożonych i chronionych prawnie gatunków roślin naczyniowych. Natomiast bory świeże oraz murawy to siedliska jednej z największych w Polsce populacji bardzo rzadkiej rośliny - lepnicy litewskiej (*Silene lithuanica*). Stwierdzone tu czternaście rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG zajmuje ponad 17 % obszaru. Występuje tu też szesnaście gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Siedliska wodne i torfowiskowe to największa w Polsce i jedna z największych w Europie ostoja żółwia błotnego, także jedna z większych na terenie województwa lubelskiego ostoja strzebli błotnej (*Phoxinus phoxinus* - *Rhynchocypris phoxinus*) oraz wielu gatunków ptaków m.in. wodno - błotnych i drapieżnych. Na terenie ostoi występuje też aldrowanda pęcherzykowata (*Aldrovanda vesiculosa*).

4.3.4. Inne formy ochrony

Elementem podlegającym ochronie są użytki ekologiczne. Jest to forma ochrony i zachowania śródleśnych bagien, starorzeczy oraz torfowisk, które w korzystny sposób kształtują stosunki wodne oraz lokalny klimat. Są też ostoją rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Na obszarze MOF Włodawa są nimi użytki:

- ⇒ „Żłobek” – bagna (67,30 ha),
- ⇒ „Dolina rzeki Tarasienki” (częściowo na obszarze MOF) – bagna, zbiorowiska łąkowe (70,76 ha),
- ⇒ „Luta” – bagna, zbiorowiska torfowisk (76,25 ha),
- ⇒ „Uroczysko Dekowina” – bagno śródleśne (3,11 ha),
- ⇒ „Skarpa Nadbużańska” (częściowo na obszarze MOF) – bagna, starorzecza (79,33 ha),
- ⇒ „Dolina rzeki Włodawki I” (częściowo na obszarze MOF) – śródleśne bagna, torfowiska i łąki (5,8 ha),
- ⇒ Dolina rzeki Krzemianki” – bagna, starorzecza, zbiorowiska zaroślowe (57,3 ha),
- ⇒ „Adamki” – bagno, zbiorowiska szuwarowe, torfowiska (6,0 ha).

Na obszarze MOF Włodawy znajduje się również 21 pomników przyrody, w większość zlokalizowane na terenie gminy wiejskiej Włodawa³³. Należą do nich:

- ⇒ jedenaście sztuk drzew w parku przy Domu Pomocy Społecznej w Różance, w tym: lipa drobnolistna (*Tilia cordata*) – 6 sztuk, świerk pospolity (*Picea abies*) – 3 sztuki oraz pojedyncze okazy miłorzębu dwuklapowego (*Ginkgo biloba*) i jesionu wyniosłego (*Fraxinus excelsior*)
- ⇒ w miejscowości Żuków: aleja jodłowa licząca 130 jodeł oraz dwa dęby szypułkowe,
- ⇒ drzewa zlokalizowane w Nadleśnictwie Sobibór, Leśnictwo Dubnik, w tym: dwa dęby szypułkowe (oddział 22 i, oddział 38 i), lipa drobnolistna (oddział 19 f),
- ⇒ dąb szypułkowy w miejscowości Krasówka,
- ⇒ dąb szypułkowy w miejscowości Stawki,
- ⇒ dwie nisze źródlane w mieście Włodawa.

Na terenie MOF Włodawa występują także korytarze ekologiczne, które są obszarami umożliwiającymi migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą je liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami, dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Na obszarze miasta MOF Włodawa zlokalizowane są dwa korytarze ekologiczne:

- ⇒ korytarz Dolina Środkowego Bugu (GKW-4B),
- ⇒ korytarz Polesie (GKW-2).

Należą one do Krajowej sieci ekologicznej ECONET Polska, pełniąc funkcję międzynarodowych obszarów węzłowych.

---

³³ Państwowy Instytut Geologiczny, Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski.

5. UWARUNKOWANIA INFRASTRUKTURALNE STRATEGII

5.1. Zagospodarowanie przestrzenne

Powierzchnia MOF wynosi 263 km² (26300 ha). Prawie połowę obszaru stanowią tereny leśne i zbiorniki wodne. Wpływa to na ograniczenie gospodarczego wykorzystania powierzchni w kierunku rolniczym, które aktualnie wynosi 39,70% i jest jednym z niższych na terenie województwa lubelskiego.

Tab. 6. Powierzchnia MOF według kierunków wykorzystania.

Gmina	Powierzchnia ogółem [ha]	Użytki rolne [ha]	Grunty leśne oraz zadrzewione [ha]	Grunty pod wodami [ha]	Grunty zabudowane i zurbanizowane [ha]	Użytki ekologiczne [ha]	Grunty rolne – nieużytki [ha]	Tereny różne [ha]
Miasto Włodawa	1797	1 062	214	28	429	0	30	34
Gmina Włodawa	24 503	9 380	12 465	479	840	277	1 053	9
MOF Włodawa	26 300	10 442	12 679	507	1 269	277	1 083	43
woj. lubelskie	2 512 246	1 760 639	606 385	18 889	94 381	4 589	22 398	4 965

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl

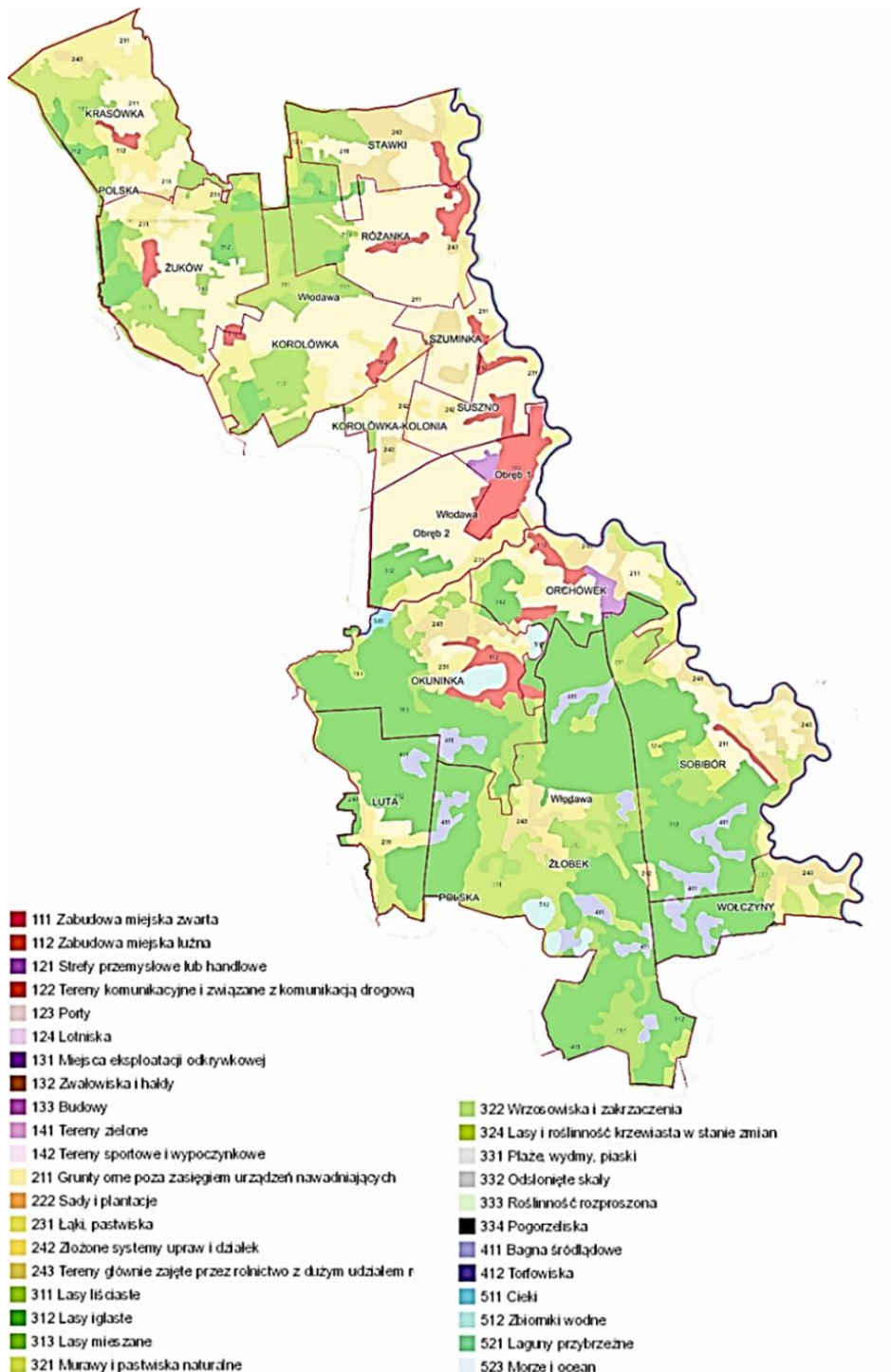
Większość kompleksów leśnych stanowią rezerваты, parki krajobrazowe i obszary chronione. Zlokalizowane są tu największe jeziora Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego: Jezioro Białe o powierzchni 106,4 ha, Jezioro Orchowe - 58,23 ha, Jezioro Spólne - 65,3 ha, Jezioro Glinki – 46,9 ha, a także mniejsze zbiorniki: Perespa – 24,3 ha, Czarne - 23,60 ha, Święte - 5,7 ha, Lipiniec - 4,1 ha i starorzecze – Bużysko. Na nieproporcjonalnie dużym areale występują grunty nieużytkowane i tzw. inne tereny. Niewielka jest również powierzchnia użytków ekologicznych. Udział powierzchni obszarów zurbanizowanych jest zbliżony do specyfiki województwa.

Na obszarze MOF Włodawa obowiązuje dziewięć planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmują niewielką jego część: 7,9% powierzchni. Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta Włodawy obejmuje obszar znajdujący się w granicach administracyjnych, który został podzielony na pięć jednostek strukturalnych od „a” do „e”. W gminie wiejskiej MPZP obejmuje wydzielone obszary, tj.: miejscowość Okuninkę, rejon rekreacyjny i zabudowy lotniskowej zespołu jezior Białe-Glinki, w niewielkim stopniu miejscowości Korolówka,

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

Korolówka-Kolonia oraz Krasówka, a także ulice Brzozowa i Kolejowa w Orchówku.

Ryc. 11. Użytkowanie terenu obszaru MOF Włodawa.

Źródło: opracowanie na podstawie Geoportal INSPIRE – GIOS Corine Land Cover.

Tab. 7. Planowanie przestrzenne na obszarze MOF Włodawa.

Plany zagospodarowania przestrzennego (szt.)	9
Miasto Włodawa	2
Gmina Włodawa	7
Powierzchnia objęta obowiązującymi planami (ogółem) (ha)	2 070
Udział powierzchni objętej obowiązującymi MPZP w powierzchni ogółem (%)	7,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5.2. Układ komunikacyjny

Ze względu na przygraniczne położenie obszaru MOF oraz specyfikę lokalizacji gminy wiejskiej względem miasta, układ drogowy zorientowany jest w kierunku północno-południowym. Jego oś stanowią ciągi komunikacyjne dróg krajowych i wojewódzkich uzupełnione siecią dróg powiatowych i gminnych o łącznej długości 295,314 km, tj.:

Drogi krajowe:

- ⇒ Nr 82 Lublin - Włodawa - granica państwa (odcinek o długości 5 km przebiegający przez obszar miasta Włodawy).

Drogi wojewódzkie:

Długość dróg wojewódzkich na terenie gminy Włodawa wynosi 55,3 km w całości o nawierzchni twardej, w tym:

- ⇒ Nr 812 Biała Podlaska - Wisznice - Włodawa – Chełm,
- ⇒ Nr 816 Terespol - Kodeń - Sławatycze - Włodawa - Dorohusk - Horodło – Zosin/ przejście graniczne³⁴.

Drogi powiatowe:

Funkcjonują 23 drogi powiatowe o łącznej długości 62,768 km (w mieście 6,332 km, w gminie 56,436 km), w tym 44,234 o nawierzchni twardej (70%):

- ⇒ 1736 L Włodawa ul.Chełmska,
- ⇒ 1737 L Włodawa ul.Długa,
- ⇒ 1738 L Włodawa ul.Al.Jana Pawła II,
- ⇒ 1739 L Włodawa ul.Korolowska,
- ⇒ 1740 L Włodawa ul.Nadrzeczna,
- ⇒ 1741 L Włodawa ul.1000-Lecia PP,
- ⇒ 1742 L Włodawa ul.Żołnierzy WiN,
- ⇒ 1743 L Włodawa ul.Kraszewskiego,
- ⇒ 1744 L Włodawa ul.Ogrodowa,
- ⇒ 1745 L Włodawa ul.Zabagonie,
- ⇒ 1746 L Włodawa ul.Waligóry,
- ⇒ 1700 L Dańce - Krasówka - Żuków - Wiryki - dr.kraj.82,
- ⇒ 1704 L droga powiatowa 1700L – Konstantyn – Stawki – droga wojewódzka nr 816,

---

³⁴ ZDW Lublin, Wykaz dróg wojewódzkich, <http://zdw.lublin.pl/wykaz-drog/>

- ⇒ 1705 L dr.woj.812 - Korolówka - kol.Różanka - dr.pow.1706L,
- ⇒ 1706 L dr.woj.816 - Wyryki Adampol - Adamki - dr.woj.812 - dr.woj.818,
- ⇒ 1711 L dr.woj.812 - Korolówka - Suchawa –Żdżarka,
- ⇒ 1712 L dr.woj.819 - Żdżarka - Luta - dr.woj.812,
- ⇒ 1724 L dr.woj.816 - stacja kolejowa Orchówek,
- ⇒ 1725 L dr.pow.1726L - Tarasiuki - dr.woj.816,
- ⇒ 1726 L dr.woj.812 - Okuninka - dr.woj.812,
- ⇒ 1727 L dr.woj.812 - Żłobek - stacja kolejowa Sobibór - dr.woj.816,
- ⇒ 1734 L dr.woj.812 – Suszno,
- ⇒ 1747 L droga wojewódzka nr 816 - Różanka - droga wojewódzka nr 816³⁵.

Drogi gminne:

Drogi gminne (103 odcinki w mieście, 40 odcinków w gminie) o łącznej długości 172,246 km (39,306 km w mieście, 132,940 km w gminie) i łącznej powierzchni 20856,5 ha wraz z obiektami mostowymi i infrastrukturą towarzyszącą.

Wskaźnik gęstości dróg publicznych na obszarze MOF Włodawa wynosi 112,28 km/na 100 km² powierzchni, w tym dla dróg:

- ⇒ krajowych - 1,90 km/na 100 km²,
- ⇒ wojewódzkich - 21,03 km/na 100 km²,
- ⇒ powiatowych - 23,87 km/na 100 km²,
- ⇒ gminnych - 65,49 km/na 100 km².

Pod względem gęstości sieci drogowej obszar MOF jest jednym z obszarów w powiecie i województwie lubelskim o najrzadszej sieci drogowej³⁶.

Wyniki pomiaru ruchu w 2015 roku przeprowadzonego przez Zarząd Dróg Powiatowych Włodawa na wybranych odcinkach, w szczególności w obrębie skrzyżowań, wskazują, że Średni Dobowy Ruch Pojazdów Samochodowych (SDR) charakteryzuje się stałym wzrostem ruchu pojazdów, który na obszarze MOF wynosi 1874 poj./dobę, w tym:

- ⇒ SDR dla dróg miejskich - 4314 poj./dobę
- ⇒ SDR dla dróg zamiejskich - 654 poj./dobę w tym dla sołectw objętych pomiarem:
  - ✓ bezpośrednio przyległych do obszaru miejskiego (Okuninka, Orchówek) - 1342,5 po./dobę,
  - ✓ dla pozostałych (Korolówka, Luta, Żłobek, Żuków) - 310,5 poj./dobę.

Największa intensywność ruchu kołowego koncentruje się w mieście oraz w przyległych do niego sołectwach gminy.

---

³⁵ ZDP Włodawa, Wykaz dróg powiatowych, <https://www.zdpwlodawa.bip.mbnet.pl/ewidencja/wykazy-drog>

³⁶ ZDP Włodawa, https://www.zdpwlodawa.bip.mbnet.pl/images/2019_PLAN_ROZWOJU/Plan_rozwoju_na_lata_2019_-2025.pdf

Kolej:

Funkcjonuje linia kolejowa jednotorowa niezelektryfikowana nr 81 Chełm – Włodawa o długości 45,474 km, w tym 14 km na terenie MOF ze stacjami:

- ⇒ Sobibór – w osi 36,75 km,
- ⇒ Okuninka Białe – w osi 42,043 km,
- ⇒ Włodawa – w osi 44,807 km³⁷.

Obecnie konsultowane jest studium planistyczno-prognostyczne dla planowej modernizacji linii kolejowej Chełm – Włodawa, polegającej na przedłużeniu jej do miasta Włodawy w ramach Programu Uzupelniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej Kolej + do 2028 roku. Analizowane obecnie warianty zakładają modernizację linii kolejowej nr 81 wraz z budową nowego odcinka linii (z elektryfikacją oraz bez) do centrum miasta Włodawa (w 3 wariantach) z budową stacji Włodawa i relokacją (stacji Okuninka Białe) lub budową nowego przystanku (Orchówek) na terenie gminy wiejskiej Włodawa oraz uzyskanie prędkości maksymalnej do 120 km/h.

Uzupełnieniem sieci komunikacyjnej jest lądowisko przyszpitalne SPZOZ we Włodawie przy Al. J. Piłsudskiego 64, całodobowe, kod H549, zlokalizowane przy ul. Lotniczej w Susznie Gmina Włodawa (współrzędne N 51° 33' 44"; E 023° 33' 35").

---

³⁷ Mapa Interaktywna Linii Kolejowych – PKP PLK S.A., <http://mapa.plk-sa.pl/>

Ryc. 12. Sieć drogowa na obszarze MOF Włodawa.

Źródło: opracowanie na podstawie Geoportal INSPIRE – GIOS Corine Land Cover.

Na terenie MOF Włodawa nie funkcjonuje system publicznego transportu zbiorowego. W 2020 roku regularny przewóz osób w krajowym transporcie drogowym świadczyło czterech przedsiębiorców oferujących połączenia zarówno na terenie gmin MOF, powiatu włodawskiego, jak i poza jego granicami. Gmina Włodawa posiada również połączenie kolejowe z Chełmem, które zostało wstrzymane w listopadzie 2002 roku

i od paru lat jest okazjonalnie uruchamiany w okresie wakacyjnym, na mocy porozumienia gmin współfinansujących jego funkcjonowanie.

5.3. Mieszkalnictwo i infrastruktura sieciowa

Na terenie MOF Włodawa zlokalizowanych jest 3541 budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych, w tym 7027 mieszkań o przeciętnej powierzchni ponad 72 m². W mieście ich średnia powierzchnia jest mniejsza (67,45 m) niż w gminie wiejskiej (85,07 m). Średnioroczny przyrost zasobu mieszkaniowego w latach 2014-2020 wynosił 0,51% rocznie i był zdecydowanie niższy niż w województwie (0,82%). Na uwagę zasługuje również dwukrotnie większy przyrost nowych mieszkań oddawanych do użytku na terenie gminy wiejskiej: 0,82% niż miasta: 0,39%. W zasobach mieszkaniowych gmin MOF znajduje się 231 lokali socjalnych i komunalnych, o zróżnicowanym stanie technicznym.

Podstawowym problemem mieszkalnictwa na obszarze MOF jest niezaspokojony popyt mieszkaniowy w mieście. Może to wynikać zarówno z braku nowych zasobów, który spowodowany jest niedostatkami wolnych terenów budowlanych lub brakiem źródeł finansowania bądź niedopasowaniem formy instytucjonalnej (spółdzielnia, budownictwo czynszowe, społeczne) do oczekiwań ludności, jak i niskim standardem istniejącego zasobu mieszkaniowego. W efekcie następuje naturalny proces obserwowany od kilku lat w Polsce, polegający na suburbanizacji miast powiatowych przez wzrost zabudowy wiejskich przedmieść ze względu na korzystniejsze warunki własnościowe (własność nieruchomości), wyższy standard zamieszkania (domy jednorodzinne, wolnostojące) przy zachowaniu takiego samego dostępu do podstawowych usług publicznych (szkoła, szpital, obiekty sportowe i kulturalne) i często nawet korzystniejszych połączeń komunikacyjnych.

Budynki mieszkaniowe i usługowe podłączone są do sieci wodociągowej, której łączna długość w gminach MOF Włodawa wynosi 154,1 km, w tym 146,5 km sieci rozdzielczej. System zasila łącznie 2572 obiektów zamieszkałych przez 18 243 osoby. Średnie zużycie wody waha się pomiędzy 31,9 a 31,7 m³ na osobę, tym samym korzystający z instalacji wodociągowej stanowią ponad 95,7 % ogółu mieszkańców w gminie wiejskiej i 98,7 % w mieście. W ostatnim 2020 roku zaobserwowano niepokojący dwukrotny wzrost awarii sieci (17 awarii) w stosunku do 2019 roku (8 awarii).

Aktualnie na terenie Gminy Miejskiej Włodawa funkcjonują następujące sieci wodociągowe:

- ⇒ Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Włodawa – 14672 odbiorców,
- ⇒ Wodociąg lokalny Zakładu Karnego we Włodawie – pensjonariusze i kadra,
- ⇒ Wodociąg lokalny SP ZOZ we Włodawie – pacjenci i kadra.

Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Włodawa zaopatruje w wodę miasto Włodawa i pięć miejscowości na terenie Gminy Włodawa (Susznó, Kolonia Susznó, Szuminka i Orchówek). Wodociągi lokalne Zakładu Karnego we Włodawie i SP ZOZ we Włodawie produkują wodę jedynie na własne potrzeby.

Jednostkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za jakość dostarczanej wody są:

- ⇒ Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie, ul. Żołnierzy WiN 22, 22-200 Włodawa będące administratorem Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Włodawa
- ⇒ Zakład Karny we Włodawie, ul. Żołnierzy WiN 19, 22-200 Włodawa będący administratorem wodociągu lokalnego Zakładu Karnego.
- ⇒ Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej we Włodawie, Al. J. Piłsudskiego 64, 22-200 Włodawa będący administratorem wodociągu lokalnego SP ZOZ we Włodawie

W poniższym zestawieniu przedstawione zostały wyniki badań wody pitnej w Mieście Włodawa przeprowadzone na podstawie wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi³⁸.

Tab. 8. Wyniki badań wody pitnej przeprowadzone dla Miasta Włodawa w 2022 roku.

Nazwa wodociągu	Produkcja wody w m ³ /r	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Jakość wody stan na dzień 31.12.2022r	Przekroczone wartości dopuszczalnych parametrów w 2022r.	Prowadzone postępowanie administracyjne przez PPIŚ na koniec 2022r.	Działania naprawcze prowadzone przez producenta wody
WZZ Włodawa	614295,00	14672	Przydatna do spożycia	Nie stwierdzono	Nie prowadzono	Nie prowadzono
Wodociąg lokalny Zakładu Karnego we Włodawie	30295,00	osadzeni w Zakładzie Karnym	Przydatna do spożycia	bakterie grupy coli - 9jtk/100ml stężenie azotanów 59,1 mg/l (niepewność +/-8,9) norma ≤ 50 mg/l.	Decyzja o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi, od 09.11.2022r. do 01.12.2022r.	prowadzono dezynfekcję wody podchlorynem sodu i płukanie sieci wodociągowej
Wodociąg lokalny SP ZOZ we Włodawie	9161,50	pacjenci SP ZOZ we Włodawie	Przydatna do spożycia	Nie stwierdzono	Nie prowadzono	Nie prowadzono

Źródło: Pismo z dnia 28 marca 2023 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Włodawie, Ocena obszarowa jakości wody na terenie powiatu włodawskiego za 2022 rok, znak: ONS-HK.903.5.2023.

W Gminie Włodawa funkcjonuje sześć sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w tym:

- ⇒ Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Okuninka – 866 odbiorców,
- ⇒ Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Różanka – 994 odbiorców,
- ⇒ Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Sobibór - 344 odbiorców,
- ⇒ Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Korolówka – 52 odbiorców,

³⁸ Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (Dz. U. z 2017r., poz. 2294).

- ⇒ Wodociąg Zbiorowego Zaopatrzenia Sobibór Stacja – 479 odbiorców,
- ⇒ Wodociąg lokalny Korolówka Osada – 836 odbiorców³⁹.

Jednostkami odpowiedzialnymi za jakość dostarczanej wody na terenie Gminy Włodawa były:

- ⇒ Spółka Wodno-Ściekowa Jezioro Białe - Glinki w Orchówku, ul. Nadbużańska 81, 22-200 Włodawa, będąca administratorem Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Okuninka,
- ⇒ Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Różance, ul. Błękitna 7, 22-200 Włodawa, będąca administratorem Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Różanka,
- ⇒ Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. we Włodawie, ul. Suchawska 9, 22-200 Włodawa, będący administratorem 3 wodociągów: Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Sobibór, Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Sobibór Stacja i Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Korolówka,
- ⇒ Spółdzielnia Mieszkaniowa „Agrodom” w Korolówce Osadzie, Korolówka Osada 12, 22-200 Włodawa, będąca administratorem wodociągu lokalnego Korolówka Osada.

W poniższym zestawieniu przedstawione zostały wyniki badań wody pitnej w Gminie Włodawa, przeprowadzone na podstawie wymagań określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴⁰.

---

³⁹ Pismo z dnia 28 marca 2023 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Włodawie, Ocena obszarowa jakości wody na terenie powiatu włodawskiego za 2022 rok, znak: ONS-HK.903.5.2023.

⁴⁰ Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (Dz. U. z 2017r., poz. 2294).

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

Tab. 9. Wyniki badań wody pitnej przeprowadzone dla Gminy Włodawa w 2022 roku.

Nazwa wodociągu	Produkcja wody w m ³ /r	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę	Jakość wody stan na dzień 31.12.2022r.	Przekroczone wartości dopuszczalnych parametrów w 2022r.	Prowadzone postępowanie administracyjne przez PPIS na koniec 2022r.	Działania naprawcze prowadzone przez producenta wody
WZZ Okuninka	113880,00	886	Przydatna do spożycia	stężenie jonu amonowego 0,82 mg/l i 0,84 mg/l (niepewność +/- 0,10) norma do 0,5 mg/l	Nie prowadzono	Nie prowadzono
WZZ Różanka	60955,00	994	Przydatna do spożycia	żelazo ogólne 337 µg/l (niepewność +/- 38), norma do 200 µg/l.	Nie prowadzono	Nie prowadzono
WZZ Sobibór	8395,00	344	Przydatna do spożycia	ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze 22°C: 3,0 x 10 ³ jtk/1ml	Nie prowadzono	Nie prowadzono
WZZ Korolówka	10585,00	479	Przydatna do spożycia	mętność: 1,6 NTU, 1,7 NTU, 2,2 NTU (niepewność +/- 0,3) norma do 1,0 NTU żelazo ogólne 419 µg/l (niepewność +/- 59), norma do 200 µg/l.	Nie prowadzono	Nie prowadzono
WZZ Sobibór Stacja	2375,50	52	Przydatna do spożycia	ogólna liczba mikroorganizmów w temperaturze 22°C: 8,6 x 10 ¹ jtk/1ml	Nie prowadzono	Nie prowadzono
Wodociąg lokalny Korolówka Osada	59133,00	836	Przydatna do spożycia	Nie stwierdzono	Nie prowadzono	Nie prowadzono

Źródło: Pismo z dnia 28 marca 2023 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Włodawie, Ocena obszarowa jakości wody na terenie powiatu włodawskiego za 2022 rok, znak: ONS-HK.903.5.2023.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, woda jest w pełni bezpieczna dla zdrowia jeśli spełnia określone w nim wymagania⁴¹. Monitorowana jakość wody z omawianych wodociągów w 2022 roku wykazywała parametry zgodne ze wskazanym aktem prawnym. Nie odnotowano zgłoszeń od mieszkańców dotyczących reakcji niepożądanych, związanych ze spożyciem wody.

Istniejąca sieć kanalizacyjna posiada łączną długość 140,6 km z 2214 przyłączonymi budynkami zamieszkałymi przez 14 853 osoby. Z instalacji korzystają prawie wszyscy mieszkańcy miasta (93,1 %) i ponad połowa mieszkańców gminy (55,0%). W ostatnich latach zaobserwowano zmniejszającą się ilość ścieków odprowadzanych kanalizacją sieciową spowodowany wzrostem liczby indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków. Spada natomiast liczba awarii w stosunku do lat poprzednich.

⁴¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Dz.U. 2017 poz. 2294.

Tab. 10. Sieć kanalizacji sanitarnej na obszarze MOF.

Podmiot	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	Przyłącza prowadzące do budynków (szt.)	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (osoby)	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	Ścieki oczyszczone odprowadzone (dam ³)
Miasto	40,8	1265	11675	93,1	495,0
Gmina	99,8	949	3178	55,0	226,0
Razem	140,6	2214	14853	-	721

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl.

Na obszarze miasta Włodawa, zgodnie z Rozporządzeniem nr 5 z dnia 30 stycznia 2008 roku⁴², wyznaczono aglomerację Włodawa (PLLE019) o Równoważnej Liczbie Mieszkańców (RLM) wynoszącej 14 800. Główną oczyszczalnią ścieków w powyższej aglomeracji jest Miejska oczyszczalnia ścieków MPGK Sp. z o. o. we Włodawie, zlokalizowana przy ul. Granicznej 7 o przepustowości $Q_{sr/d} = 2\,400\text{ m}^3/d$ i projektowanej wydajności 52 800 RLM. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Bug.

Tab. 11. Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających i odpływających z oczyszczalni ścieków we Włodawie w roku 2019.

BZT5 [mgO ₂ /l]	ChZT [mgO ₂ /l]	Zawiesina ogólna [mg/l]	Azot [mg/l]	Fosfor [mg/l]
Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach dopływających do oczyszczalni ścieków				
1100,0	2418,0	601,0	161,0	18,0
Średnie roczne wartości wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków				
5,0	39,0	5,0	18,0	1,0

Źródło: Sprawozdanie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2019.

Średnie wartości poszczególnych wskaźników w ściekach odpływających z oczyszczalni ścieków we Włodawie spełniają wymagania rozporządzenia w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Budynki na terenie miasta, które nie są podłączone do sieci kanalizacyjnej, korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych. W roku 2019 liczba przydomowych oczyszczalni ścieków wyniosła 19 sztuk, a liczba zbiorników bezodpływowych: 44 sztuki.

W Gminie Włodawa funkcjonują cztery oczyszczalnie ścieków: Różanka, Sobibór, Orchówek i Korolówka Osada. Część ścieków z gminy trafia również do oczyszczalni zlokalizowanej w mieście Włodawa. Sieć kanalizacji nie obejmuje następujących miejscowości: Żuków, Żłobek, Krasówka, Wołczyń, Luta, Stawki, Korolówka Kolonia i Korolówka Wieś. Ścieki z tego obszaru odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych, zbiorników wybieralnych (tzw. szamb) oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Podobne rozwiązania są stosowane przez gospodarstwa, które

⁴² UCHWAŁA NR XXXV/161/20 RADY MIEJSKIEJ WE WŁODAWIE z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia granic i obszaru aglomeracji Włodawa.

mimo istnienia sieci kanalizacyjnej, nie zdecydowały się na wykonanie przyłącza.

Infrastruktura elektroenergetyczna na terenie gmin jest obsługiwana przez PGE Rejon Energetyczny Chełm. Na obszarze MOF znajduje się jeden Główny Punkt Zasilający o napięciu WN/SN zasilany dwoma liniami 110 kV, jedną od stacji 220/110 kV Chełm, drugą od strony Oddziału Lublin poprzez stację 110/15 kV Wisznice.
ze stacji 110/15kV Włodawa.

Ciepło systemowe dostarczane jest tylko na obszarze miasta. W 2020 roku dostarczono siecią miejską 210 687 GJ energii cieplnej, a sprawność sieci ciepłowniczej wyniosła 80,38%. Systematycznie prowadzone są inwestycje polegające na rozbudowie sieci gazowej, zaś w chwili obecnej jednak korzysta z niej jedynie 1,8 % mieszkańców gminy i 2,8% miasta.

5.4. Infrastruktura społeczna

Głównym ośrodkiem kulturalnym jest Włodawski Dom Kultury we Włodawie, który w ramach swojej działalności realizuje seanse filmowe, koncerty, minikoncerty plenerowe, występy kabaretowe, spotkania autorskie oraz trzy duże cykliczne imprezy:

- ⇒ Międzynarodowe Poleskie Lato z Folklorem,
- ⇒ Festiwal Sztuk Naturalnych „Zew Natury”,
- ⇒ Wrak Race.

Dom Kultury posiad sale kinową z 252 miejscami, przystosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Ważną funkcję kulturalną i edukacyjną wypełniają dwie publiczne biblioteki gminne (Włodawa, Suszno) wraz z 6 filiami. Łącznie posiadają 70437 zainwentaryzowanych materiałów bibliotecznych, w tym książki oraz multimedia: książki mówione, filmy, muzyka, słuchowiska, kursy obcojęzyczne. W 2020 roku z ich zasobów skorzystało 20 030 osób, które wypożyczyły 39 252 pozycji. Placówki zorganizowały również prawie 150 ekspozycji, spotkań, warsztatów, wystaw, zajęć edukacyjnych, w których uczestniczyło ponad trzy tysiące odbiorców. Dla mieszkańców dostępna jest także czytelnia on-line umożliwiająca korzystanie ze zbiorów udostępnianych na stronach internetowych innych bibliotek, archiwów cyfrowych oraz wydawców książek i czasopism w 6 kategoriach oraz czytelnia internetowa. Działalność kulturalną prowadzi także 16 świetlic wiejskich organizujących czas wolny głównie dla dzieci i młodzieży oraz osób starszych.

Mieszkańcy MOF Włodawa korzystają także z powiatowych instytucji kultury, w tym Muzeum – Zespół Synagogałny we Włodawie, który jest organizatorem Festiwal Trzech Kultur (21 edycji), pielęgnującego wielokulturową tradycję chrześcijańsko – żydowsko - prawosławną. Dział

tu także Młodzieżowy Dom Kultury im. Oskara Kolberga we Włodawie, prowadzący koła i grupy zajęciowe w formie koncertów, organizacja festiwali, przeglądów, festynów i różnego rodzaju konkursów, plenerów, warsztatów, wystaw głównie dla dzieci i młodzieży.

Działalność sportowa i rekreacyjna prowadzona jest przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji oraz świetlice wiejskie na terenie gminy. Na obszarze wiejskim są to głównie siłownie zewnętrzne, natomiast bardziej rozbudowana infrastruktura zlokalizowana jest w mieście Włodawa. Do dyspozycji mieszkańców jest łącznie 7 siłowni zewnętrznych, 1 pływalnia kryta, 3 otwarte korty tenisowe, 3 sale gimnastyczne a także stadion miejski, boiska treningowe, kompleksy boisk sportowych ORLIK 2012. Na Jeziorze Białym znajduje się również rozbudowana baza sportów wodnych, w dużej części będąca własnością podmiotów prywatnych ze względu na popularność tego akwenu jako największego ośrodka turystycznego pojezierza łączyńsko-włodawskiego. Obiekty te tylko częściowo są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymagają również dostosowania i rozbudowy w kierunku urozmaicenia oferty aktywnego spędzania czasu. Należy także zwrócić uwagę na potrzebę zwiększenia wykorzystania rekreacyjnego rzeki Bug (np. spływy kajakowe) oraz pozostałych jezior i terenów o wybitnych walorach przyrodniczych przez rozbudowę sieci ścieżek rowerowych, wiat i miejsc wypoczynku.

Mieszkańcom MOF oferowane są usługi edukacyjne na trzech poziomach kształcenia i wychowania, od placówek świadczących opiekę nad dziećmi do lat 3 po szkolnictwo średnie, brak jest jednostek szkolnictwa wyższego. W roku szkolnym 2019 /2020 na terenie gmin obszaru funkcjonowało ogółem 19 różnego typu szkół i placówek w tym: 3 placówki świadczące opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 (wszystkie niepubliczne działające na terenie miasta), 8 przedszkoli (w tym 2 niepubliczne po 1 w mieście i gminie) i oddziałów przedszkolnych, 6 szkół podstawowych (w tym w mieście z oddziałami przysposabiającymi do pracy prowadzona przez stowarzyszenie), 1 szkoła muzyczna I stopnia (w mieście) oraz szkolne Schronisko Młodzieżowe (gmina). Łącznie w roku szkolnym 2019 /2020 uczęszczało do nich 2257 dzieci i młodzieży. Na terenie MOF funkcjonują również dwie placówki szkolnictwa średniego, dla których organem prowadzącym jest powiat włodawski, liceum i zespół szkół, w którego skład wchodzi: liceum, technikum oraz szkoła branżowa I stopnia. Łącznie w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało do nich 944 uczniów.

Omawiając strukturę edukacyjną MOF, należy zwrócić uwagę na bardzo wysoki odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. Wg. ostatniego zestawienia „Zestawienie gmin o stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej niższym niż średnia dla województwa lubelskiego” przygotowanego przez Urząd Marszałkowski, miasto Włodawa, osiągając 104,1%, znajduje się na bardzo wysokim 15 miejscu wśród 213 gmin Lubelszczyzny. Natomiast gmina wiejska Włodawa z 58,0 %, poniżej średniej na 186 miejscu. Wyzwaniem jest dostosowanie

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

sieci przedszkoli i szkół skierowanych do uczniów objętych obowiązkiem szkolnym do rozwoju przestrzennego miejscowości oraz konieczność podniesienia jakości infrastruktury edukacyjnej i wyposażenia placówek.

Tab. 12. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

Wiek Rok	Dzieci w wieku 3 - 5 lat [%]						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto Włodawa	93,5	95,8	97,9	96,1	98,1	91,7	b.d.
Gmina Włodawa	57,0	65,7	68,6	65,4	59,4	59,6	b.d.
Powiat włodawski	73,4	76,5	74,1	74,6	76,1	73,8	b.d.
Województwo lubelskie	77,3	81,8	79,2	82,2	84,4	85,4	b.d.
	Dzieci w wieku 3 - 6 lat [%]						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto Włodawa	100,0	b.d.	99,2	101,2	104,1	98,2	b.d.
Gmina Włodawa	57,4	b.d.	66,1	65,3	58,0	59,2	b.d.
Powiat włodawski	77,3	b.d.	77,2	77,9	79,2	77,7	b.d.
Województwo lubelskie	80,3	b.d.	80,7	84,5	87,0	87,7	b.d.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Powiat Włodawski prowadzi Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczym we Włodawie, do którego uczęszcza 102 uczniów, z czego w szkole podstawowej – 50 uczniów, w szkole przysposabiającej do pracy – 27 uczniów, w branżowej szkole I stopnia – 7 uczniów, w przedszkolu – 9 wychowanków, zespół rewalidacyjno- wychowawczy - 9 wychowanków. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy umożliwia realizację obowiązku szkolnego dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym oraz z orzeczonymi sprzężonymi niepełnosprawnościami. W skład Ośrodka wchodzi: Szkoła Podstawowa Specjalna Nr 4, Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy, Branżowa Szkoła Specjalna I stopnia Nr 2, Zespoły Rewalidacyjno-Wychowawcze, Przedszkole Specjalne i Grupy wychowawcze.

6. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE STRATEGII

6.1. Ludność obszaru MOF Włodawa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba ludności MOF Włodawa wynosiła 18938 mieszkańców (dane na koniec 2020 roku), przy czym ponad 68% ludności zamieszkiwało w mieście, co wskazuje na jego dominującą rolę w obszarze funkcjonalnym. Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat obserwowane jest systematyczne zmniejszenie się liczby mieszkańców w tempie ok. 100-120 osób rocznie. W procesie wyludniania zdecydowanie dominuje miasto Włodawa: 686 osób, natomiast udział gminy wiejskiej jest nieznaczny.

Tab. 13. Liczba ludności w latach 2016-2020 w gminach MOF wg. faktycznego miejsca zamieszkania, stan na koniec grudnia danego roku.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Miasto Włodawa	13 415	13 350	13 220	13 066	12 915
Gmina Włodawa	6 094	6 058	6 059	6 089	6 023
MOF Włodawa	19 509	19 408	19 279	19 155	18 938

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, www.stat.gov.pl.

Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w procesach migracyjnych (zameldowania - wymeldowania) i ruchu naturalnym ludności (urodzenia - zgony). Porównanie zunifikowanego wskaźnika obu zjawisk w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskazuje, iż na proces wyludniania zdecydowany wpływ ma ujemny przyrost naturalny, który jest prawie czterokrotnie większy niż ujemne saldo migracji. Na uwagę zasługuje porównanie do analogicznego wskaźnika dla powiatu włodawskiego (-6,10) i województwa lubelskiego (-4,38). Wskazuje ono, iż skala tego zjawiska w MOF jest odpowiednio dwu- i trzy- krotnie większa. Jest to spowodowane w pierwszej kolejności wysoką liczbą zgonów na terenie całego MOF, w drugiej dopiero niższą w porównaniu z powiatem i województwem liczbą urodzeń głównie na terenie miasta.

Tab. 14. Ruch naturalny ludności w latach 2016-2020.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
urodzenia żywe [osoba]	174	186	159	135	133
zgony [osoba]	213	229	211	228	257
przyrost naturalny [osoba]	-39	-43	-52	-93	-124
na 1000 ludności [wskaźnik]	-5,36	-7,84	-7,26	-10,34	-14,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

Tab. 15. Migracje ludności w latach 2016-2020.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
zameldowania ogółem [osoba]	254	242	299	280	218
wymeldowania ogółem [osoba]	278	265	358	333	285
saldo migracji [osoba]	-24	-23	-59	-53	-67
na 1000 ludności [wskaźnik]	-1,23	-1,19	-3,06	-2,77	-3,54

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane GUS wskazują, że migracja zagraniczna nie wywiera istotnego wpływu na procesy migracyjne zachodzące na obszarze MOF, a zjawisko powrotów z emigracji obserwowane w latach 2016-2017 znacznie osłabło. Przedstawione wyżej tendencje wskazują na systematyczny choć powolny proces suburbanizacji gminy, jako strefy podmiejskiej miasta Włodawy, co jest procesem obserwowanym w polskich miastach od kilkunastu lat.

Na obszarze MOF widoczna jest znacząca przewaga kobiet nad mężczyznami, które stanowią ponad 51% ogólnej liczby mieszkańców. Udział ten na przestrzeni lat praktycznie nie uległ zmianie - na 100 mężczyzn przypada 106 kobiet. Analiza poszczególnych grup wiekowych mieszkańców wskazuje na zauważalną przewagę mężczyzn w grupach wiekowych 0-19 lat (52,92% mężczyzn do 47,08% kobiet), co wpisuje się trend ogólnokrajowy. W przypadku ludności w wieku mobilnym (20-44 lat) liczba mężczyzn również przewyższa liczbę kobiet (52,05% mężczyzn do 47,95% kobiet). Swoistym odwróceniem tego trendu jest przewaga kobiet (50,47%) w grupie wiekowej 20-22 lata. Ponieważ nie stwierdzono nadzwyczajnych negatywnych zjawisk w ruchu naturalnym, należy przyjąć, że jest to efekt migracji zarobkowej mężczyzn.

Mieszkańcy w wieku niemobilnym, tzn. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat, to w większości mężczyźni (56,32%). W grupach wieku 65 -79 roku życia przeważają natomiast kobiety, podobnie jak ma to miejsce w strukturze demograficznej powiatu i województwa. Zaobserwowano także dużo wyższy w porównaniu do tych jednostek odsetek kobiet w grupach powyżej 80 lat, stanowiący powyżej 70%.

Tab. 16. Ludność MOF wg. grup wieku i płci w 2020 roku.

Wiek	Mężczyźni		Kobiety		
0-4	52,27%	414	378	47,73%	
5-9	54,04%	475	404	45,96%	
10-14	53,30%	558	489	46,70%	
15-19	52,10%	545	501	47,90%	
20-24	49,53%	474	483	50,47%	mobilny
25-29	53,13%	602	531	46,87%	
30-34	53,39%	677	591	46,61%	
35-39	51,60%	792	743	48,40%	
40-44	52,19%	739	677	47,81%	
45-49	50,26%	682	675	49,74%	
50-54	48,85%	573	600	51,15%	niemobilny
55-59	48,04%	577	624	51,96%	

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

60-64	45,40%	617	742	54,60%
65-69	42,86%	630	840	57,14%
70-74	40,96%	444	640	59,04%
75-79	38,41%	189	303	61,59%
80-84	29,28%	118	285	70,72%
85 i więcej	26,38%	86	240	73,62%
	48,54%	9192	9746	51,46%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród grup ekonomicznych dominują osoby w wieku produkcyjnym (dla mężczyzn w wieku 18-64 lata, kobiety - 18-59 lat), które stanowią 58,31% populacji MOF. Osoby, które nie osiągnęły jeszcze zdolności do pracy, tj. w wieku przedprodukcyjnym stanowią 17,84% mieszkańców, zaś te, które zakończyły już pracę zawodową to 23,85% ogółu mieszkańców. Piramida wieku ma zatem charakter regresywny, co świadczy o starzejącej się strukturze społeczeństwa MOF Włodawa.

Z różnych form pomocy społecznej korzystało 1404 mieszkańców MOF Włodawa i liczba ta ulega systematycznemu zmniejszeniu. Jak wynika z poniższej tabeli, wsparcia wymaga nieznacznie mniej mieszkańców (8,8%) niż w powiecie włodawskim (9,82%), natomiast prawie dwukrotnie więcej niż ma to miejsce średnio w województwie lubelskim (5,33%). Wskazuje to na trudną sytuację mieszkańców tego regionu i nawarstwienie problemów społecznych.

Tab. 17. Liczba osób i rodzin którym udzielono pomocy społecznej w latach 2016-2020.

Rok	2016		2017		2018		2019		2020	
	(osoby)	(%)	(osoby)	(%)	(osoby)	(%)	(osoby)	(%)	(osoby)	(%)
Miasto Włodawa	1 219	9,09	1 144	8,57	1 057	8,00	1 018	7,79	837	6,48
Gmina Włodawa	728	11,95	698	11,52	675	11,14	667	10,95	567	9,41
MOF Włodawa	1 947	9,98	1 842	9,49	1 732	8,98	1 685	8,80	1 404	7,41
Powiat włodawski	4 511	11,54	4 146	10,67	3 987	10,31	3 767	9,82	b.d.	0,00
Woj. lubelskie	144 144	6,76	126 414	5,95	117 292	5,54	112 287	5,33	b.d.	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS, GOPS, GUS, MRPiPS-03.

Wśród głównych powodów udzielania pomocy zdecydowanie przoduje ubóstwo, które dotyczy ponad jednej czwartej rodzin objętych wsparciem i jest porównywalne z tendencjami w powiecie i województwie. Na drugim miejscu plasuje się bezrobocie. Jest ono najważniejszym problemem ze względu na odnotowywaną nieprzerwanie od kilkunastu lat najwyższą stopę bezrobocia, dwukrotnie wyższą niż w województwie. Trzecim powodem udzielania pomocy jest długotrwała lub ciężka choroba. Czwartą z wyróżniających się przyczyn jest niepełnosprawność, która wymaga dostosowania funkcjonalnego przestrzeni publicznych, usług publicznych i dostępności budynków do potrzeb tych osób.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

Tab. 18. Powody udzielenia pomocy rodzinom w latach 2016-2020.

	2016		2017		2018		2019		2020	
	(rodz.)	(%)	(rodz.)	(%)	(rodz.)	(%)	(rodz.)	(%)	(rodz.)	(%)
ubóstwo	539	28,07	500	26,93	454	25,45	443	25,88	384	25,89
sieroctwo	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
bezdomność	12	0,63	12	0,65	13	0,73	17	0,99	17	1,15
ochrona macierzyństwa	47	2,45	38	2,05	34	1,91	40	2,34	36	2,43
bezrobocie	457	23,80	434	23,37	396	22,20	381	22,25	318	21,44
niepełnosprawność	253	13,18	245	13,19	246	13,79	224	13,08	198	13,35
choroba	284	14,79	320	17,23	341	19,11	334	19,51	288	19,42
bezradność	168	8,75	158	8,51	149	8,35	133	7,77	102	6,88
przemoc w rodzinie	17	0,89	13	0,70	9	0,50	8	0,47	12	0,81
ochrona ofiar	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
alkoholizm	125	6,51	119	6,41	120	6,73	113	6,60	104	7,01
narkomania	1	0,05	1	0,05	0	0,00	5	0,29	6	0,40
zwolnienie z z.k.	13	0,68	16	0,86	20	1,12	12	0,70	18	1,22
trudności w integracji	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
zdarzenie losowe	4	0,21	1	0,05	2	0,11	2	0,12	0	0,00
sytuacja kryzysowa	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
kłeska	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	1 920	100,00	1 857	100,00	1 784		1 712	100,00	1 483	100,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS, GOPS, GUS, MRPIPS-03.

6.2. Przedsiębiorczość

Na terenie MOF Włodawa większość firm prowadzących działalność gospodarczą to podmioty prywatne, głównie małe firmy, w szczególności osoby prowadzące działalność gospodarczą, zatrudniające do 9 osób (określane jako sektor mikroprzedsiębiorstw). Liczba małych podmiotów (do 49 pracowników) i średnich (do 249 pracowników) na przestrzeni ostatnich lat nie uległa zmianom, co wskazuje na ustabilizowanie ich pozycji rynkowej. Brak jest dużych firm zatrudniających powyżej 250 pracowników, a zatem tych gwarantujących podaż miejsc pracy w skali, która może przeciwdziałać bezrobociu. Największymi zakładami pracy są jednostki budżetowe samorządów oraz administracji państwowej (Szpital, Straż Graniczna, Zakład Karny). Strukturę istniejących podmiotów przedstawiają poniższe tabele.

Tab. 19. Podmioty wg sektorów własnościowych.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
podmioty gospodarki narodowej	1 698	1 662	1 686	1 710	1 731
sektor publiczny	93	93	93	89	89
sektor prywatny	1 591	1 549	1 572	1 596	1 619

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tab. 20. Sektor prywatny wg formy prawnej działalności.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
osoby fizyczne	1 232	1 189	1 231	1 252	1 276
spółki handlowe	65	64	51	55	51
spółdzielnie	15	15	13	13	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tab. 21. Liczba pracowników.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 9	1 617	1 576	1 596	1 626	1 649
10 - 49	63	66	70	66	64
50 - 249	18	20	20	18	18
250 - 999	0	0	0	0	0
1000 i więcej	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ponad 90% podmiotów zarejestrowanych jest w mieście Włodawa oraz przylegających do niego sołectwach gminy wiejskiej Włodawa, tj.: Okunince, Susznie i Orchówku. W porównaniu ze średnią dla Lubelszczyzny wartości najważniejszych wskaźników określających poziom przedsiębiorczości wskazują na mniejszą niż w województwie aktywność ekonomiczną mieszkańców. Mniej jest podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności - 883,5 (w województwie 920), także mniej podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym - 150,6 (w województwie 154,2), mniej również podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności – 62 (w województwie 75).

Największą grupą zarejestrowanych podmiotów tworzą osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które są podstawą przedsiębiorczości MOF Włodawa. Analiza sektorów prowadzonej działalności wskazuje na dominację handlu i usług (308 podmiotów), budownictwa (219 podmiotów). Istotna też jest działalność związana z zakwaterowaniem i gastronomią (104 podmioty). Koncentruje się ona w miejscowości Okuninka nad Jeziorem Białym (działalność rekreacyjno – turystyczna). Funkcjonuje tutaj około 40 obiektów hotelowych, 24 obiekty agroturystyczne, 10 pól namiotowych i 93 inne obiekty noclegowe, w których corocznie przebywa około 70-80 tys. turystów.

6.3. Działalność rolnicza

Grunty orne na obszarze MOF Włodawa zajmują 10 442 ha, co stanowi zaledwie 39,7% powierzchni obszaru. W województwie lubelskim wskaźnik wykorzystania terenów na cele rolnicze wynosi 70%. Dominują gleby klasy bonitacyjnej V i VI - gleby orne słabe, kamieniste lub piaszczyste ubogie w substancje organiczne oraz klasy IVa i IVb - gleby orne średnie, podatne na wahania poziomu wód gruntowych, który jest szczególnie częsty na tym

terenie. Ze względu na niską jakość gleb, tylko 48% gruntów jest wykorzystywanych pod zasiewy, a prawie 39% stanowią łąki i pastwiska. Wśród upraw dominują zboża (95%) w większości żyto i owies oraz ziemniaki (35%), głównie jako podstawa do dalszej produkcji zwierzęcej. Hodowla w przeważającej części ogranicza się do drobiu, trzody chlewnej i bydła.

Na obszarze MOF funkcjonuje 1 186 gospodarstw, w tym 940 prowadzących działalność rolniczą. Tylko 78,75% z nich osiąga dochód z działalności rolniczej, 39,97% uzupełnia dochody pracą najemną, a 35,83% świadczeniami emerytalno - rentowymi. Jedynie niewielki odsetek: 8,43% gospodarstw osiąga dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej. W ponad 80% są to jednostki o małym areale - do 10 ha. Wymienione wyżej czynniki wskazują na niekorzystne warunki do prowadzenia produkcji rolniczej, czego konsekwencją jest słaby rozwój sektora rolnego na analizowanym obszarze oraz jego niewielka efektywność.

7. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII

Działania zaproponowane do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” mają **bezpośredni lub pośredni związek z ochroną środowiska**. Wdrożenie ich zmniejszy antropopresję na poszczególne jego komponenty, co w konsekwencji powinno doprowadzić do systematycznego poprawiania się stanu środowiska przyrodniczego na całym obszarze MOF Włodawa. Efektem końcowym podjętych działań będzie również:

- ⇒ poprawa warunków życia mieszkańców obszaru MOF Włodawa (wzrost jakości i dostępności usług komunalnych, ograniczenie zagrożeń zdrowotnych, poprawa mobilności transportowej mieszkańców, dostępność komunikacyjna dla osób niepełnosprawnych itp.),
- ⇒ podniesienie atrakcyjności turystycznej w kontekście jakości środowiska oraz infrastruktury turystycznej przyjaznej środowisku (ścieżki turystyczne, parkingi, oznaczenia itp.),
- ⇒ poprawa warunków funkcjonowania lokalnej przedsiębiorczości poprzez rozbudowę zaplecza infrastrukturalnego opartego na zasobach własnych (infrastruktura techniczna, infrastruktura turystyczna),
- ⇒ poprawa jakości funkcjonowania lokalnej gospodarki ściekowej oraz zaopatrzenia w wodę poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej (kanalizacja sanitarna, wodociąg, śmietniki w ramach małej architektury w miejscach eksploatacji turystycznej itp.),
- ⇒ promocja wśród społeczności lokalnej rozwiązań technologicznych i technicznych przyjaznych dla środowiska (odnawialne źródła energii, termomodernizacja budynków, transport niskoemisyjny itp.).

Brak realizacji zapisów „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”, a dokładniej, zaplanowanych w ramach jego działań inwestycyjnych, będzie prowadził do systematycznego pogarszania się wszystkich elementów środowiska przyrodniczego, co w konsekwencji wpłynie na pogorszenie zdrowia i warunków życia lokalnego społeczeństwa oraz spadku atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej obszaru MOF.

W zestawieniu zamieszczonym poniżej przedstawiono analizę poszczególnych zadań inwestycyjnych wskazanych w strategii

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

w kontekście potencjalnych zagrożeń środowiska w przypadku zaniechania ich realizacji.

Tab. 22. Analiza poszczególnych zadań inwestycyjnych wskazanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” strategii w kontekście potencjalnych zagrożeń środowiska w przypadku zaniechania ich realizacji.

L.p.	Nazwa i krótki opis przedsięwzięcia	Podmiot odpowiedzialny za realizację/ Partner	Opis potencjalnych zagrożeń środowiska w przypadku zaniechania realizacji zadania
1.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój infrastruktury turystycznej</p> <p>Planowany okres realizacji: 2025 - 2027</p> <p>Opis: Rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie turystycznym Jezioro Białe – Glinki w tym wokół zbiorników wodnych (kąpieliska, plaża, pomosty, mola, ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, promenady).</p>	Gmina Włodawa	<p>⇒ Niekontrolowane wykorzystanie atrakcji turystycznych w miejscach do tego nie przeznaczonych lub stwarzających zagrożenia dla zdrowia i życia,</p> <p>⇒ Niedozwolone wykorzystanie obszarów prawnie chronionych,</p> <p>⇒ Zaśmiecenie terenów turystycznych ze względu na brak infrastruktury zbierania i odbioru odpadów (śmiećniki w ramach małej architektury),</p>
2.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Budowa infrastruktury rowerowej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa</p> <p>Planowany okres realizacji: 2024-2027</p> <p>Opis: Wykonanie: ścieżki rowerowej dwukierunkowej, chodnika, bezpiecznika, wykonaniu pobocza za ścieżką rowerową, montaż małej architektury (wiaty, ławki, stojaki rowerowe, kosze na śmieci), oznakowanie, oświetlenie ścieżki rowerowej, które nie będzie dominującym elementem projektu.</p>	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Włodawa</p>	<p>⇒ Niekontrolowane wykorzystanie atrakcji turystycznych w miejscach do tego nie przeznaczonych lub stwarzających zagrożenia dla zdrowia i życia,</p> <p>⇒ Niedozwolone wykorzystanie obszarów prawnie chronionych,</p> <p>⇒ Zaśmiecenie terenów turystycznych ze względu na brak infrastruktury zbierania i odbioru odpadów (śmiećniki w ramach małej architektury),</p> <p>⇒ Emisja spalin wynikająca z nadmiernego wykorzystania pojazdów mechanicznych,</p>
3.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Przebudowa budynków przedszkolnych na terenie MOF Włodawa</p> <p>Planowany okres realizacji: 2024-2027</p> <p>Opis: Przedsięwzięcie obejmuje: 1. Rozbudowę budynku przedszkola Integracyjnego we Włodawie, w tym dobudowę nowej sali terapeutycznej i utworzenie gabinetów specjalistycznych, przebudowę ciągów komunikacyjnych, wykonanie nowych posadzek i stropów, stolarkę, przebudowę układu funkcjonalnego, wykonanie nowej więźby wraz poszyciem dachu, modernizację instalacji. 2. Przebudowę, rozbudowę z częściową nadbudową budynku wraz z utworzeniem sali terapeutycznej i gabinetu specjalistycznego w zamiejscowych oddziałach przedszkolnych w Korolówce podlegających pod Szkołę Podstawową w Żukowie. Zaplanowano: docieplenie ścian zewnętrznych, rozbudowę budynku (dobudowanie 2 klatki schodowej), pochylnię dla niepełnosprawnych, wymianę</p>	<p>Lider: Gmina Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Miejska Włodawa</p>	<p>⇒ Dużą energochłonność budynków wpływająca na nadmierne zużycie energii ze źródeł tradycyjnych,</p> <p>⇒ Wysoki poziom strat energii wynikający z nieszczelności przegród w budynkach,</p> <p>⇒ Wysoki poziom zużycia zasobów w postaci energii elektrycznej, ciepłej oraz wody,</p> <p>⇒ Pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego poprzez pogłębienie problemu niskiej emisji,</p> <p>⇒ Zagrożenia zdrowotne dla użytkowników (niedogrzone pomieszczenia, zróżnicowanie temperatur w poszczególnych pomieszczeniach,</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

	<p>pokrycia dachowego, przystosowanie łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych, schodolaz gąsienicowy, remont ciągów komunikacyjnych i sal dydaktycznych.</p> <p>3. Wyremontowanie pomieszczeń z przeznaczeniem na salę terapeutyczną i gabinety specjalistyczne w oddziałach przedszkolnych Szkoły Podstawowej w Różance.</p>		
4.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Wsparcie specjalistyczne dla dzieci przedszkolnych na terenie MOF Włodawa.</p> <p>Planowany okres realizacji: 2024 – 2027</p> <p>Opis: Wdrożenie nowych programów rozwojowych, dotyczących realizacji zajęć rewalidacyjnych w placówkach przedszkolnych objętych projektem, które zapewnią dzieciom ze specjalnymi potrzebami, w tym dzieciom niepełnosprawnym, osiągnięcia jak najlepszego poziomu funkcjonowania psychicznego i fizycznego (adekwatnie do możliwości).</p>	<p>Lider: Gmina Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Miejska Włodawa</p>	<p>Projekt ma charakter nieinwestycyjny. Jego wdrożenie jest neutralne dla środowiska z punktu widzenia formalnego. Natomiast w ramach planowanych działań edukacyjnych realizowane będą programy ekologiczne dla najmłodszych.</p>
5.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Utworzenie miejsko-gminnego zrównoważonego, systemu transportu publicznego</p> <p>Planowany okres realizacji: 2025-2027</p> <p>Opis: Utworzenie miejsko - gminnego zrównoważonego systemu transportu publicznego, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ sieć przystanków autobusowych z punktem przesiadkowym - intermodalnym, zintegrowanie z planowanym dworcem kolejowym (rewitalizowanej linii kolejowej Chełm – Włodawa w ramach Programu KOLEJ+ inwestycja Województwa Lubelskiego), ⇒ parkingi park & ride, ⇒ system inteligentnego zarządzania ruchem, ⇒ zakup autobusów elektrycznych z systemem ładowania, ⇒ stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych, ⇒ samoobsługowy system rowerów miejsko-gminnych z rozbudową ścieżek rowerowych). 	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Włodawa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Wzrastająca liczba użytkowników samochodów spalinowych w komunikacji lokalnej, ⇒ Pogorszenie klimatu akustycznego i zwiększenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie dźwięku, ⇒ Degradacja gleb, ⇒ Pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego poprzez pogłębienie problemu emisji spalin przez pojazdy, ⇒ Zagrożenia związane z awariami pojazdów oraz niekontrolowanymi wyciekami paliwa,
6.	<p>Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój e-usług na terenie MOF Włodawa</p> <p>Planowany okres realizacji: 2025-2027</p> <p>Opis:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw podatkowych, 2. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw oświatowych, 3. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości 	<p>Lider: Gmina Miejska Włodawa</p> <p>Partner: Gmina Włodawa</p>	<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Nadmierne wykorzystanie zasobów biurowych w postaci papieru do drukarek, tuszów, ⇒ Nadmierne wykorzystanie urządzeń technicznych związanych z obsługą administracyjną – zużycie energii elektrycznej, wody itp., ⇒ Nadmierna ilość odpadów biurowych,

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

	dotyczące obsługi procedury wydawania i konsultacji dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego, 4. Uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dotyczące obsługi procedury konsultacji zdalnych z Radnymi. 5. Wsparcie rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją - wdrożenie systemu elektronicznego obiegu dokumentów		
7.	Nazwa przedsięwzięcia: Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej Planowany okres realizacji: 2025-2026 Opis: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym: Szkoła Podstawowa nr 2 we Włodawie, Przedszkole Integracyjne we Włodawie, Urząd Gminy we Włodawie, Szkoła Podstawowa w Różance. Inwestycją objęte zostaną budynki historyczne. Minimalny próg oszczędności energii pierwotnej dla powyższych budynków będzie na poziomie nie niższym niż 30%.	Lider: Gmina Miejska Włodawa Partner: Gmina Włodawa	⇒ Pogorszenie jakości powietrza atmosferycznego poprzez pogłębienie problemu niskiej emisji, ⇒ Dużą energochłonność budynków wpływająca na nadmierne zużycie energii ze źródeł tradycyjnych, ⇒ Wysoki poziom strat energii wynikający z nieszczelności przegród w budynkach, ⇒ Wysoki poziom zużycia zasobów w postaci energii elektrycznej, ciepłej oraz wody, ⇒ Niewystarczający poziom promocji technologii zasobooszczędnych w społeczności lokalnej,
8.	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Włodawa Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korolówka na terenie Gminy Włodawa	Gmina Włodawa	⇒ Zagrożenie zdrowotne ludności w związku z nieuregulowaną gospodarką ściekową, ⇒ Zagrożenie dla bioróżnorodności obszaru MOF Włodawa na skutek przeciekania ścieków do środowiska, ⇒ Zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych - przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód, ⇒ Zagrożenie dla obszarów chronionych, w tym Natura 2000 na obszarze MOF Włodawa, ⇒ Zagrożenie dla funkcjonowania miejsc rekreacji turystycznej, zabytków itp.
9.	Nazwa przedsięwzięcia: Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców, Planowany okres realizacji: 2025 – 2027 Opis: Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców na terenie gminy	Gmina Włodawa	⇒ Zagrożenie zdrowotne ludności w związku ze spożywaniem wody o niekontrolowanych parametrach, ⇒ przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wody z niekontrolowanych źródeł spożywanej przez mieszkańców,
10.	Nazwa przedsięwzięcia: Inwestycje w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków. Planowany okres realizacji: 2025 - 2027 Opis: Inwestycje realizowane w miejscowościach położonych poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.	Gmina Włodawa	⇒ Zagrożenie zdrowotne ludności w związku z nieuregulowaną gospodarką ściekową, ⇒ Zagrożenie dla bioróżnorodności obszaru MOF Włodawa na skutek przeciekania ścieków do środowiska, ⇒ Zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych - przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód,

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

			<ul style="list-style-type: none"> ⇒ Zagrożenie dla obszarów chronionych, w tym Natura 2000 na obszarze MOF Włodawa, ⇒ Zagrożenie dla funkcjonowania miejsc rekreacji turystycznej, zabytków itp.
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne.

Powyższa analiza wskazuje, iż **nie podjęcie działań inwestycyjnych** zaplanowanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” **będzie pogłębiać negatywną presję na środowisko przyrodnicze obszaru MOF Włodawa**, co w końcowym efekcie powodować będzie jego **postępującą degradację**.

8. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA

8.1. Zakres i metoda analizy

W ramach niniejszego opracowania poddano ocenie wystąpienie możliwych oddziaływań na środowisko w wyniku realizacji zadań inwestycyjnych, jak i pozainwestycyjnych, określonych w projekcie „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”. Każde przedsięwzięcie zostało przeanalizowane w kontekście potencjalnego wpływu na następujące elementy środowiska:

- ⇒ obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione,
- ⇒ różnorodność biologiczną,
- ⇒ ludzi,
- ⇒ zwierzęta,
- ⇒ rośliny,
- ⇒ wodę,
- ⇒ powietrze,
- ⇒ powierzchnię ziemi,
- ⇒ krajobraz,
- ⇒ klimat,
- ⇒ zabytki i dobra materialne,
- ⇒ zasoby naturalne.

W ramach analizy wykorzystano macierze skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem możliwych pozytywnych i negatywnych skutków środowiskowych, a także bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań zaplanowanych przedsięwzięć. Podkreślić należy, iż stopień i zakres oddziaływania każdego z zaplanowanych zadań inwestycyjnych zależeć będzie od lokalizacji danego przedsięwzięcia, tzn. od tego, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie, obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, charakteryzujących się największym możliwym negatywnym zakresem oddziaływania. W macierzach skutków środowiskowych zastosowano oznaczenia przedstawione w zestawieniu zamieszczonym poniżej.

Tab. 23. Oznaczenia zastosowane w macierzach skutków środowiskowych.

L.p.	Oznaczenie/ symbol	Opis
1.	(+)	Realizacja przedsięwzięcia spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
2.	(-)	Realizacja przedsięwzięcia spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
3.	(0)	Realizacja przedsięwzięcia nie wpływa w sposób zauważalny na analizowany komponent środowiska (oddziaływanie neutralne)
4.	(+/-)	Realizacja przedsięwzięcia spowoduje zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie w zakresie analizowanego komponentu środowiska
5.	(N)	Brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań technicznych i technologicznych lub innych uwarunkowań, niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w analizie.

Źródło: opracowanie własne.

Istotna część zamierzeń inwestycyjnych planowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” może wymagać przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych uwarunkowań środowiskowych. Potwierdzają to opinie:

- ⇒ Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie - pismo z dnia 23 lutego 2024 roku⁴³,
- ⇒ Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego - pismo z dnia 5 marca 2024 roku⁴⁴.

W związku z powyższym niniejsza strategiczna prognoza oceny na środowisko koncentruje się na omówieniu typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Zauważyć należy, iż w analizowanych przypadkach wielokrotnie identyfikowano jednoczesny negatywny i pozytywny wpływ przedsięwzięcia na dany element środowiska, co zależne było od rozpatrywanego kontekstu oddziaływania.

Analiza i ocena oddziaływania zaplanowanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska dokonana została przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji. Uciążliwości występujące w fazie budowy wiążą się zazwyczaj z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, czy też zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z tym

⁴³ Pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: WSTII.410.8.2024.DB.

⁴⁴ Pismo LPWIS w Lublinie z dnia 5 marca 2024 roku, znak: DNS-NZ.716.29.2024.

etapem inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o lokalnym charakterze (analiza oddziaływań na etapie budowy przedstawiona została w dalszej części niniejszego opracowania).

8.2. Oddziaływanie poszczególnych przedsięwzięć na środowisko

---

8.2.1. Analiza przedsięwzięć wod.-kan.- macierz skutków środowiskowych

Zadania z zakresu gospodarki wodno - ściekowej na terenie Miasta Włodawa realizuje Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. we Włodawie. Jednostkami odpowiedzialnymi za jakość dostarczanej wody na terenie Gminy Włodawa są:

- ⇒ Spółka Wodno-Ściekowa Jezioro Białe - Glinki w Orchówku,
- ⇒ Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Różance, będąca administratorem Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Różanka,
- ⇒ Gminny Zakład Komunalny Sp. z o.o. we Włodawie, będący administratorem wodociągów: Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Sobibór, Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Sobibór Stacja i Wodociągu Zbiorowego Zaopatrzenia Korolówka, a także elementów komunalnej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Włodawa,
- ⇒ Spółdzielnia Mieszkaniowa „Agrodom” w Korolówce Osadzie, będąca administratorem wodociągu lokalnego Korolówka Osada.

Woda przeznaczona do zbiorowego zapatrzenia ludności w mieście jest pozyskiwana z ujęć podziemnych.

W „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” w ramach listu projektów strategicznych/kluczowych z zakresu gospodarki wodno – kanalizacyjnej wskazane zostały następujące inwestycje:

- ⇒ Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Włodawa - budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korolówka,
- ⇒ Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców - budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców na terenie całej gminy (przedsięwzięcie rozproszone),
- ⇒ Inwestycje w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków - inwestycje realizowane w miejscowościach położonych poza aglomeracjami zdefiniowanymi w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Dla wskazanych przedsięwzięć nie podano szczegółowych parametrów technicznych oraz ich bezpośredniej lokalizacji/ przebiegu. Zagadnienia te będą przedmiotem szczegółowych opracowań na etapie przygotowania poszczególnych inwestycji do wdrożenia.

Przedsięwzięcia z zakresu dostaw wody zostały zaplanowane w celu poprawy gospodarki zasobami wodnymi w zakresie:

- ⇒ podniesienie jakości i efektywności dostaw,
- ⇒ zwiększenia liczby odbiorców,
- ⇒ ograniczenie liczby awarii systemu zaopatrzenia w wodę,
- ⇒ ograniczenie strat wody przez nieszczelne elementy infrastruktury.

W zakresie gospodarko ściekowej planowane inwestycje dotyczą rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej na obszarze MOF Włodawa, a także systemów indywidualnego oczyszczania ścieków w postaci oczyszczalni przydomowych (obszary o rozproszonej zabudowie). Wpływie to bezpośrednio na zwiększenie liczby użytkowników sieci kanalizacji sanitarnej, wpływając na:

- ⇒ zwiększenie ilości ścieków odebranych i oczyszczonych na terenie MOF Włodawa,
- ⇒ podniesienie efektywności gospodarki ściekowej,
- ⇒ ograniczenie liczby awarii i niekontrolowanych zrzutów ścieków do środowiska,
- ⇒ ograniczenie negatywnego wpływu na zasoby środowiska (wody podziemne i powierzchniowe, obszary chronione).

W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiona została macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć wodno – kanalizacyjnych.

Tab. 24. Tabela Macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć wodno – kanalizacyjnych.

L.p.	Przedsięwzięcie	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zabytki i dobra materialne
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Włodawa	0	0	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	0	0
2.	Budowa systemów dostarczania wody pitnej dla mieszkańców	0	0	+	+	0	+	0	0	0	0	0
3.	Inwestycje w zakresie systemów indywidualnego oczyszczania ścieków.	0	0	+	0/+	0/+	+	0	0/+	0	0	0

LEGENDA:
(+) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
(-) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
(0) - Realizacja przedsięwzięcia nie wpływa w sposób zauważalny na analizowany komponent środowiska (oddziaływanie neutralne)
(+/-) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie w zakresie analizowanego komponentu środowiska

(N) - Brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań technicznych i technologicznych lub innych uwarunkowań, niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w analizie.

Źródło: opracowanie własne.

Zadania inwestycyjne (projekty strategiczne) zaplanowane do realizacji w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”, w ramach przedsięwzięć wodno – kanalizacyjnych nie spowodują przyspieszenia/ pogłębienia zmian środowiskowych i klimatycznych. W perspektywie wieloletniej przyczynią się do ograniczenia ilości odprowadzanych zanieczyszczeń do środowiska, ograniczenia zagrożeń zdrowotnych mieszkańców, a także poprawienia poziomu ich życia.

8.2.2. Analiza przedsięwzięć dotyczących budynków - macierz skutków środowiskowych

W „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” w ramach listy projektów strategicznych/ kluczowych z zakresu inwestycji w budynkach oraz ich wyposażenia wskazane zostały następujące przedsięwzięcia:

1. Przebudowa budynków przedszkolnych na terenie MOF Włodawa, w tym:
  - ⇒ rozbudowa budynku przedszkola integracyjnego we Włodawie, w tym dobudowa nowej sali terapeutycznej i utworzenie gabinetów specjalistycznych, przebudowa ciągów komunikacyjnych, wykonanie nowych posadzek i stropów, stolarkę, przebudowa układu funkcjonalnego, wykonanie nowej więźby wraz poszyciem dachu, modernizacja instalacji,
  - ⇒ przebudowa, rozbudowa z częściową nadbudową budynku wraz z utworzeniem sali terapeutycznej i gabinetu specjalistycznego w zamiejscowych oddziałach przedszkolnych w Korolówce podlegających pod Szkołę Podstawową w Żukowie. Zaplanowano: docieplenie ścian zewnętrznych, rozbudowę budynku dobudowanie klatki schodowej, pochylnię dla niepełnosprawnych, wymianę pokrycia dachowego, przystosowanie łazienki dla potrzeb osób niepełnosprawnych, schodołaz gąsienicowy, remont ciągów komunikacyjnych i sal dydaktycznych.
  - ⇒ wyremontowanie pomieszczeń z przeznaczeniem na salę terapeutyczną i gabinety specjalistyczne w oddziałach przedszkolnych Szkoły Podstawowej w Różance.
2. Rozwój e-usług na terenie MOF Włodawa, w tym:
  - ⇒ uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw podatkowych,
  - ⇒ uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące spraw oświatowych,
  - ⇒ uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomie dojrzałości dotyczące obsługi procedury wydawania i konsultacji dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego,

- ⇒ uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych na 4 poziomach dotyczące obsługi procedury konsultacji zdalnych z Radnymi.
- ⇒ wsparcie rozwoju systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją - wdrożenie systemu elektronicznego obiegu dokumentów.

3. Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej - kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym: Szkoła Podstawowa nr 2 we Włodawie, Przedszkole Integracyjne we Włodawie, Urząd Gminy we Włodawie, Szkoła Podstawowa w Różance. Inwestycją objęte zostaną budynki historyczne. Minimalny próg oszczędności energii pierwotnej dla powyższych budynków 30%.

W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiona została macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć dotyczących budynków i ich wyposażenia.

Tab. 25. Macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć dotyczących budynków i ich wyposażenia.

L.p.	Przedsięwzięcie	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zabytki i dobra materialne
1.	Przebudowa budynków przedszkolnych na terenie MOF Włodawa	0	0	+	0	0	0	+	0	0/+	0	0
2.	Rozwój e-usług na terenie MOF Włodawa	0	0	+/-	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	Kompleksowa modernizacja energetyczna budynków stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego i ich jednostek, w szczególności użyteczności publicznej	0	0	+	0	0	0	+	0	0/+	0	0

LEGENDA:

- (+)** - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
- (-)** - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
- (0)** - Realizacja przedsięwzięcia nie wpływa w sposób zauważalny na analizowany komponent środowiska (oddziaływanie neutralne)
- (+/-)** - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie w zakresie analizowanego komponentu środowiska
- (N)** - Brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań technicznych i technologicznych lub innych uwarunkowań, niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w analizie.

Źródło: opracowanie własne.

Zadania inwestycyjne (projekty strategiczne) zaplanowane do realizacji w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”, w ramach przedsięwzięć dotyczących budynków i ich wyposażenia, nie spowodują przyspieszenia/ pogłębienia zmian środowiskowych i klimatycznych. Należy stwierdzić, iż przyniosą one wręcz przeciwny skutek. Realizacja zadań w zakresie poprawy parametrów technicznych i funkcjonalnych (przebudowa) oraz termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, modernizacji źródeł ciepła oraz zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii spowoduje wzrost efektywności energetycznej obszaru MOF Włodawa oraz ograniczenie emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. Ograniczenie efektu cieplarnianego i problemu niskiej emisji przyczyni się do ograniczenia tempa zmian klimatycznych. To z kolei spowoduje wzrost komfortu zamieszkania na opisywanym terenie MOF Włodawa, poprawę stanu zdrowia mieszkańców, a także zachowanie i utrwalenie różnorodności biologicznej.

8.2.3. Analiza przedsięwzięć dotyczących mobilności - macierz skutków środowiskowych

W „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” w ramach listy projektów strategicznych/ kluczowych z zakresu inwestycji w mobilność wskazane zostały następujące przedsięwzięcia:

1. Rozwój infrastruktury turystycznej - rozbudowa infrastruktury turystycznej w rejonie turystycznym Jezioro Białe – Glinki w tym wokół zbiorników wodnych (kąpieliska, plaża, pomosty, mola, ścieżki rowerowe, ścieżki edukacyjne i dydaktyczne, promenady).
2. Budowa infrastruktury rowerowej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa - wykonanie: ścieżki rowerowej dwukierunkowej, chodnika, bezpiecznika, wykonaniu pobocza za ścieżką rowerową, montaż małej architektury (wiaty, ławki, stojaki rowerowe, kosze na śmieci), oznakowanie, oświetlenie ścieżki rowerowej, które nie będzie dominującym elementem projektu.
3. Utworzenie miejsko-gminnego zrównoważonego, systemu transportu publicznego - utworzenie miejsko - gminnego zrównoważonego systemu transportu publicznego, w tym:
  - ⇒ sieć przystanków autobusowych z punktem przesiadkowym - intermodalnym, zintegrowanie z planowanym dworcem kolejowym (rewitalizowanej linii kolejowej Chełm – Włodawa w ramach Programu KOLEJ+ inwestycja Województwa Lubelskiego),
  - ⇒ parkingi park & ride,
  - ⇒ system inteligentnego zarządzania ruchem,
  - ⇒ zakup autobusów elektrycznych z systemem ładowania,
  - ⇒ stanowiska do ładowania samochodów elektrycznych,
  - ⇒ samoobsługowy system rowerów miejsko-gminnych z rozbudową ścieżek rowerowych).

W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiona została macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć dotyczących mobilności.

Tab. 26. Macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć dotyczących mobilności.

L.p.	Przedsięwzięcie	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zabytki i dobra materialne
1.	Rozwój infrastruktury turystycznej	0	0	+	0	0	0	+	0/-	0	+	0
2.	Budowa infrastruktury rowerowej na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa	0	0	+	0	0	0	+	0/-	0	+	0
3.	Utworzenie miejsko-gminnego zrównoważonego, systemu transportu publicznego	0	0	+	0	0	0	+	0/-	0	+	0

LEGENDA:
(+) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
(-) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska
(0) - Realizacja przedsięwzięcia nie wpływa w sposób zauważalny na analizowany komponent środowiska (oddziaływanie neutralne)
(+/-) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie w zakresie analizowanego komponentu środowiska
(N) - Brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań technicznych i technologicznych lub innych uwarunkowań, niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w analizie.

Źródło: opracowanie własne.

Zadania inwestycyjne (projektu strategiczne) zaplanowane do realizacji w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030 będą neutralne w odniesieniu do środowiska, w ramach przedsięwzięć dotyczących mobilności, nie spowodują przyspieszenia/ pogłębienia zmian środowiskowych i klimatycznych. Realizacja zadań w utworzenia miejsko-gminnego zrównoważonego, systemu transportu publicznego ograniczy emisję gazów cieplarnianych do atmosfery, przyczyniając się do ograniczenia tempa zmian klimatycznych. To z kolei spowoduje wzrost komfortu zamieszkania na opisywanym terenie MOF Włodawa, poprawę stanu zdrowia mieszkańców, a także zachowanie i utrwalenie różnorodności biologicznej. Niekorzystnym oddziaływaniem będzie konieczność naruszenia/ zakłócenia struktury warstw ziemi podczas robót budowlanych realizowanych na obszarach chronionych (infrastruktura turystyczna).

8.2.4. Analiza przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych - macierz skutków środowiskowych

W ramach działań nieinfrastrukturalnych planowana jest realizacja projektów udzielających specjalistycznego wsparcia dla dzieci w wieku przedszkolnym. Związane jest to przede wszystkim z wdrożeniem nowych programów rozwojowych, dotyczących realizacji zajęć rewalidacyjnych w placówkach przedszkolnych, które zapewnią dzieciom ze specjalnymi potrzebami, w tym dzieciom niepełnosprawnym, osiągnięcia jak najlepszego poziomu funkcjonowania psychicznego i fizycznego (adekwatnie do możliwości). W ramach działań planowany jest również komponent edukacji ekologicznej dla najmłodszych, a także zajęcia przedstawiające najbliższe otoczenie w kontekście środowiskowym i kulturowym.

W tabeli zamieszczonej poniżej przedstawiona została macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć nieinfrastrukturalnych.

Tab. 27. Macierz skutków środowiskowych dla przedsięwzięć nieinwestycyjnych.

L.p.	Przedsięwzięcie	Obszary Natura 2000	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Jakość powietrza	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zabytki i dobra materialne
1.	Wsparcie specjalistyczne dla dzieci przedszkolnych na terenie MOF Włodawa.	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	0
LEGENDA:												
<p>(+) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje pozytywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska</p> <p>(-) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje negatywne oddziaływania i skutki w zakresie analizowanego komponentu środowiska</p> <p>(0) - Realizacja przedsięwzięcia nie wpływa w sposób zauważalny na analizowany komponent środowiska (oddziaływanie neutralne)</p> <p>(+/-) - Realizacja przedsięwzięcia spowoduje zarówno pozytywne jak i negatywne oddziaływanie w zakresie analizowanego komponentu środowiska</p> <p>(N) - Brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania i skutków – są one zależne od wyboru szczegółowych rozwiązań technicznych i technologicznych lub innych uwarunkowań, niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w analizie.</p>												

Źródło: opracowanie własne.

Zadania nieinwestycyjne (projekty strategiczne) zaplanowane do realizacji w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” będą neutralne w odniesieniu do środowiska. Podkreślić należy pozytywne oddziaływanie na ludzi ze względu na planowane do wdrożenia aspekty edukacyjne związane z ekologią oraz ochroną dziedzictwa kulturowego i środowiskowego. Zadania te będą wdrażane dla dzieci w wieku przedszkolnym i szkoły podstawowej, co

wpłyne bezpośrednio na poziom świadomości ekologicznej wśród najmłodszych mieszkańców MOF Włodawa.

8.3. Oddziaływanie strategii na środowisko na etapie wdrażania – wnioski

8.3.1. Oddziaływanie na obszary Natura 2000 oraz inne formy ochrony

OBSZARY NATURA 2000

Na obszarze MOF Włodawa funkcjonują dwa obszary sieci Natura 2000, w tym:

- ⇒ Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Dolina Środkowego Bugu (kod: PLB060003),
- ⇒ Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Lasy Sobiborskie (kod: PLH060043).

Zgodnie z przepisami art. 33 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 wprowadza się zakaz podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- ⇒ pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- ⇒ wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- ⇒ pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Dodatkowo na obszarze MOF Włodawa obowiązują również przepisy określone w następujących dokumentach:

- ⇒ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2017 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003,
- ⇒ Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 14 sierpnia 2018 r., w sprawie zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH 060043.

W zestawieniach zamieszczonych poniżej przedstawiono przedmiot ochrony oraz cele działań ochronnych dla obu tych obszarów.

Tab. 28. Plan wdrażanych zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003.

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1	A080 gadożer <i>Circaetus gallicus</i> A084 błotniak łąkowy <i>Circus pygargus</i> A122 derkacz <i>Crex crex</i> A151	Utrzymanie w granicach obszaru Natura 2000 powierzchni optymalnych łągowisk i żerowisk, będących siedliskami gatunków na łącznym poziomie minimum 10 000 ha, na które

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

		<p>batalion Philomachus pugnax A156 rycyk Limosa limosa A162 krwawodziób Tringa toanus A168 brodziec piskliwy Actitis hypoleucos A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybrida A197 rybitwa czarna Chlidonias niger A198 rybitwa białoskrzydła Chlidonias leucopterus A229 zimorodek Alcedo atthis A294 wodniczka Acrocephalus paludicola</p>	<p>będzie się składać mozaika podmokłych łąk i pastwisk, turzycowisk, szuwarów i zabagnień.</p> <p>Utrzymanie naturalnego charakteru i reżimu hydrologicznego doliny Bugu, z charakterystycznymi starorzeczami, śródpolnymi okresowymi zbiornikami, piaszczystymi i mulistymi brzegami, skarpami oraz wyspami.</p>
2		<p>A084 błotniak łąkowy Circus pygargus</p>	<p>Uzupełnienie wiedzy na temat statusu gatunku w obszarze.</p>
3		<p>A122 derkacz Crex crex</p>	<p>Utrzymanie liczebności gatunku tj. ok. 600 samców.</p>
4		<p>A168 brodziec piskliwy Actitis hypoleucos</p>	<p>Utrzymanie liczebności gatunku tj. ok. 150 par</p>
5		<p>A196 rybitwa białowąsa Chlidonias hybrida A197 rybitwa czarna Chlidonias niger</p>	<p>Utrzymanie co najmniej dwóch stanowisk gatunków w obszarze.</p>
6		<p>A229 zimorodek Alcedo atthis</p>	<p>Utrzymanie liczebności gatunku tj. 100 par.</p>
7		<p>A429 dzięcioł białoszyi Dendrocopos syriacus</p>	<p>Utrzymanie siedliska gatunku we właściwym stanie, poprzez zachowanie zadrzewień nadwodnych i przydrożnych z udziałem starodrzewu oraz starych sadów.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 4 do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2017 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003.

Tab. 29. Plan wdrażanych zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Sobiborskie (kod: PLH060043).

L.p.	Przedmiot ochrony	Cel działań ochronnych
1	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion	Poprawa stanu siedliska z U2 na U1.
2	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	Zachowanie siedliska w niepogorszonej formie (aktualny stan FV).
3	6120 Ciepłolubne, śródładowe murawy napiaskowe (Koelerion glaucae)	Uzupełnienie wiedzy – inwentaryzacja siedliska oraz podjęcie stosownych czynności w oparciu o nowe dane.
4	6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (Nardion - płaty bogate florystycznie)	Poprawa stanu siedliska z U2 na U1.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

5	6410 Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie.
6	6430 Ziołorośla górskie (Adenostylyon alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium)	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1).
7	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane Ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)	Zachowanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1). Poprawa jego stanu poprzez ochronę czynną – ekstensywne użytkowanie łąkarskie.
8	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Przywrócenie naturalnego charakteru siedliska metodami ochrony aktywnej.
9	7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Poprawa stanu siedliska z U2 na U1.
10	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)	Zachowanie siedliska na terenie obszaru. Zachowanie optymalnych dla nich warunków wodnych i troficznych. Utrzymanie siedliska w niepogorszonym stanie (co najmniej U1).
11	7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku Rhynchosporion	W związku z brakiem stwierdzenia siedliska w obszarze nie określono celów działań ochronnych. Weryfikacja Standardowego Formularza Danych (SDF).
12	91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosiPinetum)	Zachowanie właściwych dla siedlisk bagiennych stosunków wód powierzchniowych i podziemnych.
13	91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosiPinetum)	Odtworzenie i utrzymanie właściwych dla siedlisk bagiennych stosunków wód powierzchniowych i podziemnych.
14	1516 Aldrowanda pęcherzykowata Aldrovanda vesiculosa	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie (aktualny stan populacji FV).
15	1059 Modraszek telejus Maculinea telejus	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie poprzez ochronę czynną - ekstensywne użytkowanie łąkarskie lub łąkarsko-pastwiskowe. (aktualny stan populacji FV).
16	1060 Czerwończyk nieparek Lycaena dispar	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie poprzez ochronę czynną - ekstensywne użytkowanie łąkarskie lub łąkarsko-pastwiskowe. (aktualny stan populacji FV).
17	1061 Modraszek nausitous Maculinea nausithous	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie (co najmniej U1) poprzez ochronę czynną - ekstensywne użytkowanie łąkarskie lub łąkarsko-pastwiskowe (aktualny stan populacji FV).
18	1065 Przeplatka aurinia Euphydryas aurinia	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie poprzez ochronę czynną - ekstensywne użytkowanie łąkarskie lub łąkarsko-pastwiskowe. (aktualny stan populacji FV).
19	1134 Różanka Rodeus sericeus amarus	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie (aktualny stan populacji U1).
20	1145 Piskorz Misgurnus fossilis	Zachowanie siedliska gatunku w niepogorszonym stanie (poprawa stanu populacji z U2 na U1).
21	1149 Koza Cobitia taenia	Rozpoznanie warunków siedliskowych i stanu populacji oraz podjęcie stosownych czynności w oparciu o nowe dane.

Prognoza oddziaływania na środowisko
Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa
na lata 2021 – 2030

22	1188 Kumak nizinny Bombina bombina	Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (aktualny stan populacji FV).
23	1220 Żółw błotny Emys orbicularis	Zachowanie siedliska gatunku we właściwym stanie (aktualny stan populacji FV).
24	1318 Nocek tydkowłosy Myotis dasycneme	1. Utrzymanie we właściwym stanie siedlisk gatunku. 2. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku. (aktualny stan populacji FV).
25	1337 Bóbr europejski Castor fiber	Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (aktualny stan populacji FV).
26	1352 Wilk Canis lupus	1. Utrzymanie we właściwym stanie siedlisk gatunku. 2. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie parametrów populacji gatunku (aktualny stan populacji FV).
27	1355 Wydra Lutra lutra	Zachowanie siedliska gatunku w nie pogorszonym stanie (aktualny stan populacji FV).
28	4030 Szlaczkoń szafrańiec Colias myrmidone	Weryfikacja występowania gatunku w obszarze oraz podjęcie stosownych czynności w oparciu o nowe dane.
29	6120 Ciepłolubne murawy napiaskowe Koelerion glaucae	Weryfikacja występowania gatunku w obszarze oraz podjęcie stosownych czynności w oparciu o nowe dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 4 do Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 14 sierpnia 2018 roku w sprawie zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH 060043.

Zgodnie z art. 33. ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody⁴⁵ zabrania się podejmowania działań mogących osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W obszarach Natura 2000 nie wprowadza się zakazów za pomocą aktów prawnych jak dla pozostałych obszarowych form ochrony przyrody, a ograniczenia realizacji pewnych inwestycji wynikają z zagrożeń i presji związanych z poszczególnymi przedmiotami ochrony oraz celów ochrony określonych dla każdego obszaru indywidualnie.

Przewidywane lokalizacje potencjalnych inwestycji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” nie stoją w sprzeczności z zakazami określonymi dla terenów objętych ochroną. Analiza oddziaływań projektów priorytetowych nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000). Strategia wyklucza możliwość podejmowania działań pozostających w sprzeczności z podstawowymi założeniami ochrony przyrody. Na etapie wdrażania poszczególnych przedsięwzięć

⁴⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

dotrzymane zostaną wszystkie wymagane procedury obowiązujące w zakresie realizacji inwestycji infrastrukturalnych na obszarach chronionych.

INNE OBSZARY CHRONIONE

W celu oceny potencjalnego oddziaływania zadań przewidzianych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” na obszary chronione położone na terenie MOF Włodawa, przeanalizowano potencjalne zagrożenia dla tych obszarów i zakazy wynikające z Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody⁴⁶.

Poleski Obszar Chronionego Krajobrazu

Na obszarze Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu obowiązuje Rozporządzenie Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 roku w sprawie Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, które określa obowiązujące tutaj zakazy⁴⁷. Zgodnie z treścią § 5. ust. 1. Rozporządzenia zakazuje się tutaj:

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarłisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,
2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku - Prawo ochrony środowiska,
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
7. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,

---

⁴⁶ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

⁴⁷ Rozporządzenie Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Lubel.06.69.1290.

8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej⁴⁸.

Zakres rzeczowy planowanych w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” inwestycji infrastrukturalnych (zasięg lokalny), a także ich lokalizacja będą uwzględniały wszelkie uwarunkowania organizacyjno – prawne związane z funkcjonowaniem obszaru, a także wskazane powyżej ograniczenia określone przez organy ochrony środowiska.

Sobiborski Park Krajobrazowy

Na obszarze Sobiborskiego Parku Krajobrazowego obowiązują następujące akty prawne:

- ⇒ Rozporządzenie nr 33 Wojewody Lubelskiego z dnia 10 czerwca 2003 r. w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego⁴⁹,
- ⇒ Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego⁵⁰,

które określają zakazy obowiązujące tutaj zakazy. Zgodnie z treścią § 5. ust. 1. Rozporządzenia Nr 37 w Sobiborskim Parku Krajobrazowym zakazuje się:

1. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
2. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej,
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
4. pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem

---

⁴⁸ § 5. ust. 1. Rozporządzenia Nr 37 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego.

⁴⁹ Rozporządzenie nr 33 Wojewody Lubelskiego z dnia 10 czerwca 2003 r. w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego, Lubel.03.86.2260.

⁵⁰ Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego, Lubel.04.147.2086.

- przeciwsturmowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,
  7. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej,
  8. likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych,
  9. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,
  10. prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,
  11. utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,
  12. organizowania rajdów motorowych i samochodowych,
  13. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych⁵¹.

Zakres rzeczowy planowanych w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” inwestycji infrastrukturalnych (zasięg lokalny), a także ich lokalizacja będą uwzględniały wszelkie uwarunkowania organizacyjno – prawne związane z funkcjonowaniem parku, a także wskazane powyżej ograniczenia określone przez organy ochrony środowiska.

Rezerwaty

Na obszarze MOF Włodawa funkcjonują cztery rezerwaty przyrody, w tym:

- ⇒ Trzy Jeziora - wodno-torfowiskowy,
- ⇒ Żółwiowe Błota – faunistyczny,
- ⇒ Jezioro Orchowe - wodno-torfowiskowy,
- ⇒ Magazyn – torfowiskowy.

Zgodnie z definicją zawartą w art. 13. Ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi⁵². Z kolei art. 15. ust. 1 wskazuje, że w parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody zabrania się:

---

⁵¹ § 5. ust. 1. Rozporządzenia Nr 37 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego.

⁵² Art. 13. Ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

1. budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody,
2. chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu,
3. polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody,
4. pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów,
5. użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody,
6. zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody,
7. pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu,
8. niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów,
9. palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
10. prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony,
11. stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów,
12. zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
13. połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych,
14. ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
15. wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁵³,

---

⁵³ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz.U. 2024 poz. 44.

16. wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
17. ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
18. umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego,
19. zakłócania ciszy,
20. używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
21. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,
22. biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska; 24) prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
23. wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska,
24. wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych,
25. organizacji imprez rekreacyjno-sportowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska⁵⁴.

Zakres rzeczowy planowanych w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” inwestycji infrastrukturalnych (zasięg lokalny), a także ich lokalizacja będą uwzględniały wszelkie uwarunkowania organizacyjno – prawne związane z funkcjonowaniem rezerwatów, a także wskazane powyżej ograniczenia określone przez organy ochrony środowiska.

Inne formy ochrony

Ważnym elementem podlegającym ochronie są użytki ekologiczne. Jest to forma ochrony i zachowania śródleśnych bagien, starorzeczy oraz

---

⁵⁴ Art. 15. Ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

torfowisk, które w korzystny sposób kształtują stosunki wodne oraz lokalny klimat. Są też ostoją rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Na obszarze MOF są nimi użytki:

- ⇒ „Żłobek” – bagna (67,30 ha),
- ⇒ „Dolina rzeki Tarasienki” (częściowo na obszarze MOF) – bagna, zbiorowiska łąkowe (70,76 ha),
- ⇒ „Luta” – bagna, zbiorowiska torfowisk (76,25 ha),
- ⇒ „Uroczysko Dekowina” – bagno śródleśne (3,11 ha),
- ⇒ „Skarpa Nadbużańska” (częściowo na obszarze MOF) – bagna, starorzecza (79,33 ha),
- ⇒ „Dolina rzeki Włodawki I” (częściowo na obszarze MOF) – śródleśne bagna, torfowiska i łąki (5,8 ha),
- ⇒ Dolina rzeki Krzemianki” – bagna, starorzecza, zbiorowiska zaroślowe (57,3 ha),
- ⇒ „Adamki” – bagno, zbiorowiska szuwarowe, torfowiska (6,0 ha).

Na obszarze MOF Włodawy znajduje się również 21 pomników przyrody, w większość zlokalizowane na terenie gminy wiejskiej Włodawa⁵⁵. Strategia uwzględnia także zakazy, jakie obowiązują w stosunku pomników przyrody, wynikające z art. 45 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody⁵⁶, który zakazuje realizacji przedsięwzięć prowadzących do:

1. niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
2. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
3. uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
4. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
5. likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodnoblotnych;
6. wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
7. zmiany sposobu użytkowania ziemi;
8. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
9. umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
10. zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;

---

⁵⁵ Państwowy Instytut Geologiczny, Objaśnienia do mapy geośrodowiskowej Polski.

⁵⁶ art. 45 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

11. umieszczania tablic reklamowych.

Zakres rzeczowy planowanych w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” inwestycji infrastrukturalnych (zasięg lokalny), a także ich lokalizacja będą uwzględniały wszelkie uwarunkowania organizacyjno – prawne związane z funkcjonowaniem pomników przyrody oraz użytków ekologicznych, a także wskazane powyżej ograniczenia określone przez organy ochrony środowiska.

Inwestycje zostaną zaplanowane ze szczególnym uwzględnieniem i troską o występujące wartościowe obiekty i tereny. W przypadku zaistnienia takiej konieczności, podjęte zostaną działania mające na celu **kompensację powstałych szkód** poprzez podejmowanie równoważących je działań, prowadzące do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia oraz do zachowania walorów krajobrazowych (np. sadzenie drzew, objęcie opieką stanowisk zagrożonych gatunków roślin i zwierząt, budowa schronień dla ptaków).

Planowane zadania inwestycyjne nie naruszają wyznaczonych dla obszarów chronionych zakazów oraz nie stanowią dla nich zagrożenia i nie naruszają wyznaczonych celów. Nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do poszczególnych form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze. Nie wpłyną w sposób znaczący na populacje siedlisk i gatunków. Przedsięwzięcia nie wpływają na łamanie zakazów i nie powodują utraty, fragmentacji siedlisk przyrodniczych, czy miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków fauny. Nie oddziałują też negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Wobec powyższego **nie stwierdza się wystąpienia podczas realizacji zadań istotnych problemów oddziałujących na występujące na tym terenie formy ochrony przyrody oraz bioróżnorodność.**

8.3.2. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną oraz stan flory i fauny

Większości zadań przewidzianych do wdrożenia w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” będzie miała pośredni, długoterminowy i pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków przed przystąpieniem do prac budowlanych przeprowadzona zostanie obserwacja miejsc lokalizacji poszczególnych inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. W przypadku, gdy planowane czynności będą wiązały się z naruszeniem zakazów określonych w art. 52 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody⁵⁷, przed ich wykonaniem uzyskane

---

⁵⁷ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

zostanie stosowne zezwolenie wydawane przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie.

Budynki użyteczności publicznej, w których zaplanowane zostały prace termomodernizacyjne i roboty budowlane stanowią potencjalne siedlisko chronionych gatunków ptaków, w tym: jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. Podczas realizacji robót w poszczególnych budynkach przestrzegane będą zakazy obowiązujące w odniesieniu do zwierząt chronionych, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt⁵⁸, tj. m.in. zakaz:

- ⇒ umyślnego zabijania zwierząt,
- ⇒ umyślnego okaleczania lub chwytania,
- ⇒ umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych,
- ⇒ transportu, chowu, zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków,
- ⇒ niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania,
- ⇒ niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień,
- ⇒ umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień,
- ⇒ zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków,
- ⇒ wwożenia z zagranicy lub wywożenia po za granicę państwa okazów gatunków,
- ⇒ umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca,
- ⇒ umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

Zaplanowane do realizacja działania, w celu ograniczenia i zapobiegania negatywnego oddziaływani na zwierzęta będą dostosowane do terminów rozrodu zwierząt. Zgodnie z par. 6 ust. 1 pkt 6 i 7 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną gatunkową⁵⁹ obowiązuje zakaz niszczenia ich siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania oraz zakaz niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk, lub innych schronień. Ponadto przed wykonaniem prac związanych z termomodernizacją budynków, przeprowadzona zostanie inwentaryzacja oraz ekspertyza przyrodniczą pod kątem występowania ptaków, w tym jerzyka (*Apus apus*) i wróbla (*Passer domesticus*) oraz nietoperzy. W razie stwierdzenia występowania ww. gatunków, termin i sposób wykonania prac należy

---

⁵⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. 2022 poz. 2380.

⁵⁹ Tamże.

dostosować do ich okresów lęgowych i rozrodczych oraz zgodnie ze wskazaniami w ekspertyzie przyrodniczej.

Planowana rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej spowoduje poprawę jakości wód powierzchniowych, co z kolei przyczyni się do stworzenia korzystnych warunków bytowania w rzekach i bezodpływowych ciekach wodnych na terenie MOF Włodawa organizmom wodnym.

W trakcie trwania realizacji inwestycji (na etapie budowy) potencjalne zagrożenie dla różnorodności biologicznej regionu może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez pracujący ciężki sprzęt. Prace budowlane, w połączeniu z regulacją stosunków wodnych, zwłaszcza odwodnienie terenu, mogą mieć znaczenie dla stopnia odwodnienia siedlisk przyrodniczych znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji. Ewentualne zanieczyszczenie terenu substancjami chemicznymi może prowadzić do pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych lub w skrajnych przypadkach ich zniszczenia. Zagrożenie to może mieć miejsce w przypadku awarii sprzętu technicznego używanego w trakcie prac budowlanych i wydostania się do środowiska substancji chemicznych (w tym ropopochodnych). Przewidywane drgania podłoża oraz hałas na etapie realizacji poszczególnych inwestycji, przypadkowe niszczenie środowiska bytowania zwierząt oraz roślin mogą zaburzyć migracje gatunków zamieszkujących dany obszar albo doprowadzić do wycofania się osobników danego gatunku z dotychczas zajmowanego terenu. Należy dopilnować, aby w trakcie prac budowlanych nie wystąpiły przypadkowe incydenty zabijania zwierząt żyjących na danym terenie, co zapobiegnie niekontrolowanemu zmniejszaniu ich populacji. W trakcie realizacji inwestycji przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, która określa, iż prace ziemne oraz inne prace wykonywane ręcznie, z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu, przeprowadza się w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom⁶⁰.

Zalecenia w zakresie zachowania różnorodności biologicznej (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- ⇒ Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.

---

⁶⁰ Art. 87a ust. 1 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

- ⇒ W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- ⇒ Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych.
- ⇒ Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- ⇒ W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji.
- ⇒ Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki.
- ⇒ W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów.
- ⇒ Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów.

Analiza oddziaływania na różnorodność biologiczną oraz stan flory i fauny w obrębie obszarów Natura 2000 oraz innych form ochrony przyrody przeprowadzona została w innej części niniejszego opracowania

8.3.3. Oddziaływanie na ludzi

Działania realizowane w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” w perspektywie średnio- i długoterminowej **wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, a także jakość oraz komfort życia**. Jednym z ważnych czynników tej zmiany będzie **rozwój infrastruktury komunikacyjnej MOF Włodawa opartej na wykorzystaniu technologii niskoemisyjnej (autobusy elektryczne)**. Utworzona sieć przystanków na obszarze miasta i gminy Włodawa wraz z intermodalnymi punktami przesiadkowymi ograniczy wykorzystanie transportu prywatnego (samochody osobowe mieszkańców u turystów), przyczyniając się w ten sposób do **zmniejszenia emisji spalin** do środowiska. Zadanie przyczyni się również do **poprawy klimatu akustycznego** na obszarze MOF Włodawa, a w szczególności w strefie miejskiej, poprzez zmniejszenie liczby użytkowanych pojazdów prywatnych. Do rezygnacji z samodzielnego przemieszczania się samochodami wpłynie również budowa i rozbudowa dróg dla rowerów, czyli alternatywnej formy niskoemisyjnego i cichego rodzaju transportu.

Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi miały również **działania związane ze przebudową i zwiększeniem efektywności energetycznej obiektów**

publicznych (placówki edukacyjne i inne stanowiące własność JST). Ich przebudowa oraz termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego przebywających w nich użytkowników, a także poprawi ich funkcjonalność oraz bezpieczeństwo wykorzystania/ przebywania. Wpłynie także pozytywnie na ograniczenie zapotrzebowania na zasoby tych budynków (energia cieplna i elektryczna).

Pozytywny wpływ na ludzi będą miały także działania związane z przedsięwzięciami zaplanowanymi w obszarze infrastruktury technicznej. Inwestycje z zakresu **gospodarki wodno – kanalizacyjnej poprawią warunki sanitarne na obszarze MOF**, zwiększając jednocześnie liczbę odebranych i oczyszczonych ścieków, a także **dostarczą mieszkańcom wodę o bezpiecznych parametrach użytkowych** wskazanych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁶¹.

W ramach rozwoju e-usług na terenie MOF Włodawa zaplanowano **uruchomienie elektronicznych e-usług publicznych** na 4 poziomie dojrzałości dotyczących spraw podatkowych, oświatowych, procedury wydawania i konsultacji dokumentów planistycznych dotyczących zagospodarowania przestrzennego, procedury konsultacji zdalnych z Radnymi oraz systemu elektronicznego obiegu dokumentów. Działania te będą wymagały **zakupu i montażu sprzętu komputerowego (w tym serwery)** w specjalnie wyodrębnionych pomieszczeniach. Zarówno same miejsca lokalizacji wskazanego wyposażenia, np. serwerownia, jak i warunki i zasady korzystania z tych pomieszczeń **będą zgodne z zasadami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 roku w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy**⁶². Umożliwi to uniknięcie ewentualnego negatywnego wpływu pola magnetycznego oraz innych czynników negatywnych na zatrudnione tam osoby na etapie eksploatacji.

Inwestycje w trasy rowerowe oraz rozwój infrastruktury turystycznej wzmocnią oddziaływanie zadań promujących ochronę środowiska skierowanych do najmłodszych w ramach zadania „Wsparcie specjalistyczne dla dzieci przedszkolnych na terenie MOF Włodawa”. Zaplanowano realizację zajęć, które zapewnią dzieciom ze specjalnymi potrzebami, w tym dzieciom niepełnosprawnym, osiągnięcie jak najlepszego poziomu funkcjonowania psychicznego i fizycznego (adekwatnie do możliwości). W trakcie zajęć dzieci będą mogły zapoznać się z zasadami ekologii, a następnie wykorzystać zdobytą wiedzę bezpośrednio w praktyce, np. podczas wycieczki rowerowej. Sprzyjać to będzie kształtowaniu postaw proekologicznych u najmłodszych.

---

⁶¹ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Dz.U. 2017 poz. 2294.

⁶² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Dz.U. 2003 nr 169 poz. 1650.

Oddziaływania niekorzystne dla ludzi przebywających w najbliższym sąsiedztwie obszarów/ miejsc objętych inwestycjami **będą generowane podczas prac remontowo – budowlanych w obiektach publicznych, a także inwestycjach w infrastrukturę techniczną** (infrastruktura turystyczna, sieć wod. – kan.). Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz sporadycznymi utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą **bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót**. W związku z powyższym **nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi, ich zdrowie i bezpieczeństwo przedsięwzięć wskazanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”**.

Zalecenia dotyczące ochrony ludzi:

- ⇒ Opracowanie procedur na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zagrożenia życia lub zdrowia pracowników lub zminimalizować to zagrożenie.
- ⇒ Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
- ⇒ Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne należy gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu.
- ⇒ Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją.
- ⇒ Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas. W przypadku istotnego zagrożenia hałasem należy rozważyć zastosowanie ekranów.
- ⇒ Stosowanie przepisów BHP.
- ⇒ Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- ⇒ Na etapie eksploatacji – prowadzenie monitoringu powietrza.
- ⇒ Prowadzenie robót budowlanych w sposób nie stwarzający zagrożenia życia lub zdrowia dla pracowników.

8.3.4. Oddziaływanie na zasoby wodne

WODY PODZIEMNE

Część zadań inwestycyjnych zaplanowanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” związana jest bezpośrednio z rozbudową systemów kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowej. Wpłynie to korzystnie na stan jakości wód powierzchniowych oraz wód podziemnych, a także podniesie standardu życia mieszkańców MOF Włodawa.

Dla GZWP nr 407 Niecka Lubelska wskazano obszar ochronny ze względu na występowanie w jego obrębie terenów podatnych i bardzo podatnych na zanieczyszczenie. Ze względu na rozmiar obszaru ochronnego podzielono go na cztery podobszary:

- ⇒ podobszar A – tereny bardzo podatne na zanieczyszczenie, na których czas przepływu wody z powierzchni terenu do poziomu wodonośnego wynosi <5 lat. Obejmuje on tereny płytkiego występowania poziomu wód szczelinowych, gdzie zbiornik wód podziemnych jest praktycznie pozbawiony izolacji od powierzchni terenu,
- ⇒ podobszar B – tereny podatne na zanieczyszczenie, na których czas przepływu wody wynosi od 5 do 25 lat. Poziom zbiornikowy występuje pod słabo przepuszczalnymi osadami czwartorzędu, których miąższość jest stosunkowo niewielka i nie zapewnia wystarczającej izolacji zbiornika,
- ⇒ **podobszar C – obszary miejskie, do tego podobszaru włączono tereny położone w obrębie miast: Włodawa, Łęczna, Chełm, Rejowiec, Krasnystaw, Zamość, Tomaszów Lubelski, Hrubieszów,**
- ⇒ podobszar D – tereny ochrony pośredniej ujęć wód podziemnych. Na obszarze zbiornika znajdują się cztery ustanowione tereny ochrony pośredniej wód podziemnych. Strefy ochronne, wraz z terenami ochrony pośredniej, wyznaczono dla ujęć: „Polna” w Rejowcu Fabrycznym, „Trubaków” w Chełmie, „Bariera” w Chełmie oraz ujęcia Ekologicznego Centrum Przetwórstwa Leśno-Rolno-Spożywczego „Quincepol” w Grabniku Dolnym.

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia nie będą wpływać negatywnie na wody GZWP 407 Niecka Lubelska. Na obszarze tym nie planuje się wprowadzenia szczególnych ograniczeń w zagospodarowaniu. Zagospodarowanie terenu wymagać będzie stosowania się do zasad ustalonych w:

- ⇒ „Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustalenia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość)”⁶³, zatwierdzona przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją z dnia 24 lipca 1997 r.,
- ⇒ „Dodatek do dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka lubelska (Chełm-Zamość)”⁶⁴, który został zatwierdzony przez Ministra Środowiska decyzją z dnia 1 września 2016 r.

---

⁶³ Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustalenia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość), zatwierdzona przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją z dnia 24 lipca 1997 r. (znak: KDH1/013/6017/97).

⁶⁴ Dodatek do dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka lubelska (Chełm-Zamość), zatwierdzony przez Ministra Środowiska decyzją z dnia 1 września 2016 r. (znak: DGKII.4731.128.2015.AK).

Podczas realizacji poszczególnych przedsięwzięć przestrzegane będą zakazy i nakazy nałożone na obszary ochronne oraz strefy ochronne ujęć wód podziemnych, a także uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie.

Zadania z zakresu zagwarantowania mieszkańcom wody pitnej dobrej jakości oraz racjonalizacja zużycia wody będzie miało pozytywny wpływ na wody na terenie MOF Włodawa. Zapewnienie odpowiedniej dostarczenia odpowiedniej jakości wody spełniającej parametry jakościowe będzie możliwe poprzez bieżącą kontrolę urzędzeń wodociągowych zapewniających dostarczania wody mieszkańcom. Ponadto promowane będą działania w zakresie racjonalizacji zużycia wody, szczególnie w miesiącach letnich, gdzie występuje zagrożenie suszy. Planuje się również przedsięwzięcia dotyczące budowy sieci kanalizacji sanitarnej, co będzie miało istotny wpływ na jakość wód oraz gleb na terenie MOF Włodawa. Pozwoli to na ograniczenie ilości odprowadzanych zanieczyszczeń do środowiska. Przyczyni się również do ograniczenia zagrożeń zdrowotnych mieszkańców, a także poprawi poziom ich życia.

Na etapie prac związanych z budową sieci wodno-kanalizacyjnej nieunikniona będzie ingerencja w pokrywą glebową. Działanie to jest niezbędne, ale będzie krótkotrwałe i nie spowoduje pogorszenia stanu środowiska. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć jest korzystne dla środowiska naturalnego i jego poszczególnych składników, pośrednio oddziałując również na funkcjonowanie flory i fauny.

W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej na tereny dotychczas nieuzbrojone w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Na etapie budowy mogą być odczuwalne negatywne efekty związane z prowadzonymi pracami budowlanymi. Funkcjonowanie sieci wodociągowej natomiast nie powoduje żadnych negatywnych oddziaływań na środowisko podczas jej eksploatacji. Pomimo przewidywanych krótkotrwałych, przemijających zagrożeń środowiska przyrodniczego podczas realizacji przedmiotowych inwestycji, tj. nadmierny hałas, wzmożony ruch środków transportu, okresowa ingerencja w faunę i florę, wywrą one długotrwałe korzyści w trakcie ich eksploatacji, m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniej jakości i sprawności funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej, zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych oraz podniesienie jakości wody. Elementy te niewątpliwie wywrą pozytywny wpływ na środowisko przyrodnicze, zdrowie mieszkańców oraz poprawę jakości ich życia.

WODY POWIERZCHNIOWE

Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych, podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane są z potencjalnymi zagrożeniami dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii. W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy.

Podczas realizacji inwestycji przestrzegane będą zakazy i nakazy nałożone na obszary ochronne oraz strefy ochronne ujęć wód podziemnych, a także uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Przedsięwzięcia będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie. W związku z powyższym **nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na zasoby wodne przedsięwzięć wskazanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.**

Zalecenia dotyczące ochrony wód podziemnych i powierzchniowych ziemi:

- ⇒ Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni.
- ⇒ Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację.
- ⇒ W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów.
- ⇒ W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną.
- ⇒ Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz inne materiałów.
- ⇒ Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.
- ⇒ Właściwe postępowanie z odpadami.
- ⇒ Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne należy gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu.

- ⇒ Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- ⇒ Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.
- ⇒ Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach).
- ⇒ Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód.

8.3.5. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Działania realizowane w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” w perspektywie średnio- i długoterminowej **wpłyną pozytywnie na jakość powietrza atmosferycznego**. Jednym z ważnych czynników tej zmiany będzie **rozwój infrastruktury komunikacyjnej MOF Włodawa opartej na wykorzystaniu technologii niskoemisyjnej (autobusy elektryczne)**. Utworzona sieć przystanków na obszarze miasta i gminy Włodawa wraz z intermodalnymi punktami przesiadkowymi ograniczy wykorzystanie transportu prywatnego (samochody osobowe mieszkańców u turystów), przyczyniając się w ten sposób do **zmniejszenia emisji spalin** do środowiska. Do eliminacji problemu złej jakości powietrza przyczyni się również zaplanowane tworzenie miejsc przesiadkowych typu „park & ride” oraz „park & drive”. Ich celem jest przede wszystkim ograniczenie ruchu, dając możliwość pozostawienia samochodu i kontynuowania jazdy transportem publicznym. Wpływ na poprawę jakości powietrza ma również **zastępowanie tradycyjnych środków lokomocji przez korzystanie ze ścieżek rowerowych i komunikacji zbiorowej**.

Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest **niska emisja z instalacji grzewczych budynków**. **Termomodernizacja obiektów publicznych** umożliwi znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektów i zapewnienia c.w.u. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, redukcję emisji gazów cieplarnianych, przekładając się na zmniejszenie oddziaływania antropogenicznego na klimat. Malejące zapotrzebowanie na surowce energetyczne powoduje zmniejszenie ingerencji w środowisko naturalne związane z ich wydobywaniem. Prace wydobywcze mogą mieć pośredni negatywny wpływ na stosunki wodne oraz gleby, a w zależności od ich rodzaju mogą także naruszać powierzchnię ziemi niszcząc siedliska roślin, tereny lęgowe oraz żerowiska zwierząt.

W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. W przypadku robót ziemnych może występować niewielkie zapylenie placu budowy o jego najbliższego otoczenia. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych. Oceniono, że **wyznaczone w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na klimat.**

Zalecenia dotyczące ochrony powietrza atmosferycznego:

- ⇒ Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych.
- ⇒ Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.
- ⇒ Poglębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia.
- ⇒ Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
- ⇒ Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej.
- ⇒ Stosowanie przepisów BHP.
- ⇒ Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin.
- ⇒ Na etapie eksploatacji – prowadzenie monitoringu powietrza.
- ⇒ Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów.
- ⇒ Przestrzeganie zaostrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

8.3.6. Oddziaływanie na krajobraz i powierzchnię ziemi

Wśród przedsięwzięć zaplanowanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” znajdują się takie, których **realizacja będzie wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym**, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań zarówno negatywnych, jak i pozytywnych. Należą do nich inwestycje dotyczące:

- ⇒ rozwoju transportu publicznego,
- ⇒ budowy oraz rozbudowy ciągów pieszo-rowerowych,
- ⇒ budowy parkingów i centr przesiadkowych,
- ⇒ budowy sieci uzbrojenia terenu,
- ⇒ rozbudowy oraz termomodernizacji wybranych obiektów użyteczności publicznej.

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej: *„Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany”*⁶⁵. Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na budowie dróg, termomodernizacji obiektów, rozbudowie infrastruktury wodno-ściekowej, budowę ścieżki rowerowej, konserwacji systemu melioracyjnego powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni element infrastruktury technicznej nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko.

Do poprawy estetyki przestrzeni przyczynią się także działania dotyczące, m.in. termomodernizacji budynków, rozwoju i zagospodarowania terenów zielonych, rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury (np. zielone ściany i dachy). Wprowadzanie terenów zieleni oraz działania polegające na odnowie zdegradowanych obszarów wpłyną bezpośrednio korzystnie na ten komponent środowiska. Ponadto potencjalne pozytywne oddziaływanie będą miały zadania m.in. z zakresu rozbudowy budynków. Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Budowa systemu komunikacji autobusowej może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni (wiaty, parkingi, oznaczenia graficzne itp.). Jednak z uwagi na powierzchniowych charakter dróg, nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Sporadyczne przypadki tj. budowa obiektu inżynierskiego lub inżynierskiego, skrzyżowań itp. mogą powodować zaburzenia w lokalnym krajobrazie z uwagi na ich rozmiary w przestrzeni. Na etapie realizacji inwestycji drogowych negatywne chwilowe oddziaływanie może wystąpić z uwagi na prowadzone wykopy, przemieszczanie mas ziemnych, prace „wysokich” maszyn, tj. żurawi, dźwigów, które mogą być widoczne z dużych odległości.

Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na krajobraz oraz powierzchnię ziemi, ale będzie prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni publicznej. Część z tych czynników można zminimalizować poprzez stosowanie działań ograniczających, a część zupełnie wyeliminować poprzez

---

⁶⁵ Zalecenie CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, (Przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 6 lutego 2008 r. na 1017 posiedzeniu Zastępców Ministrów).

wdrożenie odpowiedniego systemu edukacji ekologicznej i prowadzenie działań naprawczo-prewencyjnych. Istotą jest więc zaplanowanie takich działań ochronnych, które ograniczą zjawisko degradacji powierzchni ziemi i przywrócą stan zgodny ze standardami w tym zakresie. Oceniono, że **wyznaczone w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.**

Zalecenia dotyczące ochrony krajobrazu i powierzchnię ziemi:

- ⇒ Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni.
- ⇒ Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację.
- ⇒ W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów.
- ⇒ W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną.
- ⇒ Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.
- ⇒ Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne należy gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu.
- ⇒ Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- ⇒ Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.
- ⇒ Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę krajobrazu i powierzchni ziemi.

8.3.7. Oddziaływanie na klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury oraz częstotliwości i nasilenie zjawisk ekstremalnych, obserwowane w ostatnich kilku dekadach, pogłębiają się. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że **zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju na wszystkich poziomach aktywności ekonomicznej.** „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu

warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, a także z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu działań adaptacyjnych nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy⁶⁶. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych w dolumencie działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). Produkcja biomasy będzie podlegać takim samym ograniczeniom jak cała produkcja rolna ze względu na zmniejszenie dostępności wody, ograniczenie wydajności produkcji. W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii.

Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą z nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów. Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności, m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Miasta zagrożone są bezpośrednio szczególnie trzema zjawiskami: intensyfikacją miejskiej wyspy ciepła i silnymi ulewami powodującymi podtopienia oraz suszą sprzyjającą deficytowi wody w miastach. W mniejszym stopniu zagrożenie stanowią silne wiatry, które z uwagi na dużą szorstkość podłoża tracą swoją siłę, jednakże zagrożenie to może

---

⁶⁶ Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Strategiczny_plan_adaptacji_2020.pdf

dotyczyć małych miast oraz przedmieść o zabudowie rozproszonej. Miejska wyspa ciepła jest efektem zaburzonego przez powierzchnie sztuczne (asfalt, beton, pokrycia dachów itp.) przebiegu procesów wymiany energii między podłożem a atmosferą. Niewłaściwa gospodarka przestrzenna oraz zbyt niska pojemność retencyjna ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie wiosenno - letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania.

Działania ujęte w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” będą charakteryzowały się oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działanie obejmujące:

- ⇒ utworzenie miejsko – gminnego systemu komunikacji pasażerskiej opartego na autobusach elektrycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą,
- ⇒ rozbudowę i termomodernizację obiektów publicznych,
- ⇒ budowa miejsko – gminnego systemu ścieżek turystycznych wraz z parkingami park & ride, park & drive,

przyczynią się do bezpośredniej i długotrwałej poprawy stanu powietrza na obszarze MOF Włodawa w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń.

Na etapie opracowania koncepcji technicznej poszczególnych przedsięwzięć należy wprowadzić rozwiązania, które będą minimalizować negatywne oddziaływanie zmian klimatycznych na produkty i rezultaty zaplanowanych przedsięwzięć, w tym:

- ⇒ zastosowanie konstrukcji zapewniających stabilne posadowienie elementów architektoniczno - budowlanych,
- ⇒ wykorzystanie materiałów budowlanych i technologii odpornych na zjawiska pogodowe (grad, opady śniegu, ulewy).
- ⇒ zastosowanie materiałów budowlanych odpornych na wysokie i niskie temperatury oraz jej dobową zmienność.

Powinny one zostać określone w dokumentacjach technicznych poszczególnych przedsięwzięć w formie norm, aprobat technicznych, certyfikatów itp.

Zalecenia dotyczące ochrony klimatu:

- ⇒ Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu.

- Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych.
- ⇒ Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.
  - ⇒ Poglębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia.
  - ⇒ Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
  - ⇒ Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej.
  - ⇒ Stosowanie przepisów BHP.
  - ⇒ Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin.
  - ⇒ Na etapie eksploatacji – prowadzenie monitoringu powietrza.
  - ⇒ Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów.
  - ⇒ Przestrzeganie zaostrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

8.3.8. Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Przedsięwzięcia wyznaczone w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” mają **neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki**. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej (bezemisyjny transport publiczny, ścieżki rowerowe) bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez ograniczenie występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni drogowych, a także ruchem pojazdów wielkogabarytowych oraz nadmiernym ruchem lokalnym. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych itp.) będzie wymagało od inwestora **uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków** postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych. W prowadzonym procesie inwestycyjnym bezwzględnie powinny być **przestrzegane zasady określone w Ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami**⁶⁷.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie bezpośrednio obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Niekorzystne oddziaływanie najczęściej może wiązać się niedogodnościami wynikającymi z wibracji pochodzącymi z pracy ciężkiego sprzętu budowlanego, co w skrajnych przypadkach może wiązać się z naruszeniem pierwotnego stanu budynku. Jednakże przy zastosowaniu odpowiedniej odległości od zabytków i stosownych zabezpieczeń możliwe jest całkowite uniknięcie negatywnego oddziaływania. W chwili przygotowania niniejszego

---

⁶⁷ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, . Dz.U. 2022 poz. 840.

opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac może spowodować zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Naczelną zasadą realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno - kulturowe poprzez zastosowanie rozwiązań projektowych przyjaznych środowisku kulturowemu i naturalnemu. W „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” przewidziano także zadania nieinwestycyjne związane z edukacją najmłodszych w zakresie kultury i lokalnego dziedzictwa. Działania takie pozwolą przybliżyć lokalnej społeczności znaczenie i wartość tych obiektów.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne przedsięwzięć wskazanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Zalecenia w zakresie zachowania zabytków i dóbr materialnych):

- ⇒ Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga wcześniejszych terenowych inwentaryzacji historycznych. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w substancji zabytkowej i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji.
- ⇒ Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu/ obiektów i przekształcenia jego powierzchni,
- ⇒ Zminimalizowanie ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu.
- ⇒ W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną.
- ⇒ Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk.
- ⇒ Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony zabytków.

8.3.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Na podstawie przeprowadzonej analizy należy wskazać, iż **na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych** wyznaczonych w projekcie „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” **będą wykorzystywane zasoby naturalne**, tj. woda, gleba, zasoby kopalin. **Największe zużycie surowców naturalnych** będą **generowały inwestycje związane z budową/ przebudową infrastruktury technicznej** (sieć wod. – kan., infrastruktura

turystyczna, elementy trwałe systemu komunikacji, np. wiaty, parkingi) oraz **przedsięwzięcia dotyczące przebudowy i termomodernizacji obiektów publicznych**. Przewidywane działania mogą wiązać się z **krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem** na opisywany komponent środowiska. Nieuniknionym, niekorzystnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie **trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych** pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych (infrastruktura turystyczna, mobilność). Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów. Mając jednak na uwadze **lokalny charakter zaplanowanych inwestycji** oraz **zastosowanie przyjaznych środowisku rozwiązań technicznych i technologicznych**, nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska przedsięwzięć wskazanych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

Pozytywnym, długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów, w szczególności **węgla, wody, energii elektrycznej i ciepłej, a także paliw**. Wynika to bezpośrednio ze strategicznego planu inwestycyjnego, gdzie wskazano przedsięwzięcia dotyczące zarówno termomodernizacji i remontów obiektów publicznych oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii, jak i zadania związane z wdrożeniem komunikacji pasażerskiej bezemisyjnej opartej na autobusach elektrycznych, a także rozbudowę infrastruktury turystycznej przyjaznej środowisku na obszarze MOF (skanalizowanie ruchu turystycznego, ograniczenie nielegalnych penetracji terenów chronionych, rozwój funkcji edukacyjno – informacyjnych itp.).

8.4. Oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane i inne

---

W niniejszej „Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” przeprowadzono analizę wpływu na środowisko planowanych przedsięwzięć w ramach ponadlokalnej strategii ZIT przy założeniu, że zaplanowane przedsięwzięcia będą spełniały wszystkie obowiązujące obecnie wymagania przepisów prawa ochrony środowiska. Zakres i forma przedstawionych niżej przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko jest zgodna z ustaleniami art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁶⁸.

---

⁶⁸ Art. 51 ust. 2 pkt. 2e ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

Przedstawiona ocena ma charakter pogładowy, gdyż dla przedsięwzięć faktycznie oddziałujących na środowisko powinny zostać opracowane szczegółowe raporty o oddziaływaniu na środowisko na etapie ubiegania się o pozwolenie na budowę.

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” w kontekście oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego, stałego i chwilowego oraz pozytywnego i negatywnego na środowisko przyrodnicze przedstawione zostało poniżej.

NATURA 2000 I INNE OBSZARY CHRONIONE

Wszelkie prace budowlano-modernizacyjne nie będą oddziaływać na obszar Natura 2000 oraz inne obszary i obiekty chronione. Ich realizacja może mieć miejsce tylko po przeprowadzeniu odpowiednich postępowań i uzyskania odpowiednich zgód. Każde nowe planowane zagospodarowanie będzie poprzedzone sporządzeniem inwentaryzacji przyrodniczej.

RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, ZWIERZĘTA I ROŚLINY

Największe oddziaływania bezpośrednio i pozytywne będą wykazywały działania mające na celu rozbudowę sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, a także utworzenie bezemisyjnego systemu komunikacji. W perspektywie długoterminowej przyczynią się do poprawy warunków środowiskowych oraz zachowania i utrwalenia różnorodności biologicznej.

ZDROWIE I ŻYCIE LUDZI

Wszystkie zaproponowane działania mają bezpośredni i pośredni, długoterminowy i stały pozytywny wpływ lub wpływają obojętnie na zdrowie i życie ludzi. Szczególnie dotyczy to inwestycji wpływających na poprawę warunków życia mieszkańców obszaru MOF, zapobiegających pogarszaniu się otaczającego ich środowiska i uciążliwych na problem stanu przyrody. Przejściowe uciążliwości mogą wystąpić na etapie budowy (realizacji) niektórych inwestycji.

WODY

Długotrwałe oddziaływanie pozytywne poprzez ograniczenie przenikania nieczystości i szkodliwych substancji do wód, m.in. uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej.

POWIETRZE I KLIMAT

Oddziaływanie bezpośrednie, negatywne (na etapie budowy - emisja pyłu przy pracach ziemnych), pośrednie, długotrwałe, pozytywne (ograniczenie emisji spalin z pojazdów mechanicznych). W założeniu Strategii działania z zakresu wymiany systemów grzewczych w budynkach, termomodernizacji budynków oraz montaż odnawialnych źródeł energii mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie MOF.

KLIMAT AKUSTYCZNY

Wzrost hałasu na etapie budowy miejsko - gminnego systemu komunikacyjnego (autobusy elektryczne) – oddziaływania pośrednie i chwilowe, negatywne (w czasie prowadzonych robót, dotyczy sprzętu budowlanego), stałe, długotrwałe, negatywne - na etapie eksploatacji, w miejscach lokalizacji parkingów i skrzyżowań głównych arterii drogowych może dojść do ponadnormatywnych przekroczeń poziomu hałasu, uciążliwość dla ludzi. W założeniu, utworzenie systemu transportu publicznego, opartego na autobusach elektrycznych, ma na celu zmniejszenie emisji spalin do środowiska.

POWIERZCHNIA ZIEMI

Przekształcenia powierzchni ziemi związane z rozbudową sieci wodno – kanalizacyjnej i infrastruktury turystycznej - w trakcie prowadzonych robót budowlanych występuje oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie, krótkotrwałe, negatywne (na etapie budowy i prac ziemnych zdjęta warstwa ziemi).

KRAJOBRAZ

W trakcie prowadzonych robót budowlanych wystąpi oddziaływanie negatywne na środowisko przyrodnicze o charakterze bezpośrednim i pośrednim oraz krótkotrwałym (tymczasowym). Zadania zrealizowane zostaną jednak w sposób bezpieczny dla krajobrazu i umożliwiający zachowanie jego najcenniejszych elementów.

ZASOBY NATURALNE

Wszystkie zaproponowane działania posiadają wpływ bezpośredni i pośredni, długoterminowy i pozytywny lub brak wpływu. Zaplanowane zadania mają na celu poprawę stanu elementów środowiska na terenie MOF Włodawa.

DOBRA KULTURY

Przy właściwym przygotowaniu inwestycji brak oddziaływań. Niewielkie oddziaływania mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji przedsięwzięć

znajdujących się w bezpośredniej bliskości przedmiotów cennych kulturowo.

8.5. Oddziaływanie przedsięwzięć na środowisko na etapie budowy

---

Etap wdrażania zadań inwestycyjnych (projektów strategicznych), tj. etap realizacji robót budowlanych i montażowych, określonych dla projektów wskazanych na „Liście przedsięwzięć realizujących cele Strategii MOF Włodawa” **będzie wiązał się z ich negatywnym oddziaływaniem na środowisko naturalne.** Jednak ze względu na czas trwania prac uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter krótkotrwały, przejściowy.

Inwestor zobowiązany będzie do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁶⁹, tj. uwzględniania ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy wskazanego aktu prawnego zobowiązują inwestora do **oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleb, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych.** Wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji.

Poniżej przedstawiono analizę oddziaływania zaplanowanych zadań inwestycyjnych na etapie ich budowy w odniesieniu do głównych elementów środowiska i warunków życia.

POWIETRZE ATMOSFERYCZNE I KLIMAT

Emisja pyłów związana będzie głównie z transportem i przemieszczeniem materiałów sypkich, pylastych czy urobku ziemnego. Praca środków transportu i maszyn roboczych wiązać się będzie z okresowo zwiększoną emisją szkodliwych substancji gazowych (spalin). Niewykluczone jest generowanie pyłów na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej jak również okładzin hamulcowych i spalin pojazdów starszej generacji, co może powodować lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji w powietrzu. Dotyczy to substancji emitowanych z silników spalinowych z transportu i ciężkich maszyn oraz prac spawalniczych. Wszystkie te szkodliwe emisje pyłów, gazów i związków organicznych będą krótkotrwałe, w trakcie realizacji poszczególnych zamierzonych prac oraz w ilościach niezagrażających zdrowiu mieszkańców. W tym wypadku istotną rolę odgrywać będzie aspekt organizacyjny, ponieważ sposób prowadzenia prac oraz wykorzystywanie sprzętu spełniającego odpowiednie normy

---

⁶⁹ Art. 75 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych.

POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBA

Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i gleby związane będzie głównie z etapem realizacji planowanych inwestycji – przemieszczaniem mas ziemnych w czasie prac budowlanych i ubiciem gleb wokół placów budowy. Ewentualne oddziaływanie na etapie prowadzenia prac budowlanych będzie się wiązać ze zniszczeniem wierzchniej warstwy gleby przez pojazdy i maszyny używane przy prowadzonej budowie i modernizacji zaplanowanych inwestycji. Działania te będą miały charakter lokalny, jako że ograniczają się do obszarów, na których są przeprowadzane prace.

Przemieszczanie mas ziemnych oraz wykopy związane będą głównie z realizacją przedsięwzięć z zakresu budowy i przebudowy sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej, a także infrastruktury turystycznej. Przy pracach związanych z korzystaniem ze sprzętu budowlanego zawsze istnieje niewielkie ryzyko zanieczyszczenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii takiego sprzętu. Jednakże stosowanie odpowiednich środków zapobiegawczych może wykluczyć ryzyko wystąpienia takiej awarii. Należy także unikać wkraczania ciężkiego sprzętu na tereny naturalne i nieprzekształcone, a po zakończonych pracach budowlanych teren budowy powinien zostać uporządkowany i przywrócony do stanu pierwotnego lub zbliżonego do naturalnego.

WODY PODZIEMNE

W związku z tym, iż większość zadań inwestycyjnych znajduje się aktualnie na etapie planowania, nie są znane szczegółowe informacje dotyczące ich zakresu rzeczowego oraz precyzyjnej lokalizacji. Po opracowaniu koncepcji końcowych rozwiązań technicznych inwestor wystąpi, w razie konieczności, o pozyskanie niezbędnych pozwoleń, opinii i akceptacji. Jednak charakter zaplanowanych przedsięwzięć nie wskazuje, aby mogły one mieć negatywny wpływ i oddziaływanie na wody podziemne. Jedynie w przypadku wystąpienia awarii takich, jak niekontrolowany wyciek paliwa z pracującego sprzętu budowlanego, czy też innych substancji chemicznych (masy uszczelniające, farby) możliwe jest zanieczyszczenie środowiska wodnego.

W trakcie prac budowlanych potencjalne zagrożenie dla wód podziemnych stanowi proces wypłukiwania zanieczyszczeń z materiałów odpadowych oraz materiałów stosowanych podczas przebudowy. Potencjalne zagrożenie stanowi również przenikanie do wód substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów czy odprowadzania do wód bez oczyszczenia ścieków bytowych i przemysłowych z baz budowlanych. Oddziaływanie to ustąpi z chwilą zakończenia robót budowlanych. W celu uniknięcia wskazanych sytuacji

należy dopilnowywać, aby plac budowy (ew. miejsce stacjonowania pojazdów mechanicznych, maszyn, urządzeń) posiadał utwardzoną, nieprzepuszczalną powierzchnię oraz był odwadniany. Urządzenia odwadniające będą skuteczne w zmniejszeniu wilgotności gruntów i będą zapewniać dostatecznie szybki spływ wody ze wszystkich punktów placu budowy. Preferowane są urządzenia, w których wykorzystywane są procesy naturalnego samooczyszczania, które wpływają korzystnie na bilans wodny danego terenu. Podczas budowy instalacji kanalizacyjnych i wodociągowych nowoczesne technologie budowy rurociągów wykorzystujące przeciski metodą sterowaną i odwierty minimalizują zakłócenia w stosunkach wodnych.

Zaplanowane do realizacji projekty nie będą wpływać negatywnie na wody GZWP 407 Niecka Lubelska. Na obszarze tym nie proponuje się wprowadzenia szczególnych ograniczeń w zagospodarowaniu. Wymagane będzie stosowanie się do zasad ustalonych w:

- ⇒ „Dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustalenia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość)⁷⁰, zatwierdzona przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją z dnia 24 lipca 1997 r.,
- ⇒ „Dodatku do dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka lubelska (Chełm-Zamość)⁷¹”, który został zatwierdzony przez Ministra Środowiska decyzją z dnia 1 września 2016 r.

Podczas realizacji inwestycji przestrzegane będą zakazy i nakazy nałożone na obszary ochronne oraz strefy ochronne ujęć wód podziemnych, a także uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie.

WODY POWIERZCHNIOWE

Podobnie jak w przypadku środowiska gruntowego i wód podziemnych, podczas wykonywania prac budowlanych mogą mieć miejsce jedynie potencjalne, krótkookresowe negatywne oddziaływania na wody powierzchniowe. Działania te związane będą z potencjalnymi zagrożeniami

---

⁷⁰ Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustalenia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość), zatwierdzona przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją z dnia 24 lipca 1997 r. (znak: KDH1/013/6017/97).

⁷¹ Dodatek do dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka lubelska (Chełm-Zamość), zatwierdzony przez Ministra Środowiska decyzją z dnia 1 września 2016 r. (znak: DGKII.4731.128.2015.AK).

dla jakości wód powierzchniowych na skutek przenikania do nich substancji chemicznych z pracujących maszyn, urządzeń budowlanych i pojazdów, w szczególności w przypadku ich awarii. W przypadku prac ziemnych szczególnie duże jest niebezpieczeństwo czasowego zmętnienia wody w niewielkich ciekach w pobliżu terenu budowy.

Podczas realizacji inwestycji przestrzegane będą zakazy i nakazy nałożone na obszary ochronne oraz strefy ochronne ujęć wód podziemnych, a także uwzględniona będzie obowiązująca na danym terenie odpowiednia polityka planowania przestrzennego z dominującą funkcją ochronną. Ponadto inwestycje będą prowadzone zgodnie z przepisami, wobec czego w wymaganych przypadkach pozyskiwane będą odpowiednie pozwolenia i zezwolenia uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie.

KLIMAT AKUSTYCZNY

Negatywne krótkoterminowe oddziaływanie może wystąpić na etapie realizacji inwestycji związanych z przeprowadzeniem robót remontowo-budowlanych. Do zadań, które będą miały negatywny wpływ na klimat akustyczny terenów przyległych należą m.in.: rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, termomodernizacja obiektów publicznych, elementy infrastruktury turystycznej. Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe, urządzenia budowlane i środki transportu. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 roku w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska⁷². Ze względu na emitowany hałas prace budowlane powinny być wykonywane jedynie w porze dziennej.

Na etapie budowy źródłem hałasu emitowanego do otoczenia mogą być maszyny budowlane, w tym: koparki, ładowarki, spychacze, itp., sprzęt specjalistyczny taki jak wiertarki, młoty, urządzenia pomocnicze, takie jak sprężarki, kompresory, itd. Należy używać sprzętu i urządzeń w osłonach dźwiękoszczelnych oraz stosować odpowiedni sprzęt i środki transportu, przy czym ważna jest tutaj zarówno jakość sprzętu, jego prawidłowa eksploatacja i konserwacja, jak i dodatkowe wyposażenie w urządzenia zmniejszające niekorzystne oddziaływanie na środowisko. Należy także używać sprzętu nowego, dla którego obowiązują obecnie wymagania odnośnie emisji hałasu do środowiska.

---

⁷² Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska, Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718.

Zalecenia dotyczące ochrony przed hałasem i drganiami:

- ⇒ Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 6:00 a 22:00.
- ⇒ W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia.
- ⇒ Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwie z dala od okien budynków mieszkalnych.
- ⇒ Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu.
- ⇒ Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas.
- ⇒ Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.
- ⇒ Stosowanie tzw. cichych nawierzchni.
- ⇒ Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko.
- ⇒ Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów.
- ⇒ Sprawne przeprowadzenie prac.
- ⇒ Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją.
- ⇒ Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękoochronną, dostosowanych do wymogów siedliska.
- ⇒ Stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji drogowych (szczególnie w miejscach przejścia dróg uciążliwych przez tereny mieszkaniowe i usług chronionych).
- ⇒ Zastosowanie odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Stosowanie powyższych zaleceń pozwoli na ograniczenie emisji hałasu i pozytywnie wpłynie na klimat akustyczny otoczenia podczas budowy. Na zwiększony poziom hałasu będą narażeni jedynie mieszkańcy posesji sąsiadujących z rejonem prowadzonych prac oraz osoby przebywające tymczasowo w pobliżu. Poza terenami zabudowanymi należy liczyć się z oddziaływaniem na dzikie zwierzęta i ptaki, co może przyczynić się do ich migracji na inne tereny. Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.

DZIEDZICTWO KULTUROWE

Na etapie prowadzenia robót budowlanych w sąsiedztwie obiektów dziedzictwa kulturowego, negatywnie może na nie wpływać podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza związany z pracą maszyn budowlanych (zwiększone zapylenie, wzrost emisji komunikacyjnej, zwiększony poziom hałasu oraz drgań). Etap ten będzie również negatywnie odbierany przez zwiedzających w związku z utrudnionym dostępem do dóbr kultury. Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć związana będzie z koniecznością przeprowadzenia prac ziemnych. Może spowodować to odsłonięcie istniejących w ziemi stanowisk archeologicznych, śladów osadnictwa i kultury materialnej. W przypadku wystąpienia znalezisk archeologicznych, odkrycia przedmiotu, co do którego będzie istniało przypuszczenie, że jest on zabytkiem prace budowlane powinny zostać wstrzymane, znalezisko zostanie zabezpieczone przy użyciu dostępnych środków oraz niezwłocznie zgłoszone do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W przypadku stanowisk archeologicznych jedynym możliwym rozwiązaniem jest prowadzenie nadzorów archeologicznych w trakcie budowy.

LUDZIE

Chwilowe, okresowe, niekorzystne oddziaływanie na zdrowie mieszkańców związane będzie głównie z pogorszeniem warunków akustycznych, wzrostem zapylenia powietrza oraz zwiększoną emisją spalin w trakcie prac specjalistycznego sprzętu w ramach realizacji poszczególnych inwestycji. Praca urządzeń budowlanych w trakcie wykonywania robót przyczynić się może do uciążliwości akustycznych, wpływając okresowo ujemnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców przebywających w pobliżu prac.

Okresowe utrudnienia związane z pracami budowlanymi i remontowymi mogą spowodować nieznaczne pogorszenie bezpieczeństwa ruchu w rejonach prowadzonych prac. Roboty powodujące powstanie zagrożenia ze względu na swój charakter: roboty rozładunkowe i załadunkowe, roboty wykonywane przy użyciu dźwigów i koparek, roboty wykonywane przy użyciu drobnego sprzętu mechanicznego, tj. piły, zagęszczarki, młoty.

W czasie realizacji robót mogą wystąpić zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi związane z wykonywaniem robót pod lub w pobliżu linii elektroenergetycznych. Zagrożenia mogą powstać także w trakcie wykonywania robót ziemnych przy użyciu koparki (np. wykopy dla budowy kanalizacji i wodociągów).

ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW BUDOWLANYCH

Zwiększone ilości odpadów będą powstawały głównie podczas prac budowlanych. Gromadzone będą w sposób selektywny, uniemożliwiający niekontrolowane rozprzestrzenianie się odpadów w środowisku. Okres

magazynowania oraz objętość magazynowanych odpadów ograniczone zostaną do niezbędnego minimum. Prowadzona będzie ewidencja wytwarzanych odpadów. Będą one przekazywane podstawie kart przekazania odpadu odbiorcom posiadającym stosowne zezwolenia.

W czasie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć powstaną przede wszystkim odpady: zielone, materiały konstrukcyjne (metale, drewno, szkło, tworzywa sztuczne) oraz masy ziemne przy ewentualnych wykopach. Odpady te powinny być magazynowane w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonej inwestycji, na terenach wyznaczonych do tego celu. Jeżeli nie będzie możliwe ich ponowne zagospodarowanie dla potrzeb prowadzonej budowy, należy je przekazać wyspecjalizowanym firmom unieszkodliwiającym odpady.

Podczas realizacji inwestycji powstawać będą również odpady komunalne oraz odpady związane z eksploatacją maszyn używanych podczas budowy. W związku z tym, zostaną wyznaczone miejsca czasowego deponowania tych odpadów. Odpady komunalne będą przekazywane na składowiska odpadów komunalnych, a ewentualne odpady niebezpieczne związane z eksploatacją maszyn będą przekazywane do utylizacji.

Tab. 30. Główne rodzaje odpadów powstające podczas realizacji inwestycji.

Kod odpadów	Rodzaj odpadów
17 01	Odpady materiałów i elementów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (np. beton, cegły, płyty)
17 02	Odpady drewna, szkła i tworzyw sztucznych
17 05	Gleba i ziemia (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych oraz urobek z pogłębiania)
17 08	Materiały konstrukcyjne zawierające gips
17 09	Inne odpady z budowy, remontów i demontażu
20 03	Inne odpady komunalne

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiedzialność za postępowanie z wszystkimi rodzajami odpadów leży w gestii głównego wykonawcy. Wszystkie powstające odrzuty podczas budowy będą czasowo składowane i zabezpieczone w taki sposób, aby zminimalizować ich możliwy negatywny wpływ na środowisko gruntowo-wodne. Ponadto wszelkie naprawy urządzeń wykorzystywanych do prowadzonych prac wykonywane będą w wyspecjalizowanych warsztatach, poza terenem budowy.

9. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z ustaleniami art. 1. Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku⁷³, Dz.U. 1999 nr 96 poz. 1110 **oddziaływanie transgraniczne definiowane jest jako:**

"jakiegokolwiek oddziaływanie, nie mające wyłącznie charakteru globalnego, na terenie podlegającym jurysdykcji Strony, spowodowane planowaną działalnością, której fizyczna przyczyna jest w całości lub częściowo położona na terenie podlegającym jurysdykcji innej Strony; przy czym "oddziaływanie" oznacza jakiegokolwiek skutek planowanej działalności dla środowiska z uwzględnieniem: zdrowia i bezpieczeństwa ludzi, flory, fauny, gleby, powietrza, wody, klimatu, krajobrazu i pomników historii lub innych budowli albo wzajemnych oddziaływań między tymi czynnikami; obejmuje ono również skutki dla dziedzictwa kultury lub dla warunków społeczno-gospodarczych spowodowane zmianami tych czynników".

Przepisy zawarte w art. 104. Ust. 1. Pkt. 3 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁷⁴ wskazują, iż **strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokonuje się w przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko** pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji przedsięwzięcia albo projektu. **Skala przedsięwzięć** zaproponowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” **ma charakter gminnych inwestycji komunalnych i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny.** Wobec powyższego uznano, iż skutki realizacji założeń dokumentu nie będą miały znaczenia transgranicznego.

---

⁷³ Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku, Dz.U. 1999 nr 96 poz. 1110.

⁷⁴ Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz.U. 2023 poz. 1094 z późn. zm.).

10. PROPOZYCJE DZIAŁAŃ ALTERNATYWNYCH

W art. 51, ust. 2, pkt. 3b Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko wskazany został obowiązek przedstawienia w strategicznej prognozie oddziaływania na środowisko rozwiązań alternatywnych do propozycji zawartych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.

W przypadku „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” **nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wybranych zadań inwestycyjnych**. Analizowany dokument ma charakter ogólny i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych przedsięwzięć. Określa on jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości środowiska przyrodniczego oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszaru MOF Włodawa. Należy jednak podkreślić, iż istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych. W przypadku wszystkich przedsięwzięć **rozwiązania alternatywne będą analizowane na etapie planowania inwestycji oraz uzyskiwania niezbędnych pozwoleń**, w tym decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Analiza ta będzie dotyczyła następujących elementów:

- ⇒ możliwości zmiany lokalizacji przedsięwzięcia na bardziej korzystne z punktu widzenia funkcjonowaniu w środowisku i oddziaływania na nie,
- ⇒ możliwości zmiany planowanej technologii na bardziej przyjazną środowisku lub lepiej dostosowaną do warunków lokalnych,
- ⇒ możliwości wyboru alternatywnych materiałów budowlanych o parametrach technicznych przyjaznych dla środowiska i dostosowanych do zmian klimatycznych,
- ⇒ rozważenia różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór najbardziej optymalnego z punktu widzenia ochrony środowiska.

Modyfikacja zakresu rzeczowego przedsięwzięcia, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania będą również możliwe w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowej.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” prowadzi do pogorszenia wszystkich elementów środowiska, np. brak rozwoju i modernizacji sieci kanalizacyjnej doprowadzi do pogłębiania się zanieczyszczeń wód i gleb wynikających z nielegalnego i nieprawidłowego opróżniania zbiorników bezodpływowych, brak termomodernizacji budynków oraz modernizacji energetycznej doprowadzi do dalszego spalania paliw generujących znaczne ilości zanieczyszczeń, a w obliczu sytuacji wyjątkowych niosących za sobą ryzyko wzrostu inflacji i ubóstwa – wzrasta ryzyko wykorzystywania odpadów oraz paliw złej jakości do celów energetycznych. Brak realizacji Strategii nie pozwoli na spowolnienie/ uniknięcie negatywnego oddziaływania antropogenicznego, a szkody wyrządzone środowisku w ubiegłych latach nie zostaną zrehabilitowane.

11. DZIAŁANIA ŁAGODZĄCE I KOMPENSACYJNE

11.1. Działania łagodzące

Działania łagodzące są to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na elementy środowiska społecznego lub przyrodniczego. Zadania inwestycyjne będą realizowane na podstawie obowiązujących przepisów, po uprzedniej analizie ich wpływu na przyrodę w tym gatunki chronione oraz zakazy dotyczące ochrony przyrody i zabytków. Jednak w celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze i społeczne założeń (i przedsięwzięć) zawartych w „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”, proponuje się podjęcie szeregu działań łagodzących, które opisano poniżej.

JAKOŚĆ POWIETRZA I KLIMAT

Wpływ przedsięwzięć na jakość powietrza, związany z etapem realizacji inwestycji (pracami budowlanymi), można ograniczyć przez zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez:

- ⇒ systematyczne sprzątanie placów budowy,
- ⇒ zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb),
- ⇒ ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn
- ⇒ i samochodów budowy na biegu jałowym,
- ⇒ uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody (nie sypanie na nadkola i inne części pojazdu),
- ⇒ przykrywanie plandekami skrzyń ładunkowych samochodów transportujących materiały sypkie (dotyczy też ziemi z wykopów),
- ⇒ ograniczenie prędkości jazdy pojazdów samochodowych w rejonie budowy.

W przypadku planowanych ważną kwestią mającą wpływ na poziom emisji zanieczyszczeń do powietrza jest dobra organizacja dojazdów do placu budowy oraz utrzymanie płynności na przebudowywanym obiekcie. Właściwe rozwiązania w tym zakresie pozwolą na znaczne zmniejszenie emisji ze środków transportu. Ponadto należy monitorować właściwe wykorzystanie maszyn i urządzeń pracujących na budowie.

ZDROWIE

Należy czytelnie oznakować obszary, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac. W celu zachowania bezpieczeństwa na terenie budowy, zaleca się stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP. W czasie trwania prac budowlanych należy zmniejszyć czas pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum, aby ograniczyć emisję spalin oraz hałasu.

HAŁAS

W celu zmniejszenia emisji hałasu związanego z pracami budowlanymi, powinny one być wykonywane wyłącznie w porze dziennej, a czas pracy maszyn budowlanych na biegu jałowym należy ograniczyć do minimum. Maszyny budowlane powinny być w dobrym stanie technicznym oraz posiadać sprawne tłumiki akustyczne. Wpływ na zmniejszenie hałasu komunikacyjnego ma także stosowanie odpowiednio zaprojektowanych pasów zieleni przyulicznej z rzędami wysokich drzew i krzewów (gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimozielone gatunki drzewiaste oraz klon topola, lipa).

WODY

Zaleca się stosowanie instalacji pozwalających na odprowadzanie ścieków bytowych oraz ich oczyszczanie. Powstające ścieki bytowe, przed wprowadzeniem do środowiska należy oczyszczać do wymaganych prawem parametrów. Należy badać jakość wód przepływających przez separatory w celu sprawdzenia ich sprawności. Należy prowadzić badania jakości zrzucanych wód opadowych w oparciu o obowiązujące warunki jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych, aby nie dopuścić skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Należy zapewnić dostęp do przenośnych toalet pracownikom budowy oraz regularnie opróżniać toalety z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria. Magazynowane na placach budowy substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych.

GLEBY

Należy kontrolować szczelność zbiorników paliw płynnych, aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi. Magazynowane substancje, materiały oraz odpady należy zabezpieczyć

przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, tak aby nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku wymywania z nich substancji toksycznych. Po zakończeniu realizacji inwestycji należy usunąć wszystkie tymczasowe instalacje i urządzenia oraz wykonać niezbędne niwelacje powierzchni terenu. W miarę możliwości technicznych parkingi dla sprzętu budowlanego powinny być utwardzone i odwadniane. Umowy z wykonawcami prac budowlanych powinny zawierać klauzule o odpowiedzialności ekologicznej – należy stosować zasadę „zanieczyszczający płaci”. Zabiegi solenia dróg i chodników zimą powinny zostać ograniczone do niezbędnego minimum. Przed rozpoczęciem prac ziemnych warstwa wierzchnia gleby (humus) powinna być zebrana, a po zakończeniu prac – rozdeponowana na powierzchni terenu. W związku z zaplanowanymi działaniami z zakresu rozbudowy infrastruktury wodno – kanalizacyjnej, przestrzegane będą zapisy art. 87a ust. 1 ustawy o ochronie przyrody⁷⁵. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed:

- ⇒ uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m,
- ⇒ fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygradzenie terenu ich występowania,
- ⇒ przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem,
- ⇒ mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu,
- ⇒ zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew,
- ⇒ mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.

ZWIERZĘTA

W celu minimalizacji niekorzystnego oddziaływania na faunę planowane prace budowlane powinny zostać przeprowadzone w możliwie najkrótszym czasie, poza okresem lęgowym ptaków. Prace należy prowadzić również poza okresem migracyjnym płazów.

---

⁷⁵ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.

ROŚLINY

W czasie wykonywania prac budowlanych w sąsiedztwie systemów korzeniowych należy przeprowadzać wykopy ręcznie. W przypadku konieczności odsłonięcia korzeni należy je zabezpieczyć. Należy unikać usuwania korzeni strukturalnych, zabezpieczyć środkami grzybobójczymi rany po odciętych korzeniach. Pnie drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego należy zabezpieczyć np. stosując odpowiednie włókniny i obudowy drewniane. Prace ziemne i inne prace wykonywane ręcznie z wykorzystaniem mechanicznego lub urządzeń technicznych, wykonywane w obrębie korzeni, pnia lub korony drzewa lub w obrębie korzeni lub pędów krzewu przeprowadzane będą w sposób najmniej szkodzący drzewom lub krzewom, zabezpieczając je przed:

- ⇒ uszkodzeniami mechanicznymi pni poprzez zastosowanie tymczasowych osłon, np. tkaniny jutowej, desek połączonych drutem lub grubych materiałów z trzciny lub słomy do wysokości minimalnej 2 m,
- ⇒ fizycznym uszkodzeniem krzewów poprzez wygradzenie terenu ich występowania,
- ⇒ przesuszeniem odkrytych korzeni poprzez ograniczenie do niezbędnego minimum czasu prowadzenia głębokich wykopów oraz stosowanie słomianych mat zabezpieczających bryły korzeniowe przed przesuszeniem,
- ⇒ mechanicznym uszkodzeniem korzeni szkieletowych poprzez ręczne prowadzenie wykopów w strefie brył korzeniowych w obrębie rzutu korony, bądź stosowanie metod bezwykopowych, przy czym prace odkrywkowe prowadzić w odległości minimum 1 m od pni drzew, a napotkane korzenie przyciąć na równi ze ścianą wykopu,
- ⇒ zanieczyszczeniem gruntu w obrębie brył korzeniowych poprzez lokalizację miejsc postoju maszyn i tymczasowego składowania materiałów budowlanych poza obrysem koron drzew,
- ⇒ mechanicznym uszkodzeniem gałęzi poprzez podwiązywanie gałęzi kolidujących z pracą pojazdów i maszyn wykorzystywanych w trakcie robót budowlanych.

KRAJOBRAZ I DZIEDZICTWO KULTUROWE

Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu. W przypadku natrafienia na przedmioty o charakterze zabytkowym należy zabezpieczyć i zgłosić ten fakt właściwym służbom.

11.2. Działania kompensacyjne

Działania kompensacyjne są to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia. Zgodnie z art. 75 ustawy Prawo ochrony środowiska, kompensacja przyrodnicza może być realizowana tylko wówczas, gdy „ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa”. Wpływ na środowisko zadań przewidzianych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” będzie niewielki i w przypadku zdecydowanej większości inwestycji będzie ograniczał się do etapu realizacji przedsięwzięcia (etapu budowy).

Większość zaplanowanych przedsięwzięć bazuje na tzw. „istniejącym śladzie”, tzn. zakłada modernizację, termomodernizację, przebudowę już istniejących obiektów, nie ingerując w nowe, cenne przyrodniczo obszary. W związku z tym, nie przewiduje się konieczności przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. Jednak w przypadku zaistnienia takiej konieczności (np. w zakresie przedsięwzięć dotyczących infrastruktury turystycznej), należy podjąć szereg działań, prowadzących do przywrócenia równowagi w przyrodzie na danym terenie, naprawy szkód dokonanych w środowisku oraz odtworzenia walorów krajobrazowych. Działania najczęściej przyjmują formę robót budowlanych i ziemnych, w tym obejmują:

- ⇒ rekultywacja gleb,
- ⇒ rekultywacja wód, w tym odnowa obiegu wody,
- ⇒ renaturyzacja terenu (odtworzenie naturalnych warunków siedliskowych, urozmaicenie siedlisk),
- ⇒ introdukcja gatunków np. ichtiofauny,
- ⇒ zalesianie i nasadzenia roślinności (odtworzenie terenów zielonych),
- ⇒ budowa skrzynek lęgowych dla ptaków i nietoperzy,
- ⇒ tworzenie sieci zadrzewień śródpolnych, ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz tworzenie nowych obszarów ochronnych, co umożliwi migrację fauny i flory poprzez zmniejszenie fragmentacji środowiska.

Kompensacja przyrodnicza zawsze powinna być poprzedzona dokładną analizą wszystkich możliwych wariantów wykonania przedsięwzięcia i wybraniem spośród nich rozwiązania najbardziej korzystnego dla środowiska, a także określeniem działań minimalizujących negatywny wpływ przedsięwzięcia na środowisko. Natomiast nigdy kompensacja przyrodnicza nie powinna być środkiem, który stosuje się tylko po to, by umożliwić realizację przedsięwzięcia.

12. NAPOTKANE TRUDNOŚCI I LUKI W WIEDZY

Prognoza oddziaływania na środowisko „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” odnosi się do szerokiego spectrum zagadnień. W przeciwieństwie do ocen oddziaływania konkretnych planowanych przedsięwzięć, w niniejszej strategii nie ma możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych z powodu braku dostępnej wiedzy na ten temat (dokumentacje projektowe poszczególnych przedsięwzięć nie są jeszcze opracowane). W związku z tym poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości przedmiotowego dokumentu. Możliwe jest zastosowanie jedynie metody opisowej (jakościowej). Nie ma zaś możliwości odniesienia się do konkretnych parametrów dotyczących poszczególnych planowanych inwestycji, co tworzy realną barierę zastosowania bardziej precyzyjnej metodyki (ilościowej), jednorodnej dla wszystkich planowanych w strategii przedsięwzięć. Dane techniczne opisujące planowane zadania prezentują bardzo zróżnicowany poziom szczegółowości – w większości przypadków dostępne są tylko koncepcje i założenia projektowe.

Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe także dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy wdrażaniu poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

13. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przeprowadzone w ramach przedmiotowego dokumentu analizy wskazują, iż „Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” jest **zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym**. Badania zgodności celów z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na ich spójność oraz zharmonizowanie. Zgodność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju MOF Włodawa jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio- i długookresowym. Dzięki temu dokument ten może stać się skutecznym **narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie**.

„Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030” **umożliwia identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców** regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu. Określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na terenie MOF Włodawa oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska. Do pozytywnych skutków realizacji planowanych zadań należy zaliczyć:

- ⇒ korzystny wpływ na bioróżnorodność,
- ⇒ zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych,
- ⇒ mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza,
- ⇒ poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej,
- ⇒ minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Niektóre z przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to będzie chwilowe i występować będzie na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych. Zadania inwestycyjne będą w zdecydowanej większości realizowane w obrębie terenów zmienionych antropogenicznie, tj. w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy. Do typowych negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji przedsięwzięć infrastrukturalnych można zaliczyć:

- ⇒ zmiany stosunków gruntowo-wodnych,

- ⇒ zmianę warunków siedliskowych,
- ⇒ tworzenie barier w migracji zwierząt,
- ⇒ wycinkę roślinności,
- ⇒ użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji),
- ⇒ zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową sieci wodno-kanalizacyjnej czy modernizacją i rozbudową infrastruktury komunikacyjnej (sieć komunikacji pasażerskiej opartej na autobusach elektrycznych) i turystycznej (trasy turystyczne, elementy infrastruktury turystycznej) można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależy będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

W niniejszej prognozie zaproponowano szereg zaleceń i działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej. Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie realizacji przedsięwzięć będzie wymagać przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

14. ŹRÓDŁA

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, Dz.U. 2023 poz. 40.
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz.U. 2024 poz. 44.
3. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, . Dz.U. 2022 poz. 840.
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, Dz.U. 2023 poz. 1336.
5. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz.U. 2024 poz. 324.
6. Ustawa z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Dz.U. 2023 poz. 1094 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, Dz.U. 2022, poz. 1079.
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy. Dz.U. 2003 nr 169 poz. 1650.
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2005 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska, Dz.U. 2007 nr 105 poz. 718.
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 roku w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, Dz.U. 2022 poz. 2380.
11. Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (Dz. U. z 2017r., poz. 2294).
12. Uchwała nr CDXCI/8648/2023 z dnia 7 sierpnia 2023 roku Zarządu Województwa Lubelskiego w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Ośrodka Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030.
13. UCHWAŁA NR XXXV/161/20 RADY MIEJSKIEJ WE WŁODAWIE z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia granic i obszaru aglomeracji Włodawa.
14. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 24 kwietnia 2017 roku w sprawie ustanowienia

- planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Środkowego Bugu PLB060003.
15. Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 14 sierpnia 2018 roku w sprawie zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Sobiborskie PLH 060043.
  16. Rozporządzenie Nr 37 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 lipca 2004 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie Sobiborskiego Parku Krajobrazowego.
  17. Rozporządzenie Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Poleskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Lubel.06.69.1290.
  18. Projekt „Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Włodawa na lata 2021 – 2030”.
  19. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, załącznik do Uchwały Nr XXIV/406/2021 z dnia 29 marca 2021 roku Sejmiku Województwa Lubelskiego,
  20. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/krajowa-strategia-rozwoju-regionalnego>
  21. Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, https://bip.mos.gov.pl/fileadmin/user_upload/bip/strategie_plany_programy/Strategiczny_plan_adaptacji_2020.pdf
  22. Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, <https://funduszeue.lubelskie.pl/poradniki/fundusze-europejskie-dla-lubelskiego-2021-2027/o-programie/>
  23. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzona w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku, Dz.U. 1999 nr 96 poz. 1110.
  24. Pismo z dnia 28 marca 2023 r. Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Włodawie, Ocena obszarowa jakości wody na terenie powiatu włodawskiego za 2022 rok, znak: ONS-HK.903.5.2023.
  25. Pismo RDOŚ w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: WSTII.410.8.2024.DB.
  26. Pismo LPWIS w Lublinie z dnia 23 lutego 2024 roku, znak: DNS-NZ.716.29.2024.
  27. ZDW Lublin, Wykaz dróg wojewódzkich, <http://zdw.lublin.pl/wykaz-drog/>.
  28. ZDP Włodawa, Wykaz dróg powiatowych, <https://www.zdpwloodawa.bip.mbnet.pl/ewidencja/wykazy-drog>
  29. Mapa Interaktywna Linii Kolejowych – PKP PLK S.A., <http://mapa.plk-sa.pl/>
  30. Sprawozdanie Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych za rok 2019, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
  31. Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustalenia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość) , zatwierdzona

- przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa decyzją z dnia 24 lipca 1997 r. (znak: KDH1/013/6017/97).
32. Dodatek do dokumentacji określającej warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm-Zamość) w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 407 Niecka lubelska (Chełm-Zamość), zatwierdzony przez Ministra Środowiska decyzją z dnia 1 września 2016 r. (znak: DGKII.4731.128.2015.AK).
  33. Chowaniec J., Freiwald P., Witek K., 2004 — Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 arkusz Włodawa. Centr. Arch. Geol. Państw. Inst. Geol. Państw. Inst. Geol., Warszawa.
  34. Paczyński B., Sadurski A. (red.), 2007 – Hydrogeologia regionalna Polski, t. I – Wody słodkie. Państw. Inst. Geol., Warszawa.
  35. Zalecenie CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej, (Przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 6 lutego 2008 r. na 1017 posiedzeniu Zastępców Ministrów).

OŚWIADCZENIE AUTORÓW

Oświadczamy, iż przedmiotowe opracowanie spełnienia wymogi formalne przewidziane w art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Krzysztof Zbiciak

Grzegorz Wronowski

